

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת חוקת

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד.30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
19:10	19:25	19:29	19:20	19:13	19:28	19:25	19:22	19:31	19:13	כניסת שבת
20:33	20:33	20:30	20:32	20:30	20:33	20:34	20:21	20:33	20:30	יציאת שבת
21:02	21:07	21:03	21:02	21:05	21:02	21:07	20:54	21:04	21:05	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

בלק ח - די תמוז | דף היומי - בבא בתרא קסא - קסז | משנה בורה - סימן רל"ח סוף ב' עד סימן ר"מ סוף י"א | מוסר - חתימת הספר עד 'הנה על דבר' | קנין חכמה - שער העצלות עד שער הנדיבות 'כל המעלים עינו'

יום המישי ה' תמוז תשע"ז | פניני פרשת חוקת | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הם הקימו ארגון הזרים 'נפגעי החזרה בתשובה' ופרסמו על אסיפה רבתי שתתקיים בגבעתיים. באותו ערב קיבלתי שיחת טלפון מפתיעה מאחד מגדולי הדור

"ניכר שהדברים כואבים לכם, האם מוכנים אתם להקריב, כדי להחזיר את הבנים?"
הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על השליחות המיוחדת

חוגים ועל טיולים, מה לא עשו עבורם!
"ודאי", אמרתי, "שפכתם כסף בלי חשבון, אבל לא על זה אני מדבר -
"כמה מהנוחיות שלכם, מהבליינות שלכם, מהמותרות שלכם, הקרבתם עבור הילדים? במשפחה חרדית יש חמישה ושישה ועשרה ותריסר ילדים, למרות שההורים יודעים שידרשו להצטמצם, להיות ערים בלילות, להעניק כה הרבה תשומת לב. והחינוך פרטי, ועול השאת הצאצאים - הילדים יודעים כמה הקריבו ההורים ומקריבים, והם אסירי תודה! אבל במשפחה החילונית, ילד או שנים. במינון שיביא שמחה להורים. ולא יכביד יותר מידי, לא ימנע בילויים וטיולים, הנאות החיים. וגם כששולחים את הילד לחוג וקונים לו מחשב, רוצים שיהיה עסוק ולא יפריע..."

"אז אם ההורים חושבים בעיקר על עצמם - ואני לא מאשים, רק קובע עובדה -
למה שהילד לא יחשוב רק על עצמו!"
איזו סערה קמה! אבל אני הוספתי: "רבותי, לא באתי לייסר ולהוכיח. הרי התכנסתם כדי לטכס עצות לעתיד. אני שמח שחל שינוי בגישה, ואתם מוכנים להקריב. בכך תפתחו דף חדש. כי אם אתם תקריבו עבורם, יקריבו הם עבורכם!"
"מה הרב מציע שנעשה?" תבעו לדעת.
"פשוט, שתחזרו בתשובה! הבנים יוכחו שאתם יקרים להם, ואתם מוכנים להקריב עבורם - "אין לכם מושג כמה זה יקרב אותם אליכם!"
יותר לא הניחו לי לדבר...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"הַמָּוֶה מִי מְרִיבָה" (במדבר כ', י"ג)

דורנו, דור עקבתא דמשיחא הוא, דור של צרות, רחמנא ליצלן. בן קם באביו ובת קמה באמה (משנה, סוף סוטה). וההורים הרי לא יעמדו שווי נפש, אז הם הקימו ארגון הזרים 'נפגעי החזרה בתשובה'. פרסמו באמצעי התקשורת על אסיפה רבתי שתתקיים בעיר גבעתיים הסמוכה לבני ברק, העיר הקרובה אל החלל. ליבי עליהם, אבל יש צרות נוראות יותר להתפלל עליהן. באותו ערב, קיבלתי שיחת טלפון מפתיעה מאחד מגדולי הדור:

כדי לעטות מראית עין של הוגנות, הם מוכנים לשמוע גם דברי רב, ולהתקיף אותו כמובן. אינם רוצים לדבר אל הקירות. קפוף לשם, בבקשה. אתה כבר תסתדר...

אני חייל, ממלא פקודות. הזמנתי מונית והגעתי. אח, כמה שמחו! הנה, יש לוח מטרה לחיצייהם! "כבוד הרב, הלא בתורה שלכם - "לכם" ולא לוו - כתוב: 'כבוד את אביך ואת אמך!' וכי זה כיבוד הורים, לבעוט בחינוכם? עליכם להשפיע עליהם לחזור אל המורשת", כך בדיוק!

טוב, הייתי יכול לצטט את ההלכה, שאם אמר לו אביו לעבור על דברי תורה לא ישמע לו, משום שהוא ואביו חייבים בכבוד המקום. אבל החלטתי לדבר איתם בלשונם. אמרתי: "ניכר שהדברים כואבים לכם, האם מוכנים אתם להקריב, כדי להחזיר את הבנים?"
"ודאי", קראו, "אלו ילדינו, נעשה הכל להחזירם אלינו!"
"אני שמח לשמוע", אמרתי. "זה שינוי כיוון!"
"למה אתה מתכוון?" חקרו.
"לכך, שעד כה לא הייתם מוכנים להקריב!"
איזו מהומה קמה: שלמו להם על מותגים ועל תחביבים ועל

(מתוך 'הגדת' - הגדה של פסח)

למה קוראים קריאת שמע פעמיים ביום? ולמה הש"ס מתחיל דוקא במסכת ברכות? מי למד את הש"ס 1000 פעם? ומדוע מי שלא למד יכול להשתתף בסיום מסכת?

מורן הגראי"ל שטיינמן שליט"א על התורה ועמליה

לא מספיק, וצריך עוד פעם לאכול, כי הגוף צריך תמיד תזונה, ככה גם הנשמה צריכה כל הזמן חיזוק ולא מספיק אפילו אם קרא כל ימיו קריאת שמע, אם לא קרא פעם אחת זה חסר, כמו שאף פעם לא קרא!

"ממילא זה דבר כזה שחשוב מאד, שהאדם צריך את זה תמיד, ולכן רבינו הקדוש מתחיל את הש"ס דבר ראשון עם קבלת עול מלכות שמים, בלי זה לא מתחיל שום דבר. והיה רצון שיזכו לגמור ש"ס עוד פעם".

מנהגו של רבינו לעת זקנתו לומר בכל סעודה בשבת את המשנה בזבחים 'לשם ששה דברים הזב נזבח' [וכמ"ש בספרים בשם קדמונים לומר בכל סעודה, ורבינו שליט"א אוכל סעודה רק בשבת לכן אומר את זה בשבת] ובשנים קודמות היה אומר בכל סעודה מסכתות מסדר זרעים.

זהירות בלימוד מסכת שבת

אמר רבינו בפתיחה למסכת שבת לפני אברכי כולל פוניבז': "כאשר באים ללמוד מסכת שבת, צריך לדעת שהיא מסכת קשה מאד, ובמה היא קשה? בזה שהרבה פעמים מצוי שיש הבדל בסברא דקה מאד, ואפשר לטעות בין חיוב דאורייתא של סקילה להיתר גמור, וזה דבר שבשאר מסכתות אינו מצוי כל כך, רק בדיני שבת ההבדל הוא דק מאד, שאפשר להסביר דבר, או שזה חייב מיתה, או שזה מותר לכתחילה, וממילא צריך מאד זהירות בלימוד הדברים. והרי בישיבות רגילים לעשות חילוקים דקים - 'לומדישע חילוקים', וזה טוב כל זמן שזה לא נוגע להלכה, אבל אם זה נוגע להלכה למעשה, יכול להיות שיעשה לומדות בדיוק ההיפך מהאמת, ולפי סברתו יצא לו היתר, ולמעשה זה להיפך שיש על זה חיוב מיתה, ומאד צריך לזהר לא לטעות ח"ו, ויתכן דמה"ט לא רצה הרב מפוניבז' זצ"ל שילמדו בישיבה מסכת שבת, שלפי הלימוד הישיבתי אפשר לטעות בנקל, בדבר הנוגע להלכה". והוסיף בהזדמנות אחרת: "וחשבתי שזה באמת כך, שהרי אם לא יחדד את השכל ע"י הלימוד של מסכתות מסדרי נשים ונזיקין וילמד מסכת שבת, הלא בקל יכול להיכשל בדברים חמורים ביותר, שבשבת אפשר לומר סברות דקות כאלו, שיכול בקלות להגיע בהם מחיוב מיתה עד להיתר גמור, ורק ע"ז שיחדד את השכל יוכל לימים להגיע לסברות הנכונות ולא יכשל ח"ו באיסורי שבת החמורים, וחידוד השכל לצורך הבנת עומק התורה הוא רק ע"י לימוד נשים ונזיקין".

הפרק הכי קשה

ובסיום מסכם סוכה בכולל אמר רבינו: "והנה מצינו דבר מה שלא מצינו בשאר מקומות, למשל בדברים גשמיים - מי שאכל אכל ומי שלא אכל לא יכול להצטרף, ואפילו במזומן יש דין שאם אכלו לחם ואחד אכל מזונות הוא מצטרף, אפילו שלא אכל לחם, ויש כאלה שאומרים אפי' ירקות, ויש כאלה שאומרים אפי' מים, עכ"פ מוכרח כדי להצטרף צריך להיות משהו שייך, ואם הוא לא

"אדם פי ימות פֶּאֶהֶל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

רגיל רבינו לספר על האדמו"ר בעל התניא, שפעם אחת היה באיזו עיירה, ועבר ב-16 שעות על כל הש"ס במחשבה. הוא היה גאון גדול עד למאוד, וספרו 'שו"ע הרב' מאד מסודר.

רבינו מרבה לספר בהתפעלות על השאגת אריה' שלמד הש"ס אלף פעם.

שח רבינו: המהרש"ם למד כל יום שבעה דפים שבע פעמים, בעשר שנים למד שבעים פעם את הש"ס. כל אחד יכול להשתדל לעשות את זה, אם לא שבעה לפחות חמשה דפים [בחזרה].

מורן הרב שך זצ"ל אמר, שניים הוא מכיר שידעו את הש"ס: הגר"ח מבריסק והחזו"א.

...

דברי רבינו בהתחלת הש"ס בביהכ"נ צא"י בני ברק:

"המשנה בברכות מתחילה עם מצות קריאת שמע, והרי יש בתורה הרבה מצוות חמורות יותר, והיה יכול התנא להתחיל עם שבת, שבת הרי חייב סקילה אם עובר, עבודה זרה, ומה פתאום תפס דווקא קריאת שמע? ומשמע שאפילו שבאמת

הדברים האחרים חמורים יותר, אבל צריך קבלת מלכות שמים, ובלי זה לא מתחיל כלום, ממילא קריאת שמע שזה קבלת מלכות שמים צריכה להיות דבר ראשון לפני הכל, אפילו שהאחרים חמורים יותר, ולכן מוכרח להיות דבר ראשון קריאת שמע.

"ומצות קריאת שמע היא פעמיים ביום, ולמה צריך פעמיים ביום האם פעם אחת לא מספיק?

הרי הוא כבר קיבל מלכות שמים בבוקר? אלא שאפילו שקבל בבוקר מלכות שמים, זה כבר נחלש, ולא מספיק אפילו אם קבל בבוקר צריך בלילה עוד פעם לקבל, בגלל שנחלש הקבלת מלכות שמים, ומוכרח תמיד להיות חיזוק.

"ויש גמרא בסוף ברכות (דף ס"ג ע"ב): תדע לך, מי שקרא קריאת שמע כל ימיו ולא קרא פעם אחת, הרי זה דומה עליו כאילו לא קרא קריאת שמע מימיו, ויש להבין בטעמו של דבר, הרי הוא קרא קריאת שמע כל ימיו?

"אלא המשל על זה כמו שאחד אכל כל ימי חייו, אפילו מאה שנה! מה צריך להמשיך ולאכול הרי הוא כבר אכל כ"כ הרבה, מה הוא צריך עוד הפעם לאכול, הרי כבר אכל מאה שנה? משמע שזה

סור הגראי"ל שטיינמן שליט"א

לא צריך להיות סופר בעל כשרון מיוחד כדי לתאר כיצד היה נראה הגר"ש שבדרון לוקח סירה ומשיט אותה במימי הירקון עם בנו, אבל לאחר שהחזו"א אמר, מיהר ר' שלום לבצע את הדבר, והגיע אל המקום בירקון שעליו הצביע החזו"א

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על אמונה תמימה וישועות גדולות

הבהירו שהם מתכוונים לרכישת דירה, ולא לשכירות... הגאון חזר על דבריו, שיקנו דירה בבני ברק.

אמונת הצדיקים הייתה תקועה בליבן של שתי המשפחות הללו, בצורה היותר חזקה, ובמקרה כזה אכן דרושה אמונה גדולה, שכן נראה הדבר כמשימה בלתי אפשרית בעליל. עכשיו, משלא היה ספק בליבם על דבר ההוראה שקבלו, נגשו אל כל המתווכים בעיר והודיעו שהם מחפשים דירה בסכום של ארבעים אלף דולר. גם מי שעדיין לא קנה אף דירה בעיר זו, יודע שהסכום ההתחלתי של דירה קטנה בת שני חדרים מגיע ללא פחות ממאה ועשרה אלף דולר. המתווכים סברו שמדובר באנשים לא רציניים, משכו בכתפיהם, אבל רשמו לפניהם את ההודעה. ההורים, וגם החתן והכלה, היו בטוחים מצדם שאם הגאון שליט"א אמר לקנות בבני ברק, אזי העניין יסתדר על הצד הטוב ביותר, בסיעתא דשמיא.

לאחר זמן-מה, מתקשר אחד המתווכים ומודיע בשמחה שיש לו דירה שבעליה דורש עבורה מחיר של... ארבעים אלף דולר. המתווך סיפר שבעל הדירה הוא יהודי ישיש ועירי, ובדירתו יש שלושה חדרים.

הוא מוכן למכור שני חדרים מתוך הדירה במחיר הנ"ל, בתנאי שהוא עצמו ימשיך להתגורר בחדר השלישי, ולא עוד- אלא שהדיירים שיכנסו לדירה, יטפלו בו, ויעזרו לו בצרכי הקיום היומיומיים שלו. "מי שיהיה מוכן למלא את התנאים הללו", אמר הקשיש, "יקבל את שני החדרים, ובהגיע יומי לעזוב את העולם, אוריח לו גם את החדר השלישי, וכל הדירה תהיה שלו". המשפחות ראו בכך אות משמים, והביעו נכונות לכל התנאים. עוד באותו היום נחתם חוזה ביו הצדדים.

החתונה הייתה אמורה להיערך בעוד כחודש וחצי, והחתן והכלה ידעו כבר שהם יצטרכו לטפל בקשיש, מה שיכביד מאוד על חייהם, במיוחד בתקופה הראשונה. אבל מאידך גיסא, הם יקבלו כאן מתנה גדולה, וראו בכך אות ומופת שהקב"ה מקיים את גזרתו של הצדיק, שפסק להם לרכוש דירה בבני ברק, מה שהיה ממש בבחינת הבלתי יאומן.

משנקנתה הדירה, או יותר נכון: שני החדרים, הוסרה הדאגה העיקרית מעל ההורים, ועתה התפנו הכל להכנות לחתונה שהתקדמו במלוא המרץ. ומה קרה לבסוף? - חמישה ימים לפני החתונה, נפטר הקשיש לבית עולמו, ועל שולחנו היה מונח החוזה שנחתם בין שני הצדדים ולפיו בפטירתו יירשו בני הזוג את כל הדירה... תשמעו היטב: דירת שלושה חדרים גדולה, במרכז העיר בני ברק, במיקום מעולה, במחיר ארבעים אלף דולרים! אפילו לא סנט אחד יותר! והכל בזכות אמונת צדיקים פשוטה ותמימה.

(מתוך 'חישוקי חמד' הגדה של פסח)

"עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל יָס" (במדבר כ"א, ח')

אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את ליבם (רש"י)

רבי יצחק שבדרון שליט"א, בנו של הגאון ר' שלום שבדרון זצ"ל, חלה בימי ילדותו במחלת השעלת, שנודעה בימים ההם כאחת המחלות הקשות, והיה במצב של סכנה. לקח ר' שלום את בנו אל מרן החזון איש בבני ברק כדי שייתן לו עצה מה לעשות להקל את המחלה, ויאציל עליו מברכתו. אמר לו החזון איש שילך לנהר הירקון הזורם ליד בני ברק, ונקב לו במקום פלוני בו צומחים אקליפטוסים גבוהים, ושם "תעשה עמו שייט בסירה במשך זמן מסוים עד שהבן ישאף מעט מהאוויר ויתרפא..."

היה זה לפני למעלה מיובל שנים, ולא צריך להיות סופר בעל כשרון מיוחד כדי לתאר כיצד היה נראה הגר"ש שבדרון לוקח סירה ומשיט אותה במימי הירקון עם בנו, אבל לאחר שהחזון איש אמר מה שאמר, מיהר ר' שלום לבצע את הדבר, והגיע אל המקום בירקון שעליו הצביע החזון איש.

וראה זה פלא: לאחר שעה של שייט עברה השעלת והייתה כלא הייתה!

בשובם לירושלים, אמר האב לבנו: "הלא תבין בני היקר, שהעצה שקבלנו מהחזון איש פעלה את פעולתה רק משום שיצאה מפיו של הצדיק, והראיה - שהרי בים המלח נבנים בתי מלון מפוארים המרוויחים הון תועפות מהחולים הבאים להירפא בים המלח, שסגולות הריפוי שלו מוזכרות בגמרא, ואילו במקום ההוא בירקון אין בתי מלון..."

"אות ברור הוא שהעילה לסגולת הריפוי בירקון הייתה רק משום שהדברים יצאו מפי החזון איש, והאמונה שהאמנו בדברי הצדיק, ולא משום דבר אחר."

"האם לא שמת לב", הוסיף ר' שלום לבנו, "שכאשר היינו על הסירה בירקון, אמרתי כל הזמן 'מצוה לשמוע דברי חכמים, מצוה לשמוע דברי חכמים' ושיננתי את הפסוק 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'..."

...

הנה דוגמא לאמונה פשוטה של יהודים, שהגיעו בזכותה לראיה חושית של ניסים ונפלאות, גם בדור שבו אנו חיים: המעשה היה בשתי משפחות של תלמידי חכמים בבני ברק שהשתדכו ביניהן. למרות ששני הצדדים ידעו מראש שמצבן הכלכלי דחוק מאוד, הייתה בכך הקרבה גם מצד החתן והכלה, שהודיעו מראש שאין להם כל תביעות ודרישות, והם מוכנים להסתדר עם כל מה שיתנו להם, וגם מצד ההורים הנמנים על סלתה ושמנה של עיר התורה. הסכום שהיה בקופתם של שני הצדדים הגיע, לאחר כל המאמצים, לכדי ארבעים אלף דולר. כמי שאמונים על התייעצות עם גדולי הדור בכל דבר ודבר, הגיעו ההורים אל אחד מגדולי בני ברק, ושאלו היכן לקנות דירה לזוג הצעיר. הגאון שליט"א שמע את כל הפרטים, ופסק את פסוקו: "בבני ברק!" והושיט להם ידו לברכה והצלחה. ההורים לא היו בטוחים ששמעו היטב, ובשלב מסוים

התביעה נגד הישיבה הוגשה בשם עיריית ירושלים, כשהגעתי לבית המשפט, עורך דיני הודיע לי שהשופט שהיה אמור לדון, לא יכול היה להגיע, ולכן ימלא את מקומו שופט דתי, בעל אופי קפדן

הרב יהושע לייף שהקים את ישיבת 'נר יעקב' מספר על המופת והגדלות של רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל

עברנו על חוקי ייעוד הקרקע). כשנכנס השופט לאולם, פנה מיד לקבוצת עורכי הדין השאננה של העירייה ואמר: "אני גר בקטמון בחמש עשרה השנים האחרונות. אני מכיר את הבניין הנידון, ויודע שבמשך חמש עשרה השנים האחרונות שכנו בו מוסדות חינוכיים שונים. אני חושב שמתמיה מאוד שלאף אחד - לא לתושבים ולא לעירייה, לא הייתה בעיה עם חוקי ייעוד כלשהם, עד שהתברר שישיבה דתית רוצה לעבור לשכונה..."

זו הייתה הערת הפתיחה של השופט. העובדה שהוא מתייחס אלינו באהדה כלשהי שמחה את ליבנו.

"עיריית ירושלים תובעת את האנשים האלה רק מכיוון שמדובר בישיבה", הוא הדגיש. אחר כך פנה אלי ושאל: "כמה בחורים אמורים ללמוד בישיבה?"

"שישים", ענית.
"כמה כסף כבר השקעתם בפרויקט?"

נקבתי בסכום.
"מתי אמורים התלמידים להגיע?"
"ביום ראשון. ביום ראשון הזה, ואין לנו מקום אחר להביא אותם אליו. אם לא נוכל להשתמש בבניין הזה, הישיבה עלולה להיסגר, וזה יהיה אובדן גדול עבור אנשים רבים."

הוא הניח למילותיי לרחף בחלל האולם רגעים אחדים, ואז אמר: "עליי לשקול את העניין."

השופט הכריז על הפסקה ויצא מהחדר. השופט העניק לי הפסקה בת שתיים ליישום עצתו של ר' שלמה זלמן - התפללתי מעומק ליבי. אמרתי תהלים בלי להפסיק... ניצלתי את הזמן במלואו. אמרתי את כל ספר התהלים בכוונה עצומה.

כשחזר השופט לאולם והורה לחזור למקומותינו, נעשיתי מתוח כמו קפיץ. הגיע רגע האמת - עתידה של ישיבת 'נר יעקב' עמד על הפרק!

השופט פתח בשאלה:
"מה זו ישיבה?" הוא שאל שאלה רטורית, וענה בעצמו: "לומדים זאת מהפסוק 'כי היא בית חיינו'. במילים אחרות - ישיבה היא בית של חיים."

השופט נהג באופן יוצא דופן. הוא ביקש להוכיח ממילות הפסוק שיש תקדים משפטי לכינוי הישיבה בשם 'בית'. במילים אלה ביקש השופט להניח בסיס משפטי לדרך מחודשת לבחינת המצב המורכב שבפניו עומדת הישיבה.

השופט המשיך בטיעונו:
"מה עושה יהודי בביתו?", שאל את הנוכחים, ושוב ענה בעצמו: המשך בעמוד הבא <<<

"וַיִּנְצֵק אֶל ה' וַיִּשְׁמַע קוֹלוֹ" (במדבר כ', ט"ז)

לסיפור הבא שמור מקום מאוד חם בליבי. אני מחשיב אותו לאחד המופתים של ר' שלמה זלמן - כזה שמוכיח את הגדלות שאפינה את הצדיק משערי חסד:

בשנת תשנ"ג, החלטנו להעביר את הישיבה לשכונת 'קטמון' בירושלים. לשם כך שכרנו בניין מתאים, השקענו לשם כך אלפי דולרים והחלנו בעבודות שיפוצים שיכינו את הבניין למטרתו המיוחדת.

אולם ימים אחדים לפני תחילת ה'זמן' הודיעו לנו לתדהמתנו ולחרדתנו, שהבניין מיועד למגורים ולא למוסד חינוכי... בניין זה כבר שימש כבית ספר למשך שנים רבות, ואיש לא הניד עפעף... אולם ברגע שהתברר לתושבי המקום שאמורה להגיע לשכונתם ישיבה דתית,

הם הזדרזו להגיש נגדנו תביעה והוציאו צו מניעה, שאילץ אותנו להפסיק מיד בעבודות השיפוצים.

העיכוב הבלתי צפוי הזה נפל עלינו כרעם ביום בהיר, תאריך המשפט נקבע לערב שבת, והבחורים היו אמורים להגיע ביום ראשון הבא... עורך הדין הבהיר לי שאין לנו סיכוי. אין שום דרך לנצח במאבק המשפטי הזה, כי חוקי ייעוד הקרקע עומדים לצד תושבי השכונה... מכיוון שנראה שאין מה לעשות, עשיתי בבוקר המשפט את הדבר היחיד שיכולתי להעלות בדעתי - הלכתי להתפלל שחרית בבית הכנסת בשערי חסד, בתקווה לזכות לברכתו של ר' שלמה זלמן ולעצתו הנבונה.

התפללתי במנייני, ולאחר התפילה ניגשתי אליו ותיארתי את המצב הנראה כנואש. להפתעתי, לא נראה שהרב התפעל מהדברים. הוא רק נאנח קלות ואמר: "מ'דארף דאווענען, מ'דארף דאווענען - צריכים להתפלל..."

לקחתי את עצתו כפשוטה ממש - חשתי שהוא הורה לי להתפלל לישועה, מאותו רגע לא פסק פי מתפילה, התפללתי לכל אורך הנסיעה, גם בשעה שהתכוננתי לצאת לבית המשפט...

כשהגעתי לבית המשפט פגשתי בעורך דיני, שהודיע לי שהשופט שהיה אמור לדון במשפטנו לא יכול היה להגיע, ולכן ימלא את מקומו שופט דתי, בעל אופי קפדן, ומכהן בבית משפט השלום. התביעה נגד הישיבה הוגשה בשם עיריית ירושלים (כי לכאורה

"הוא לומד. לפעמים הוא לומד עם חברותא. לפעמים הוא לומד עם קבוצת חברים. לפעמים הוא מקיים בביתו שיעורים לאדם נוסף, לשניים ואפילו לארבעה אנשים".

כשהבנתי לאן נוטה השופט, התערבתי בחשש מסוים.

"כבוד השופט", שאלתי, "מה לגבי שיעור כללי?" "הרב ליף, השאר שאלה זו למועד אחר בבקשה", הזדרז השופט להשיב.

השופט המשיך במהלך שטווה:

"לפעמים יהודי יכול אפילו לערוך מניין בביתו. בהתבסס על כל השיקולים האלה, אני קובע שאין שום מניעה חוקית להשתמש בבניין למטרה שאמור בית יהודי לשמש - לתורה ולתפילה". לבסוף כתב לנו השופט תקציר משפטי חסר תקדים. תקציר זה, מוכרח אני לציין, שימש בעתיד ישיבות אחרות שעמדו בפני תביעה

דומה (הסיכום שלו עלה במעלות הסולם עד שהגיע לבית המשפט העליון). בפסק דין שעלה על כל תקוותי, דחה את טענות העירייה בשפה משפטית ברורה ותמציתית, וקבע שהישיבה יכולה לעבור למשכנה החדש בקטמון בלי שום עיכוב והפרעה.

כשחזר השופט

לאולם והורה

לחזור למקומותינו,

נעשיתי מתוח כמו

קפיץ. הגיע רגע

האמת- עתידה של

ישיבת 'נר יעקב'

עמד על הפרק!

פסק הדין של השופט היה בלתי צפוי לחלוטין, וחשתי אושר רב למשמע גזר הדין. השעה הייתה שתיים וחצי בצהרי יום שישי, ואני הייתי מוכרח לערוך שיחת טלפון חשובה: התקשרתי לביתו של ר' שלמה זלמן לבשר על הפסק הנסי. הטלפון נענה על ידי אחד מנכדיו.

"תגייד לסבא שלך שזכינו במשפט!" קראתי בהתרגשות.

הוא ענה, "דער זיידע ווארט די גאנצע צייט - סבא חיכה כל הזמן. הוא לא הפסיק להתפלל מאז שדיברת אתו בבוקר".

לפתע הבנתי משהו שהדהים אותי:

כשר' שלמה זלמן אמר: "מידארף דאווענען, צריכים להתפלל", הוא לא התכוון שאני צריך להתפלל בזמן שהוא ישב ויחכה להתפתחויות. לא! הוא התכוון "אנחנו" צריכים להתפלל. שנינו.

הוא התפלל אתי לכל אורך הקושי - עמד לצדי וחיכה לשמוע בשורות טובות!

(מתוך 'בהיכלם' - הרב נחמן סלצר)

"ועכשיו אמרו בסיום העניין של בילגה שע"ז והיא חטאה, ושוב נשאלת אותה הקושיה: למה באמת אוי לרשע ואוי לשכנו? הרי הרשע הוא רשע אבל שכנו לא רשע, ולמה הוא נענש? אלא רואים שברוחניות יש בין לצד הטוב בין לצד הרע קשר בין האנשים, אחרת היה קשה לצד הרע שמענישים אותו ולצד הטוב לא, אלא לצד הטוב ג"כ.

"יוצא שבכל אלה, אפי' שלא השתתפו בלימוד, אבל יש להם שייכות בלימוד, כיון שזה ק"ו אוי לרשע אוי לשכנו אז טוב לצדיק טוב לשכנו, ממילא אפילו שהוא לא למד הוא מצטרף".

(מתוך 'כאיל תערוג' - שבועות תשע"ז)

אכל שום דבר, אי אפשר לצרף אותו למזומן.

"ולמה כאן המנהג שאם אחד מסיים מסכתא, באים אנשים שלא למדו כלום ומצטרפים, ונקרא קצת שהוא בר שמחה, ואפי' בתשעת הימים יש כאלו שמצטרפים, אם אחד עושה סיום מסכתא באים אנשים אחרים שלא למדו והם מצטרפים, ועל סמך זה הם יכולים לאכול בשר, עכ"פ הוא מצטרף אפילו שלא היה לו שום שייכות, ולמה זה ככה?

רואים שברוחניות זה אחרת, אע"פ שבגשמיות לכאורה יותר נרגש השייכות, אבל המציאות היא שבגשמיות היא הנותנת, כדי שתהיה שייכות צריך ג"כ שיהיה הנהגה משהו, ואם לא הנהגה משהו הוא לא יכול להצטרף, אבל ברוחניות - כן.

האם מותר לסחוט לימון לכוס קולה קרה?

החליפה התאבקה איך תנערו את האבק בשבת?

מצטרפים עכשיו לעשרות אלפי לומדי דף היומי בהלכה שמתחילים בימים אלו הלכות שבת חלג ג' במשנ"ב

לפרטים 025609000

והנה, כאשר אך סיים תפילת ערבית במוצאי יו"כ התיישב על הכסא באפיסת כוחות וביקש 'להשיב נפשו בדבר כל שהוא', כולם היו בטוחים שהנה זה עתה יתברר שאין זה מלאך אלא אדם, אך כשהגישו לפניו דבר מאכל דחה אותם

הסיפור המדהים שסיפר האדמו"ר מקלויזנבורג בעל ה'שפע חיים' זצוקללה"ה, ששמע איש מפי איש עד ה'ישועות יעקב'

לא למדת...! כשהשכימו תושבי ירוסלב למחרת יום הכיפורים לתפילת שחרית, עדיין מצאוהו יושב וגומע דף ועוד דף במסכת סוכה, עד שגמרו כולו. עוד שנים רבות שחו תושבי העיירה באותו יום כיפור המופלא, כשלאחר זמן התברר להם שהיה זה הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ז"ע, שהיה ידוע בעבודתו המיוחדת בהתלהבות וברגשי קודש.

...

בעובדה זו יש להתבונן רבות, שהרי הרה"ק מברדיטשוב היה עסוק כל היום בתפילה ובעבודת השי"ת ולא התעסק בשום דבר גשמי כלל, ובכל זאת, כאשר סיים את עבודת היום שנעשתה מתוך יגיעה עצומה עד שלא נשאר בו עוד כח, היה צריך להשיב נפשו בדף גמרא.

וכי במה התעסק כל אותו היום? הלא בעבודת ה' כעבודת הכהן הגדול בשעתו, כשאין לנו אפילו את היכולת לנסות להבין את עבודת ה' של ר' לוי יצחק אף בימים כסדרן, ועל אחת כמה וכמה ביום הקדוש, יום הכיפורים, ואעפ"כ היה לבו חלוש מאוד על אשר לא למד היום דף גמרא, להבדיל כמו אחד שהתעסק זה זמן רב בענייני חולין וכמה נפשו לטיפת רוחניות, ולכן מתיישב ללמוד דף גמרא. והוא תמוה עד למאוד.

והנה גמרא מפורשת היא בהוריות (דף יג ע"א) שדרשו שם על הפסוק במשלי (ג, טו) שנאמר על התורה "יקרה היא מפנינים וכל חפצך

לא ישוו בה" – "יקרה היא מפנינים" – מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים. והיינו, שהתורה היא יקרה יותר מהמעמד הקדוש ביותר, שהאדם המקודש ביותר הוא הכהן גדול, והמקום המקודש ביותר הוא בית המקדש בקודש הקדשים, והיום המקודש ביותר הוא יום הכיפורים, ואף בהצטרף שלוש קדושות אלו, כשענייני כל ישראל נשואות אל המעמד הנורא הוא, מכל מקום יהודי פשוט שיושב ולומד את התורה הקדושה ביום פשוט, ואין איש שם על לב, הרי הוא יותר חשוב מהעבודת ה' הכי חשובה. ודבר זה צריך ביאור במה גדלה מעלת לומד התורה אף במדרגה הכי קטנה, מעובד ה' במדרגה הכי גדולה.

דבר זה נתבאר בדברי קדשו של הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זצוקללה"ה בספרו 'ליקוטי אמרים' – תניא (פרק ה-ו), שמבאר החילוק בין 'תורה' ל'מצוות'. כי הנה אצל כל אדם ישנם שני דברים שהוא זקוק להם: אוכל ובגדים, ואף ששניהם חשובים מאוד, אך

"אדם כי ימות באהל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

סיפר פעם הגה"ק מקלויזנבורג בעל ה'שפע חיים' זצוקללה"ה, ששמע איש מפי איש עד ה'ישועות יעקב'. בצעירותו, עת היה רבי יעקב אורנשטיין סמוך על שולחן חמיו בירוסלב, אירע הדבר בליל יום כיפור, לפתע נכנס לבית המדרש בעיירה יהודי מלא הוד, אפוף בשרעפי קודש, ומיד עם כניסתו ניגש לעמוד התפילה והחל להתפלל בנעימות עצומה תפילת "כל נדרי", כמובן שאף אחד מהמתפללים לא העז להפריעו. כך המשיך גם בתפילת ערבית בהתלהבות עצומה כשכל הקהל נמשך אחריו, ואף לאחר שנסתיימה תפילת ערבית המשיך ב"שיר הייחוד" במתיקות מופלאה עוד שעה ארוכה, כשלאחר מכן פצח באמירת תהילים בקול רעש גדול.

בשעה זו רבים מהמתפללים כבר פרשו לביתם לתת תנומה לעפעפיהם, אך כשחזרו בשעת בוקר מוקדמת, נדהמו לראותו כשמסיים את ספר התהילים ומיד החל לומר "אדון עולם" בניגון המיוחד לימים הנוראים, והמשיך בתפילת שחרית, כשאט אט מתקבצים העוילים לתפילת היום הקדוש. כשהגיע ל"המלך" נתן קולו כארי עד שכל קירות בית הכנסת רעדו. ואמת מה נהדר הייתה עבודת כה"ג בתפילת המוספין, כשסחף אחריו את כל המתפללים בבכייה, בהשתוקקותם לראות את עבודת הכהן במקדש, וכך ללא הפסקה המשיך להתפלל מנחה אשר כמותה לא נשמעה מעולם בבית מדרשם.

כשעמדו להתפלל תפילת הנעילה, אשר בשעה זו כל לב יהודי באשר הוא ימס כמים, התגבר כארי, על אף שמתחילת היום עמד ליד העמוד ולא

עזבו אפי' לרגע קט. ואז נישא קולו בחזקה 'יתגדל ויתקדש שמיא רבה'... התעוררות כזאת בתפילת הנעילה לא זכרו תושבי ירוסלב שנים רבות, עד שלא היה אחד מהם מגדול ועד קטן שלא הוריד דמעות כמים, ובזעקת "שמע ישראל" ו"ה' הוא האלוקים" רעדו כל בתי העיירה מעוצמת הקול שיצא בהתרגשות מבית המדרש. כל המתפללים היו סבורים שאין זה אלא מלאך. גם בתפילת מעריב של מוצאי היום הקדוש המשיך להתפלל באותה נעימות, כמו לא עמד מאחוריו יום שלם של צום ותפילות מתוך יגיעה והתאמצות מופלאה.

והנה, כאשר אך סיים תפילת ערבית ובירך את כולם בברכת השנים, התיישב על הכסא באפיסת כוחות וביקש 'להשיב נפשו בדבר כל שהוא', כולם היו בטוחים שהנה זה עתה יתברר שאין זה מלאך אלא אדם. אך כשהגישו לפניו דבר מאכל דחה אותם באומרו: 'לא לזאת נתכוונתי, רצוני במסכת סוכה, שהרי יום שלם

האדמו"ר מקלויזנבורג בעל ה'שפע חיים' זצוקללה"ה

מדוע רבי אלעזר, בנו של רבי שמעון בר יוחאי, שלא היה עליו שום חטא ואשמה, והיה יכול להישאר בבית וללמוד תורה בשקט ובשלווה, בחר מעצמו תנאים קשים, לשבת בתוך ערימת חול ולחיות מחרובים ומים?

ומה רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל סיפר על הרב מברסק • פנינים מפי הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל

רבים מהם באו עם נשיהם וטפם ומטלטליהם והשתכנו בתוך בית הכנסת, ההמולה הייתה גדולה, צעקות ובכיות של ילדים.

והנה באחת הפינות של בית הכנסת עמד הגאון רבי חיים מברסק זצ"ל - שקוע בלימודו, ניכר היה שלא הרגיש כלל וכלל מכל הרעש שהיה בבית הכנסת. רבי יחזקאל אמר שראה במו עיניו את רבי חיים עומד על רגליו שש שעות רצופות (!) שקוע בלימודו; כך קיימו גדולי ישראל דברי חז"ל: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה.

שמעתי מהרה"ח רבי אהרן לעווניטל זצ"ל, שנסע במיוחד לדווינסק כדי לראות את הגאון הרוגוצ'ובי. כשהגיע לבית הכנסת של הגאון עמדו הקהל באמצע תפילת ערבית, בסיום התפילה ניגש למקום מושבו של הגאון - אך קודם שהגיע למקומו של הרב, כבר נזדרז הגאון הרוגוצ'ובי ויצא מבית הכנסת.

רבי אהרן התחיל לרוץ לכיוון מעונו, כשהגיע לבית הרב שמע קול תורה בוקע מהבית. כשביקש להיכנס לחדרו של הרב אמרו לו שהרב שקוע בלימודו ואי אפשר להפסיקו, למרות שעברו רק מספר דקות מועטות מאז שהגיע הרוגוצ'ובי לבית. רבי אהרן התחנן וביקש לעשות עמו לפני משורת הדין היות

והוא מירושלים עיר הקודש וממהר לתפוס את הרכבת שעומדת לצאת תוך שעה, ומי יודע מתי תהיה לו הזדמנות נוספת לקבל את ברכתו של הרב.

נעתר הגבאי לבקשתו ונכנס להגאון הרוגוצ'ובי לומר לו שהגיע איש ירושלים המבקש את ברכת הרב. הרב הסכים לקבלו, וכשנכנס לחדר - פנה אליו הרוגוצ'ובי עוד בטרם הושיט לו ידו לשלום, ואמר: "איש ירושלים! בוודאי בקיאים אתם בתלמוד ירושלמי...!" והתחיל להרצות בפניו מספר קושיות על הירושלמי, רבי אהרן סיפר שבעת שהרצה הגאון את הקושיות - היה נראה כלהבת אש ויורה ורתחת. וכשהבחין שרבי אהרן אינו מגיב לקושיות, אמר לו: "כנראה שאתם אינכם עוסקים כעת בתלמוד ירושלמי..." וברכו לשלום... (מתוך 'לב ישראל')

"זאת התורה אדם כי ימות פאָהָל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

ידוע הסיפור על רבי שמעון בר יוחאי, כפי שמובא במסכת שבת: "הלכו ונחבאו במערה, ונעשה להם נס ונברא שם עץ חרובין ומעיין מים, רבי שמעון ובנו היו פושטים בגדיהם שלא יבלו במהרה, והיו משוקעים עד צוואריהם בחול, ולמדו כל היום תורה". בזמן התפילה הם היו מתלבשים ומתכסים ומתפללים, ולאחר התפילה שוב היו פושטים בגדיהם כדי שלא יבלו. ראוי להתבונן: בשלמא רבי שמעון בן יוחאי לא הייתה לו ברירה, הוא ידע שאם יתפס צפוי לו משפט מוות. אבל רבי אלעזר בנו, שלא היה עליו שום חטא ואשמה, היה יכול להישאר בבית וללמוד תורה מתוך הרחבת הדעת בשקט ובשלווה. מדוע הוא בחר מעצמו תנאים קשים כאלו, לשבת בתוך ערימת חול ולחיות מחרובים ומים? התשובה היא: רבי אלעזר רצה ללמוד תורה מאביו הגדול רשב"י, ובשביל ללמוד תורה מפי אביו הוא היה מוכן למסירות נפש, להמית את עצמו על דברי תורה.

וזה לשון הש"ך בהקדמתו לחיבורו: "באמת ובתמים טרחתי טרחות הרבה, וכמה יגיעות יגעתי. לא עסקתי בשום עסק אחר, לא נתתי שינה לעיני ותנומה לעפעפי שנים רבות, עד

אשר הוצאתי מכוח אל הפועל מחשבתי, ובררתי ושקלתי הכל בכף מאזניים, והחזרתי על כל צדדים וצדי צדדים - לא פעם אחת ושתיים כי אם מאה פעמים ואחת - עם חברים חשובים אהובים חביבים וערבים המקשיבים לקולי. ומי שלא היה איתי עמי במחיצתי, לא יאמין כי יסופר לו מגודל התלאה שהייתה לי בחיפוש בים התלמוד והפוסקים עד כי העמדתי על בוריו".

מופלאים ביותר הם דברי הש"ך, המעיד על עצמו את גודל היגיעה והטרח שהיו לו בבירור ההלכה וליבון שיטות הראשונים עד שהעמיד את הדברים על בוריים. כמה אנחנו צריכים ללמוד מדברים אלו להיות עמלים ויגיעים בתורה.

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל סיפר, שהיה עד ראייה איך שבזמן מלחמת העולם הראשונה ברחו הרבה פליטים לעיר מינסק.

<< המשך מעמוד קודם

שאינ התורה נכתבה כדי להורות לנו כיצד להתנהג בחיינו, אלא שרצונו של הקב"ה היה שיהא הדין כך וכך, ועל כן כתב זאת בתורה, ושוב התאים לה הקב"ה את מציאות העולם הזה. וכידוע מהזוהר הק' ש'אורייתא וקוב"ה כולא חד', אם כן אין התורה רק 'חכמתו ורצונו' אלא ממש עצמותו ומהותו יתברך (עיי"ש מה שמבאר שם באריכות).

(מתוך עלון מטמונים - מכון נהורא מעליא - שבועות)

החילוק ביניהם ברור מאוד, כי הבגד הוא דבר נפרד מן האדם וחיצוני לו, מה שאין המזון שהאדם אוכל, הוא נכנס לתוך גוף האדם ונעשה חלק בלתי נפרד ממנו ומעצמותו. וכמו כן המצוות שהאדם עושה, על ידם הקב"ה מלביש את נפשו באור ה' מראשה ועד רגלה, אך עדיין הוא בגדר 'בגד' שהוא חיצוני לו. מה שאין כן כשאדם עוסק בתורה, הרי היא נעשית כמזון לנשמה, ונעשית לחלק בלתי נפרד מהנפש.

וזאת משום, שהתורה היא 'חכמתו ורצונו של הקב"ה', והיינו

פעם כשנסע יחד עם תלמידו הרה"ג רבי ראובן אלבו, פנה אליו רבינו: "חכם ראובן, שירבו כמותך מזכי הרבים. הלוואי ואזכה להיות במחיצתך בגן עדן!". "מן הסתם, הרב רוצה לעודד", הגיב רבי ראובן, אך רבינו הרצין באחת: "מיום עמדי על דעתי לא דיברתי אחד בפה ואחד בלב"

על מידת האמת של בעל האור לציון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל

השלום, שהרי העיד בעצמו שמקטנותו לא הוציא בשפתיו דבר הדומה לשקר!
פעם, בשיעור המוסר, האריך רבינו בגנות מידה רעה, תוצאותיה ועונשיה, עד שהתלמידים נחרדו. הפטיר אחד: "הרב מגזים..."
נתן בו רבינו עיניו, ואמר: "דע לך, שלא זו בלבד שאני נזהר שלא להוציא דבר שקר מפי, גם לא אבק שקר עובר על פי!"

"אבל זה זיוף!"

"שקר שנאתי, ואתעבה" (תהילים קי"ט, קס"ג). רבינו סלד מהשקר ותיעבו כל כך. פעם שמע אדם המודיע לחבירו: "קיבלתי עבורך צ'ק. ופרטתי אותו בבנק". מסר לו את הכסף במזומן. "אין מלים בפי להודות", אמר הלה, "אבל איך פדית אותו בשמי, הלא חייב הייתי לחתום עליו!" ביטל הפורט את התמיהה, עניין זוטר הוא: "אני חתמתי בשמך", חסד טהור.

"אבל זה זיוף", הזדעק רבינו!

איך אפשר להכשיר את השרץ, ועוד לחוש כבעל חסד?

"אני מקנא בך!"

אחד החכמים ב"פורת יוסף" הודיע לרבינו שהוא ממנה, עליו לנסוע לתל אביב.
תמה רבינו: "מה יש למעלתו לסדר בתל אביב?"
אמר: "הוזמנתי להרצות בכנס תשובה באצטדיון יד אליהו".

התפעל רבינו: "הוי, כמה שאני מקנא בך!"
תמה: "כבודו מלא זכויות כרימון, מרביץ תורה ומזכה הרבים לאין שיעור, ומקנא בי?"
אמר רבינו: "מעולם לא דיברתי אחד בפה ואחד בלב. אם אני אומר לכבודו שאני מקנא

בו, זו האמת לאמיתה! אשריו, ואשרי חלקו!"...

"מיום עומדי על דעתי לא דיברתי אחד בפה ואחד בלב!"

וסיפור דומה עם תלמידו הרה"ג רבי ראובן אלבו שליט"א, ראש מוסדות "אור החיים": פעם, בנוסעם יחד, פנה אליו רבינו בערגה: "חכם ראובן, שירבו כמותך מזכי הרבים. הלוואי ואזכה להיות במחיצתך בגן עדן!"

"מן הסתם, הרב רוצה לעודד", הגיב רבי ראובן נרגש.

אך רבינו הרצין באחת, ומחה: "מיום עומדי על דעתי לא דיברתי אחד בפה ואחד בלב!"...

(מתוך רבינו האור לציון)

"על אשר מריתם את פי" (במדבר כ', כ"ד)

נפתח במעשה שסיפר רבינו, כשלימד בישיבה מסכת יבמות, והגיע לשאלת הגמרא על הפסוק: "אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת" (דניאל י', כ"א), הרי שיש כתב שאינו אמת (יבמות קה ע"א). פתח וסיפר רבינו מהו "כתב שאינו אמת":

היה זה בעת מאורעות הדמים ששטפו את העיר העתיקה בעידן מלחמת השחרור, וישיבת "פורת יוסף" גלתה לבית הכנסת "צופיוף". בסמיכותו התגורר מרן ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל ב'שכונת הבוכרים' בעיר החדשה. באחד הימים נכנסו אצלו שלושה בני ישיבה להבחן בהלכות 'איסור והיתר' והצליחו במבחן. ביקש לעטרם בסמיכת חכמים. כיון שבא לחתום על התעודה, הבחין שבכותרת הדף נדפס: "ישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה". איך יחתום, והוא בעיר החדשה? שמא תאמר, ילך לעיר העתיקה – עת מלחמה היא, והדרך לישיבה עוברת בשוק הערבי הרווי משטמה.

הרבנית לא תניחו. די לה בכך שהולך הוא וחוזר פעם ביום מצד שני, הבחורים מצפים, ומגיע להם.

מה עשה? לא התעטף בגלימת החכמים כדי שלא לעורר תשומת לב הרבנית, לקח עמו את שלוש התעודות, הלך לעיר העתיקה ועלה לישיבה, חתם שמו וחזר לביתו, להעניק את התעודות. כדי שיהיה זה "כתב אמת!"

וסיים רבינו: "עבורכם, זה אולי סיפור. עבורנו, הייתה זו הוראה והדרכה, דרך חיים מחייבת!"

הרה"ג רבי בניהו שמואלי שליט"א, תלמיד רבינו וראש ישיבת המקובלים "נהר שלום", סיפר שפעם נתפס תלמיד

באמירת דבר שאינו מדויק. נחרד רבינו: "אני כבר מלפני עשרים שנה אין לי דמיון של שקר, וכך אינך נזהר לשנות את הדברים!"

"הרב מגזים..."

העיד בן רבינו, הגאון רבי אליהו שליט"א: פעם דיבר איתי על גנות מידת השקר. היה זה כעשרים וחמש או עושים ושש שנה לפני פטירתו. ואמר: "אני מעיד על עצמי שעשרים ושתיים שנה לא הוצאתי שקר מפי!" והתפעל: אדם יכול לומר שתמיד דיבר אמת, אבל לזכור ולדעת בדיוק כמה זמן, לשמור חשבון, לומר שעשרים ושתיים שנה לא הוציא מפיו דבר שאינו אמת! מי יודע מה אמר עד אז, לבטח שמר על גדרי ההלכה, ושינה בהכרח מפני

במהלך הרישום אצל עורך הדין רושם העמותות נשאלה השאלה, כמה משך תקופת הלימודים של האברכים ב"כולל"? נקב רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל בשנה אחת או שנתיים. מיד גער רבי אהרן קוטלר זצ"ל "זכי לזה לימוד יקרא!?"

הגאון רבי אהרן קוטלר מקים עולה של תורה באמריקה

במיעוט תענוג

ותיקי לייקווד מספרים, שבתחילת יסודו של כולל האברכים המקומי, ישבו הלומדים ודנו בצוותא על סדר היום ושעות הלימודים, מתי יקבעו את הפסקת הצהרים, וכדומה. והנה העיר אחד הנוכחים בדיון האמור, שכדאי לקבוע את לוח הזמנים באופן כזה, שיהיה הפסק של שש שעות בין ארוחת הצהרים (הבשרית) לארוחת הערב, זאת כדי שיוכלו לאכול אז מוצרי חלב. אולם רבינו הגיב על הערה זו בחריפות: "ומה בכך אם יאכלו קודם את הלחם כמות שהיא, ואת החמאה (שמורחים בדרך כלל) יאכלו בנפרד, מאוחר יותר..." ולשיטתו אזיל. בעיניו היה הדבר פשוט וטבעי למדי. אדם שאינו מפנק את גופו, מה לי אם הפרוסה מרוחה בחמאה, או שאוכלים אותה בנפרד... הלא כך היא דרכה של תורה... "במיעוט תענוג"...

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל

ואמנם כן: בלייקווד הגשימו בפועל את המושג "במיעוט תענוג", שהוא אחד מארבעים ושמונה קניינים, ועסקו בתורה מתוך הדחק, פשוטו כמשמעו. האברכים, בעלי משפחות, השחירו פניהם כעורב והתמכרו ללימוד התורה מתוך עוני וצמצום. הסתפקו בלחם צר ומים לחץ, ויתרו על הכל, ולא חשבו אף פעם על דברים שאינם קשורים לתכלית האדם בעולמו.

איש את רעהו יעזורו

איך בכל זאת הסתדרו?

סיפר אחד מראשוני לייקווד: כשבחור מן הישיבה התחתן, וקיבל דורות לכבוד חג כלולותיו, הרי כשכלו שבעת ימי המשתה חילק את הכספים שקיבל בין אברכי הכולל, לכיסוי חובותיהם, ואחר התחיל הוא עצמו לצבור חובות... החובות התכסו בחתונה הבאה של בחור מן הישיבה...

האברכים היו מאוגדים בקופת חולים. "הייתי בריא, ברוך ה', והחלטתי להפריש את סכום המס החודשי, שלוש דולר ו-43 סנט, לקופת גמ'ח בזעיר-אנפין. את הכסף צברתי בקופה קטנה". כל אברך שנזקק להלוואה, נטל מתוכה כמה שביקש, לכל תקופה שרצה, והניח בתוכה פתק. כשהחזיר את הסכום לקח בחזרה את הפתק שהפקיד. קופה זו היתה שם דבר, מוסד שלם. ניתן לשער מה היה גודלה, כמה כבר הצטבר בה, מסכומים של 3 דולר ו-43 סנט... ברם, המזעזע שבדבר היא העובדה, שנמצאו לעיתים קרובות ב"קופה" פתקאות על סך שש עשרה סנטים, מחירו של ככר לחם... כי הלימוד לא נפסק בלייקווד גם במצב של חוסר לחם... הלא כך היא דרכה של תורה...

(מתוך 'אש התורה')

"אדם כי ימות פֶּאֶהֱל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה"

אם הטיפוס של בן הישיבה דלייקווד היה בשעתו כולו חידוש ורבותא, כל שכן אותו טיפוס של האברך הלומד ב"כולל" שיסד רבינו בתוככי לייקווד, ואשר היה בגדר תופעה פלאית ממש. הכוונה לאותם עשרות (וכיום מאות ואלפי) התלמידים שבחרו בידועין להיות תורתם אומנותם, ואף לאחר שנשאו נשים והקימו בתים בישראל המשיכו להתמכר ללא שיור ללימוד התורה בלבד, בלא הגבלה של זמן קצוב, ובלי שמץ של רצון לבסס את קיומם וסיפוק צרכיהם ב"חיי שעה" - לא מצדם ולא מצד בנות-זוגם - כי הלא רק "הם חיינו".

הרי זו פרשה בפני עצמה: במקביל ליסוד "בית מדרש גבוה", שהתרחב וגדל ללא הפסקה, נשא לבו לחולל בעת ובעונה אחת את מהפכת ה'כוללים' באמריקה. לדעת רבינו חייב כל בן ישיבה להמשיך וללמוד לפחות מספר שנים אחרי נישואיו ב'כולל אברכים'. רק כך מקימים בית נאמן בישראל.

שיטת ה"חתם סופר"

היה מעשה בתלמיד שבא לפניו אחרי שהתארס עם בת-גילו. "חותני לעתיד" סיפר בעגמה "מפעיל עלי לחצים. הוא ב"שיטת" החת"ס ואינו גורס את הלימוד בכולל אחרי הנישואין..."

"כך?" הגיב רבינו "אמור לו, אם כן, שה"חתם סופר" אחרי נישואיו הראשונים היה סמוך על שולחן גיסו רבי הירש יערוויטץ ז"ל, אחי אשתו שהתעסק במסחר ופירנס ברווחיו הכספיים את בני הזוג - והחת"ס "לשיטתו" ישב ולמד ח"י שעות ביממה ויותר... וכשארע לגיסו שהתרושש וחדל מלפרנסו, התחיל החת"ס לשמש ברבנות..."

ללמוד וללמוד בלי קיצבה

וכשנזקק באחד הימים לרשום אצל עורך דין, רושם העמותות, את ה"כולל" בלייקווד שהנו מסונף ל"בית מדרש גבוה" באופן רשמי, נתלווה אליו המשגיח הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל. במהלך הרישום נשאלה השאלה, כמה משך תקופת הלימודים של האברכים ב"כולל"? נקב רבי נתן בתקופה קצרה יחסית, שנה אחת מיום הנישואין, או אפילו שנתיים.

מיד גער בו רבינו ונזפו בנוכחות הפרקליט: "זכי לזה לימוד יקרא!?" "אלא פשיטא" תיקן "הכוונה היא ללמוד וללמוד שנים רבות אחרי הנישואין, בלא שום קיצבה..."

הלימוד לא
נפסק בלייקווד
גם במצב של
חוסר לחם...
הלא כך היא
דרכה של תורה...

"מדוע לא נטהרנו בפרה האדומה עוד לפני שהמשיח הגיע?" תהה מוישי, "הרי אמרו שברכסים וגם בטקסס שבארה"ב, נולדה פרה אדומה. אז למה חיכו עד עכשיו?!"

תיאור חי ומופעים, כיצד יראה מעמד שריפת פרה אדומה בימים הללו, שנת תשע"ז, עם בואו של משיח צדקנו במהרה בימינו

כהן גדול. ומלבד זאת, צריך גם שהכהן הגדול ישמש בעבודת בית המקדש שבעה ימים. ומלבד זאת, הרי נאמר בתורה "ואסף איש טהור", וצריך "והזהה הטהור על הטמא", ורק כשיתגלה מלך המשיח יתברר מי שאינו טמא על ידי אליהו או על ידי נביא, אך לפני כן, בזמן חשכת הגלות, מי יודע האם אכן ישנו אדם יהודי הטהור בתכלית!?

ואבא סיכם את הדיון בדברי ספר החינוך, הכותב בפרשתנו, פרשת חוקת: "ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, שתשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשניה. הראשונה עשה משה רבינו, שניה עשה עזרא, ושבע מעזרא עד חרבן הבית, ועשירית יעשה המלך המשיח שיגלה במהרה בימינו". הנה, כעת הגיע הזמן לפרה העשירית", אמר אבא ופרץ שוב בבכי.

...

קירות ירושלים דיברו במודעות ענק, מספרים על המעמד נורא ההוד של שריפת הפרה וטהרת המוני בית ישראל. רמקולים בישרו על שעת האירוע הקדוש והטמיר והעיתון היומי פרסם מידע הלכתי נרחב, בצירוף סדרי המעמד ומבואות הכניסה, הסדרנים והמקומות בהם מחלקים שתיה קרה לרבבות הצמאים.

בבית משפחת כהן ישבו כולם לארוחת ערב ואבא הסביר מה עומד לקרות: "לא הצריכה תורה טהרה באפר הפרה אלא

לטמאי מתים בלבד. כל הנטמא בטומאה אחרת עולה מטומאתו כדרכו, כפי שמפורש עליו בתורה ואינו זקוק למי חטאת לטהרתו, אבל הנטמא במת אינו נטהר לעולם עד שיזו עליו ממי חטאת בשלישי ובשביעי לטומאתו. הרמב"ם כתב תריסר פרקים בהלכות פרה אדומה. לא נראה לי שעד שתסיימו את הלחם והביצה, הסלט והגבניה, אוכל לתמצת לכם שתיים - עשרה פרקים שלמים. אז אתם תשאלו שאלות על הפרה האדומה ואני אשתדל לענות לכם בקצרה. רבקי, תשאלו שאלה ראשונה..."

רבקי כחכחה בגרונה ושאלה: "בת כמה הפרה האדומה?"
אבא: "מצות פרה אדומה שתהיה בת שלש או בת ארבע, ואם הפרה זקנה יותר, היא גם כשירה. הפרה צריכה להיות אדומה, בגוון חום אדמדם, ומספיק שיהיו לה שתי שערות שאינן אדומות, שחורות או לבנות, כדי לפסול אותה. הרמב"ם כותב שצריך שלא יהיו לה "שתי שערות לבנות או שחורות בתוך גומא אחת או בתוך שני כוסות והן מונחות זו על זו", ואם יש לה שתי שערות לבנות, היא פסולה. צריך גם שלא עלה עליה עול. אם הפרה משכה בעול המחרשה, היא לא תוכל לשמש כפרה אדומה. לשם כך ניתנו סימנים מיוחדים, כמו שערות בגב הבהמה, הנכפפות לאחר שעלה עליה עול. צריך גם שלא יעשו בה כל עבודה שהיא. צריך גם שלא יהיה בה מום הפוסל בקרבנות, וכן אין בה אחד מהפסולים האחרים הנוהגים בבהמות קדשים."

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"המשיח הגיע!!" הכריז אבא ועיניו דומעות מאושר. "אבא", הזכרנו לו, "המשיח כבר בא בשבוע שעבר!!" "אני יודע. חיכינו כמעט אלפיים שנה, והנה "במוצאי שביעית - בן דוד בא". אשרינו שזכינו לרגע הזה! וכעת? כעת עלינו להיטהר באפרה של הפרה האדומה!!"

"מדוע לא נטהרנו בפרה האדומה עוד לפני שהמשיח הגיע?", תהה מוישי, "הרי אמרו שברכסים, וגם בטקסס שבארה"ב, נולדה פרה אדומה. אז למה חיכו עד עכשיו?!"

"אי אפשר לקיים את מצות פרה אדומה, כל עוד משיח צדקנו לא הגיע ובית המקדש חרב", הסביר זאבי, "ספר החינוך כותב שמצות פרה אדומה נוהגת רק בזמן שהמקדש היה קיים, אך לא בזמן הזה, בו היינו שרויים בגלות. בפרשת חוקת נאמר "והזהה אל נוכח פני אהל מועד", וזהו מעכב בענין, כמובא במסכת פרה, שאם היזה ולא כיון כנגד פתח אהל מועד - פסול, וגם השחיטה כנגד הפתח מעכבת שנאמר בפרשת חוקת "ושחט והזהה", ודרשו חז"ל: "מה הזאתה כנגד הפתח, אף שחיטתה כנגד הפתח". "צריך להזות מאפר הפרה שבע פעמים במקום שהוא שוחט אותה, והוא בהר המשחה, ויהא מתכוין ורואה פתחו של היכל בשעת הזאת הדם, שנאמר: 'והזהה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים'", ציטט אבא.

"אני לא מכירה הר כזה, שקוראים לו "הר המשחה", העירה אסתי, הטיילנית שבחבורה, שמכירה כל שביל והר בארץ ישראל. "על הר הזיתים שמעת? הר המשחה הוא הר הזיתים. ההר אשר על פני ירושלים מקדם, לפני הכהן למערב, וכשהכהן עומד על ההר הוא רואה מעל גובה ראש הכותל המזרחי של הר הבית, דרך השערים שלפנים הימנו, פתחו של היכל המקדש. הראשונים כתבו שהכהן רואה מעל כותל שעל פתח החומה את קרקע ההיכל, ומזה כנגד בית קודש הקדשים. ישנם אחרונים שכתבו שפתח ההיכל צריך להיות פתוח, ואז יוכל לכוון כנגד קודש הקדשים, ולכן נאמר בתורה "אל נוכח פני אהל מועד". אם כן, עד לפני שבועיים, כשבית המקדש עדיין לא נבנה, לא ניתן היה לעשות זאת", הסביר זאבי בלשון תלמודית מדוברת.

"שכן שלנו, ר' חיים, הראה לי השבוע בשו"ת 'דברי יציב', שהרבי מצאנוז הביא מספר הסברים לכך שלא שורפים את הפרה האדומה לפני בניית בית המקדש, והנה חלק מהסבריו: המשנה במסכת פרה אומרת שצריך דווקא כהן גדול לצורך מצות פרה אדומה, וממילא לא ניתן לקיים מצות פרה אדומה לפני שהמשיח הגיע, שהרי כהן גדול מתמנה לתפקידו הרם רק על ידי הסנהדרין, כפי שפסק הרמב"ם, ועד כה הרי לא היתה סנהדרין ולא ניתן היה למנות

"שמעתי שהכהן הגדול צריך לשבת בחדר במשך שבוע", העיר שלמה זלמן.

"אכן", אמר אבא, "כשם שמפרישין כהן גדול מביתו שבעת ימים קודם יום הכיפורים לעבודת יום הכיפורים, כך מפרישים את הכהן השורף את הפרה, שבעה ימים קודם שרפת הפרה. הכהן הגדול יוצא מביתו למשך שבוע והוא יושב בלשכה שעל פני הבירה צפונה- מזרחה. ללשכה הזאת, שנמצאת בהר הבית, קוראים 'בית אבן', בגלל שהיא עשויה מאבן ואדמה שאינן מקבלות טומאה."

"מה הכהן עושה במהלך השבוע הזה?", שאלה נעמי.

"אינני יודע בדיוק... כנראה הוא לומד תורה. אולי הוא אומר תהילים בכוונה" - צחק אבא - "בכל שבעת הימים הללו, חוץ מיום רביעי, מזים על הכהן השורף את הפרה, מכל אפר החטאות שהיו במקדש, שנשארו למשמרת מימות משה רבינו, מחשש שנטמא למת והוא לא ידע. מעיקר הדין לא צריך הזאה אלא רק בימים שלישי ושביעי להפרשתו בלבד, אך ישנם הרבה 'מעלות', הרבה חומרות שעושים בתהליך המלווה את מצות הפרה האדומה, וזוהי אחת מהמעלות, שמזין על הכהן יום אחר יום.

כשמזין על הכהן בימי הפרשה, מזה עליו דווקא אדם שלא נטמא למת לעולם, שהמזה צריך שיהיה טהור. גם הכלים שממלאים בהם ומקדשים אותם כדי להזות על הכהן השורף - כולם צריכים להיות כלי אבנים, שאינם מקבלים טומאה."

"אני לא מבין", תהה שימי, "הרי כולנו טמאים. לא?! אז מאיפה משיגים אדם טהור, שלא היה טמא מעולם?"

אבא השתהה בתשובתו. הוא חשב קצת ואמר: "את האמת? מה יעשו השבוע? אינני יודע. אך מה היה בזמן שבית המקדש קיים, אני יודע. שימי שואל שאלה מצוינת. כיצד ימצאו איש שלא נטמא למת מעולם? - בזמן בית המקדש, היו חצרות בירושלים, שנבנו על גבי הסלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום, ולא היתה הטומאה יכולה להיות מגעת שם מעולם, בגלל שאין קבר במעבה סלע, כך שלא יתכן שמישהו נטמא שם בטומאת מת. וגם אם אולי חפר כאן אדם למטה מן הסלע, והחביא מת בקרקע האדמה, אל דאגה, יש פתרון גם לזה. עשו חלל בין הקרקע לסלע שעל גביו וחלל האוויר מפסיק בין הטומאה לסלע, ושוב אין הטומאה בוקעת ועולה למעלה. ואז היו מביאים לאותן החצרות נשים מעוברות של כהנים והן היו יולדות שם את בניהם באותן החצרות ומגדלות שם את הילדים הטהורים, ולא היתה טומאת מת מגעת אליהם מעולם."

"מדהים!!", התפעלו כולם. "חצר שלמה לגידול ילדים טהורים!! ואיך הוציאו את הילדים משם? הרי הם יכולים להיטמא בדרך החוצה. לא?!"

"נכון, לכן כשבאו להזות על הכהן השורף את הפרה, מביאים שוורים שכרסיהם רחבות ומניחים על גביהם דלתות טהורות והילדים הקטנים האלה ישבו על גבי הדלתות, כדי שיהיה האהל בינם לבין הארץ, מפני קבר התהום. וכן זאבי, אני לא אסביר כרגע מה זה 'קבר התהום'... הילדים אחזו כוסות של אבן בידם וכך הלכו למעיין השילוח. הגיעו למעיין השילוח, הם יורדים וממלאים ממי הנהר לתוך כוסות האבן שבידיהם, ולא חוששים שם מפני קבר התהום, בגלל שאין דרך בני אדם לקבור נפטרים בנהרות. ואז הם עולים ויושבים על גבי הדלתות והולכים עד שהגיעו להר הבית."

"בהר הבית הם כבר יכלו ללכת או שהם עדיין ישבו על השוורים?"

"כשהם הגיעו להר הבית הם ירדו והלכו על רגליהם, מפני שכל הר הבית והעזרות שתחתיהן, היה חלול מפני קבר התהום. הם הלכו עד פתח העזרה. ובפתח העזרה היה קלל, שהוא סוג של כד, מלא באפר. נוטלים האפר ונותנים במים שבכוסות ומזים על הכהן. אז

היו מטבילים היו התינוקות שממלאין ומקדשין ומזין על השורף, למרות שהם טהורים מטומאת המת, מחשש שנטמאו בטומאה אחרת. תינוק שטבל למלאות ולהזות על הכהן מכליו, לא יזה מכליו של תינוק אחר, למרות שגם הוא טבל. וכן תינוק שטבל כדי למלאות ולהזות על כהן זה, לא יזה על כהן אחר, עד שיטבול לשם כהן זה. וכן בכל הכלים ובני האדם שטהרו לשם פרה זו, לא יתעסק בהם בפרה אחרת עד שיטבלו לשמה, וכל הדברים האלה, הם מעלות יתרות וחומרות שעושים בפרה אדומה, שהוסיפו חז"ל."

"אבא, מה הטעם למצוות פרה אדומה?", שאלה מלכי, וזאבי

שאל: "אבא, אני יכול לענות למלכי?"

"בשמחה", אמר אבא וזאבי ענה: "בהרבה מצוות יש בתורה שנקראות 'חוקה' ולא נאמר בהן טעם, ובכל זאת, נמסרו טעמיהן, רזיהן וסודותיהן לחכמי האמת שבכל דור ודור, איש מפי איש עד משה רבינו עליו השלום. ואולם מצוה זו של פרה אדומה נאמר בה 'זאת חקת התורה', כלומר, זאת - ואין דומה לה. זאת מצוה שהיא חוק, ללא טעם שנוכל להבין אותו. חז"ל אומרים שפרה אדומה היא בעצם דבר והיפוכו. כל העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף, מטמאים את בגדיהם, ואילו היא עצמה - מטהרת טמאים. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, חוקה חקקתי, גזרה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי."

ואבא הוסיף את דברי חז"ל:

"בוא וראה שלא כמידת ישראל אומות העולם. מידת אומות העולם, כשהם יודעים טעם במצוה הם משבחים אותה, וכשאינם יודעים

טעם, הם מזלזלים בה, בין כך ובין כך אינם מקבלים עליהם את המצוות ולא שומרים אותן; וביותר השטן ואומות העולם מקטרגים ומגנים את ישראל על מצוֹת פרה אדומה, לומר, מה המצוה הזאת, ומה טעם יש בה? - אבל מידתם של ישראל אינה כן, אלא בין שידעו טעמה של מצוה ובין שאינם יודעים, מקבלים עליהם עול כל המצוות; וביותר חביבה עליהם מצוה שלא נאמר בה טעם, אלא כולה היא גזרת המלך בלבד."

"אז אין שום הסבר למצוות פרה אדומה?", התאכזבה גילי ואבא הרגיע אותה. "את הטעם האמתי של מצוֹת פרה אדומה, לא ידע שום אדם חוץ ממשה רבינו, אך בכל זאת מובאים בחז"ל ובספרים הקדושים רמזים שונים במעשי הפרה ובמצוֹתה. חז"ל אמרו שהפרה באה לכפר על מעשה העגל: "מפני מה כל הקרבנות באים זכרים והיא נקבה? משל לבן שפחה שטינף את הארמון של המלך. אמר המלך: 'תבוא אמו ותקנח הצואה'. כך אמר הקב"ה: תבוא פרה ותקנח צואת בנה, תבוא הפרה ותכפר על מעשי העגל'. הספרים מסבירים שבמצוה זו של פרה אדומה הורתה לנו התורה את דרך התשובה הגמורה לאחר החטא, וכיצד מסלקים את העבירה מבלי להשאיר אחריה שום רושם: הנכשל בחטא, אפילו הוא מתחרט עליו אחר כך ועוזבו, הרי החטא כבר עשה פגם בנפשו, וחטא אחד גרם חטא אחר, וחטאו שלו גרם גם לאחרים שיחטאו, ואחרים לאחרים עד אין סוף, ונמצא שבחטאו זה הוא פגם בכל הבריאה, וכיצד אפשר להעביר את החטא הזה מן העולם, ולמחות לגמרי את רישומיו שבכל מקום, עד שתהא התשובה שלמה והכל יחזור לכמות שהיה קודם החטא? כך דרכה של תשובה: תחילה יעזוב אדם את חטאו ולא יחטא עוד."

המשך בעמוד הבא <<<

לקראת שריפת הפרה רמקולים בישרו על שעת האירוע הקדוש והטמיר והעיתון היומי פרסם מידע הלכתי נרחב

אחר הוא חוזר אל הסיבה הראשונה שממנה נגרם החטא ומתקן גם אותה, וממנה - לסיבה שקדמה לזו ומתקן בכל מקום עד שחוזר ומגיע אל השורש הראשון לכל הסיבות, והשורש הראשון טהור הוא ושום פגם לא יפגום בו לעולם. כעת נשים לב כיצד הדברים דומים למצות פרה אדומה: בתחילה נכשלו ישראל בחטא העגל, כיון ששבו, שרפוהו באש ובטלוהו, אחר חוזרים אל מקור חטא העגל, שהיא הפרה האדומה (אודם - רומז לחטא); אף שם, החטא מצוי - ולכן שורפים אותה לאפר. ועדין אין האפר מנוקה מן החטא לגמרי, לכך נותנים אותו במים חיים אל כלי מקודש ושם הוא השורש הראשון של כל הבריאה - מים חיים, מי בראשית, ואז הכל טהור, הכל נתקן. "יש רעיון של השפת אמת" - אמר זאבי - "שהמיתה נקנסה על האדם בעקבות חטא עץ הדעת, ועומק חטא עץ הדעת נעוץ בכך שהאדם רצה להידמות לבורא. האדם רוצה להבין את הכל. לכן נגזרה עליו מיתה, כדי שירגיש שהוא לא כמו הקב"ה. האדם, עם כל המעלות שלו, הוא יצור חומרי ומוגבל והוא לא יכול להבין הכל. גם במצות פרה אדומה, שהיא הטהרה מהמוות, אנחנו מבינים שכל מהות המיתה וכל הטהרה בפרה היא ההבנה וההפנמה שהאדם, גאון וחכם ככל שיהיה, אינו מסוגל להבין את הכל, אלא עליו לבטל את עצמו כלפי הקב"ה ולקיים את המצוות, גם אם הוא לא מבין הכל." "יפה מאד, ועכשיו כולם לברך ברכת המזון וללכת למיטות", הודיעה אמא וקטעה את הדיון התורני המרתק, מחזירה את כולם לשעון, שהורה שהשעה היא כבר חמשה לעשר בלילה.

פרק ב

יום שלישי ורבבות אלפי בית ישראל עלו לירושלים, כדי לצפות במצות הפרה האדומה. מצות פרה אדומה נעשית דוקא ביום ולא בלילה ורק זכרי כהונה, הכהנים ולא נשותיהן, יכולים לקיים את המצוה. ההמונים נעו מחוץ להר הבית, לכיוון הר המשחה, שם שרפו את הפרה. הכינו מראש כבש מהר הבית להר המשחה, בצורה שתחת הכבש היה הכל חלול, כדי שלא יהיו בעיות של טומאה. זקני ישראל, תלמידי החכמים, גדולי התורה והחסידות, כבר הגיעו בעצמם מראש אל הר הזיתים. כולם המתינו בדריכות ולפתע מישהו צעק: "הנה הפרה הגיעה!" ואכן, רבבות היהודים ראו מעל הגשר, שחיבר בין הר הבית והר הזיתים (הר המשחה) את הפרה האדומה, יחד עם הכהן הגדול וכל עוזריו.

"צריך דווקא כהן גדול למצות הפרה?" שאל מוישי ואבא לחש: "לא, כל כהן כשר. אך הנה, במקרה שלנו הכהן הגדול הוא זה שמקיים את המצוה."

הס הושלך בקהל וזקני ישראל התקדמו לעברם. אחד הנוכחים טימא את הכהן הגדול בדבר טמא וזקני ישראל ביקשו מהכהן הגדול לרדת ולטבול במקווה הסמוך. כולם המתינו בשקט עד שהכהן הצדיק יטבול ויתגב, וכשהכהן יצא החוצה מהמקווה הכינו ערימת עצים ענקית ומסודרת, שכללה עצי ארזים ואלונים, ברושים ועצי תאנה חלקה. הכהנים הכינו מגדל עצים עם רווחים, כדי שהאש תתפשט בערימה יפה. קשרו את הפרה בחבל והניחו אותה על ערימת העצים, כשראשה לצד דרום ופניה לצד מערב. הכהן נעמד בצד מזרח ופניו למערב, והשוטח עמד בימינו ומקבל הדם בשמאלו. שחטו את הפרה וזאבי שאל את אביו: "שמעתי שמצאו שתי פרות אדומות. אז מדוע לא שחטו אותם יחד?" ואבא ענה: "כתוב בפסוק 'ושחט אותה',

וחז"ל דרשו שעלינו לשחוט כל פרה אדומה לחוד." "ולמה לא שפכו קצת נפט? או הוסיפו גלגלים?", תהה שימי הקטן. "במדורת ל"ג בעומר שלנו הבאנו גלגלים של משאיות והם נשרפו מצוין!"

אבא חייך. "אם שרפו את הפרה שלא בעצים או בכל עצים, אפילו בקש או בגבבא, הפרה כשרה."

הם המשיכו להביט. הכהן נטל מדמה והזה באצבעו הימנית מהדם שבכפו השמאלית שבע פעמים כנגד בית קדשי הקדשים, על כל הזאה טבל הכהן את אצבעו בדם.

כשהכהן סיים להזות, הצית את האש בעצים קטנים והכניסן תחת עצי המערכה. האש החלה לבעור והכהן נטל עץ ארז ואזוב וצמר צבוע בתולעת. הכהן אמר בקול רם: "עץ ארז זה, עץ ארז זה, עץ ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, ארז זה, שני תולעת זה, שני תולעת זה, שני תולעת זה, שני תולעת זה", שלש פעמים על כל אחד ואחד.

כולם השיבו בחדרת קודש, שלש פעמים על כל קריאה של הכהן: "הין הין הין".

"למה קוראים כל דבר שלש פעמים?" שאל ר' נחמן את חברו ר' מרדכי.

"ישנם כמה סוגים של ארז, אזוב ושני תולעת. כדי שכולם יראו שהוא לקח את המינים הנכונים, חוזרים שלש פעמים על כך, לחזק את הענין", הסביר לו ר' מרדכי והמשיך להביט במחזה נורא ההוד. הכהן סיבב וכרך את האזוב עם הארז, יחד עם חוט השני תולעת והשליך אותם לתוך בטנה של הפרה.

"הכהן מקיים עכשיו את הפסוק 'והשליך אל תוך שריפת הפרה', הסביר ר' מרדכי. "הכהן בכוונה לא משליך את האזוב, הארז והשני-תולעת לתוך הפרה, לפני שרוב הפרה נשרפת. הוא גם לא ממתין להשליך את זה לאחר שהפרה נשרפה לגמרי ונעשית היא אפר. יש כללים לכל דבר. ואם הכהן ישנה את הכללים, הכל נפסל."

כולם המשיכו להביט במדורה הגדולה. הפרה השחוטה נשרפה כליל והכהנים חבטו במקלות בכל מה שנשאר ועדיין לא נשרף לגמרי, דואגים שיהיה הרבה אפר מהפרה עצמה ומכל עצי המדורה הגדולה. הכהנים הכניסו את הכל לאש ודאגו שכל מה שיכול להישרף, יישרף ויהיה אפר. כשהמדורה כבתה, עמלו הכהנים להכניס את כל האפר לכברות. "מה עושים עכשיו עם האפר?", תהה

זלמן, יהודי קשיש בן 91 מבאר שבע ומגיד השיעור שלו, הרב בן-נעים, הסביר לו שאסור להכניס את האפר לעזרה (שנאמר "והניח מחוץ למחנה"), לכן חולקים את האפר לשלש חלקים. חלק אחד מניחים בחיל ואחד בהר המשחה ואחד מתחלק לכל משמרות הכהונה. בחלק זה, שמתחלק לכל המשמרות, היו הכהנים מקדשין ממנו, ומהחלק שניתן בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו, וזה שניתן בחיל היה מוכן ומוצנע למשמרת. (שנאמר "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת", מלמד שמצניעין ממנו), וכך היו מחביאים מאפר כל פרה ופרה ששורפין, כדי שישמרו לדורות הבאים."

"כעת מטהרים את הטמאים באפר הפרה", הסביר ר' מרדכי לשכנו ר' נחמן, "אבל כל אלו שהתעסקו בפרה האדומה, מתחלה ועד סוף, בגדיהם טמאים. זה כולל את השוחט, משליך עץ הארז, שורפי הפרה ואוספי אפר הפרה. הם צריכים לטבול ולנהוג בטומאה עד צאת הכוכבים."

"אשרינו שזכינו", דמע יהודי תל אביבי וכולם בכו מהתרגשות.

'הלא חייב אני לפרנס את אשתי וילדיי, ואם לא אעסוק במסחר עם מה נחיה?' תיכף ענה רבי איצ'לה לעומתו: 'ועם מה נמות?'

מדוע סרב רבי שמואל בירנבוים להביט באחד מפלאי הבריאה המפעימים ביותר?
מוטב למות מלימוד תורה מלמות מביטול תורה!

הרב ישראל ליוש

פלאי, ולהמשיך ללמוד ולא להסתכל.

...

רגיל היה מרן החפץ חיים לספר על שקידתו העצומה של רבי שלמה הכהן בעל 'חשק שלמה'; שכבר בהיותו אך בן שבע עשרה, ידע את כל הש"ס עם הפוסקים, ובקיאותו העצומה בכל חדרי התורה הייתה לשם דבר בעולם התורה:

כשהיה בחור צעיר כבן חמש עשרה, הוא נחלה בצורה קשה, הרופאים אמרו לו שכדי להירפא ולחזור לכוחותיו הוא חייב מנוחה, וציוו עליו להפסיק להתאמץ בלימוד התורה, ולחזוק דבריהם אף אמרו לו כי אם לא יעשה כן הוא עלול חלילה למות. ענה להם 'חשק שלמה': 'הרי אף אם לא אלמד תורה אני אמות, כי אינני מסוגל לחיות ללא לימוד תורה, א"כ מוטב לי למות מלימוד תורה מאשר למות מביטול תורה, וכך היה הוא המשיך ללמוד תורה בשקידה עצומה, והקב"ה ריפא אותו מחוליו.

מרן החפץ חיים זצ"ל

החפץ חיים היה מרבה לספר ספור זה, ותמיד היה מתרגש וחוזר על המשפט 'מוטב למות מלימוד תורה מלמות מביטול תורה'. הנה לנו פירוש נוסף על דברי ריש לקיש. אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן, היינו במי שמבין שחיים בלי תורה, כמיתה חשובים.

...

גם הסיפור הבא יפתח לנו צוהר חדש להבנת דברי ריש לקיש. רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל בטרם פרסומו כ'סבא מנובהרדוק', עסק במסחר לפרנסתו, לשם כך נסע פעם ליריד בליפציג, בדרך פגש אותו רבי איצ'לה בלזר זצ"ל ושאלו לאן פניו מועדות? ספר לו רבי יוסף יוזל שהוא נוסע לליפציג לעסוק במסחר, שאל אותו רבי איצ'לה: 'תורה מה תהא עליה? מה עם לימוד התורה? השיב לו רבי יוסף יוזל: 'הלא חייב אני לפרנס את אשתי וילדיי, ואם לא אעסוק במסחר עם מה נחיה? תיכף ענה רבי איצ'לה לעומתו: 'ועם מה נמות?'

ספור זה יכול להסביר את דברי ריש לקיש, שדברי תורה מתקיימים במי שיום המוות עומד תמיד לנגד עיניו, ואין הוא יוכל לזלזל בתפקידו הרם להתמיד ולהתעלות בלימוד התורה.

"זאת התורה אדם פי ימות באהל" (במדבר י"ט, י"ד)

"אמר ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי ש'ממית עצמו עליהם, שנאמר זאת התורה אדם פי ימות באהל..." פירושים רבים נאמרו על דברי ריש לקיש, נעתיק אחדים מהם ונתבלם בספורים על גדולי תורה, לקיים דברי חז"ל 'גדול שמושה יותר מלימודה':

החפץ חיים הסביר שכאשר אדם לומד הוא צריך להרגיש כאילו הוא מת, ואינו יכול לעסוק בשום טרדה אחרת מלבד עסק התורה, והוא המשיל ע"כ משל לאדם שהיה טרוד במסחר ולא פינה מזמנו כלל לעסוק בתורה. חלפו שנים, האדם התבגר והרגיש כי יבוא יום ויצטרך לתת דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים על מעשיו בעולם הזה, ולכן החליט כי כל בוקר יפתח את סדר יומו בשעתיים של לימוד תורה ורק לאחר מכן יפנה לעסקיו.

בשעתיים אלו אשתו הייתה לבדה בחנות וטיפלה בקונים, עברו ימים והדבר הכביד עליה מאוד, היא טענה לבעלה כי איננה מסוגלת יותר לטפל בכל הקונים לבדה, וכי הם מפסידים כסף, כי הקונים חשים שאינם מטופלים כראוי ופונים אל המתחרים. ענה לה בעלה: 'מה היית עושה אם מלאך המוות היה לוקח אותי, וכי היית יכולה לטעון לו שלא יקח אותי כי החנות מלאה בקונים? ודאי שלא! אם כן - אמר לה הבעל - תחשבי שכל בוקר בא מלאך המוות ולוקח אותי לשעתיים, עלייך להודות לו שהוא מחזיר אותי אלייך כעבור שעתיים.'

...

יש שפירשו שדברי תורה מתקיימים רק במי שממית את כל רצונותיו הגשמיים עבור לימוד התורה, רק כך הוא יוכל לגדול בתורה, כי הוא שיעבד את כל ישותו ומאוויו ללימוד התורה הק'. כשרכבת ישיבת מיר נסעה לכיוון שנחאי, ארכה הנסיעה זמן רב, הגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל שנסע אף הוא ברכבת, ניצל את הרגעים הללו ללימוד התורה הק', הוא לא הסיח דעתו מלימוד התורה אף לרגע קט על אף קשיי טלטולי הדרך.

בדרכם הם עברו ליד אחד מפלאי הבריאה המפורסמים והנדירים בתבל, חלק מיושבי הרכבת הביטו במראה הנדיר והתפלאו ממעשה ה', אך רבי שמואל לא זע ולא נע, המשיך לרכון על ספרו ולשקוע בתלמודו, חבריו שהיו לצדו העירו את תשומת לבו למה שראות עיניהם: 'הן לא בכל יום אנחנו עוברים כאן' - קראו לפניו - 'אנשים משלמים הון עתק כדי לראות את המראה הנדיר הזה, זו הזדמנות של פעם בחיים' - המשיכו להפציר בו שיפנה מבט לכיוון החלון לחזות בפלא הגדול. ענה להם רבי שמואל: 'גם לי יש כרגע הזדמנות של פעם בחיים לעבור ליד כזה מקום

הוא הכה בחזקה על הפסל שהיה מוצב לפניו... והפסל התחיל לצעוק 'ה' הוא האלוקים!

הרב בנימין גולד

"עֲשֵׂה לְךָ שַׂרְף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גִּס" (במדבר כ"א, ח')

על פסוק זה הביאה המשנה בראש השנה (כט.) 'וכי נחש ממית או נחש מחייה? אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדים את ליבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין ואם לאן היו נימוקים'. ומכאן תימה גדולה! כיון שעיקר הריפוי שהגיע לישראל מנחש הנחשת, היה במה שנשאו עיניהם וליבם לאביהם שבשמים, מה יש צורך בנחש עצמו, וכי לא יכל להודיע להם משה, שיביטו וישומו עיניהם וליבם לאביהם שבשמים ומתרפאים?
יסוד גדול בחיוב האמונה בבורא עולם נאמר כאן, הפסוק אומר "ומבשרי אחזה אלוק" האמונה של כל יהודי צריכה להיות אמונה

חושית! לראות את האמונה בכל דבר! לא די בהרגשת האמונה בלב, אמונה כזו תלויה היא בזמנים ומצבים, רק אמונה חושית שאדם מחדיר לעצמו, כשרואה בכל דבר הסובב אותו 'רבונו על עולם' - היא תעמוד לו ותלווהו כל ימי חייו.

הקב"ה ציוה לשים נחש הנחשת, כדי שכשישאו ישראל עיניהם למרום, לשעבד ליבם לאביהם שבשמים, להבין שהוא הסובב והמסובב כל דבר ומקרה, יראו את נחש הנחשת, ויאמרו, הנה הנחש נשכנו וכמעט מתנו, ועכשיו כששמים אנו מבטחנו לשמים, הרי הנחש דומם כנחשת מבלי

יכולת להזיקנו, ויבינו כי לא הנחש ממית או מחייה אלא הקב"ה!! מבשרי אחזה אלוקים! זו דרגת האמונה הגבוהה ביותר, לראות ולהבין שלא הנחש ממית, לראות בכל הסובב אותנו שהכל בסיבת המסובב בורא כל העולמים!

...

בספר אהל משה מובא מעשה נפלא של המחשת האמונה: הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל ראש ישיבת טלז, ליווה פעם את הגאון רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל לעיר ווין לטיפול רפואי, בחשבם שאפשר שהרופאים שם יכול לעזור לו מזה שסבל מכאבי ראש נוראים. כיון ששמעו רופאי המקום שהיו מתלמידיו של המחדש של חכמת הפסיכולוגיה ד"ר פרויד שר"י, שהעילוי המפורסם בא להם לטיפול רפואי, החליטו להכנס קבוצה מהם להכירו ולהתפלסף איתו על היהדות ושאר חכמות.

שאל אחד מהרופאים לרבי מרדכי, איננו מבינים אותך הלא אומרים שאתה עילוי שבעילויים ופיקח שבפיקחים ואיך אתה לא רואה את הריקנות של דתך דת היהודים? אמר להם רבי מרדכי, הלא בדת היהודים אין כאן ריקנות, הכל מכוון עד חוט השערה. שוב אמרו לו הרופאים, הלא יש לנו דוגמא למה שאמרנו, דהנה כתוב במדרש 'פסל של נבוכדנצר צועק כל היום ה' הוא אלוקים', ועל זה שאלתנו, ממה נפשך, אם זה פסל, איך יתכן שצועק? ואם כבר יכול לצעוק, כיון שיש כוחות לע"ז, וכי ע"ז - הפסל יצעק שה'

הוא האלוקים, הלא הע"ז יצעק שהוא עצמו הוא האלוקים! הרי שבתורתכם כתוב דברים שאין בהם טעם, ועל איש פיקח כמותך לעזוב את הדת שלך...

אמר להם ר' מרדכי ביאור המדרש הוא כ"כ פשוט, ניקח לדוגמא, אם אתה סוטר את האוויר בידך האם היד תכאב מזה שהכית את האוויר? התשובה לזה פשוטה, שלא יתכן שום צער מזה, כיון שהיד אינה מרגישה כלום מהכאה באוויר. אבל אם לדוגמא, אמר שוב ר' מרדכי לרופאים, תכה בידך בחוזק את הפסל, האם תכאב ידך מזו ההכאה? התשובה לזה ברורה שתרגיש צער בידך שהכית בה בחוזק דבר העשוי מברזל או עץ קשה, ותיכף ומיד תסתכל מאיפה בא לי הכאב הזה, ותראה הפסל לפניך העשוי בכ"כ הרבה חכמה

[הציורים והפיסולים], ותאמר לעצמך מי מסוגל לעשות פסל כזה עם כ"כ הרבה חכמה וכוח הציור? וכי יתכן שחכמה כזאת באה ממילא או מפצצה גדולה שאירעה לפני מאה מיליון שנה? ודאי שלא יתכן דבר זה!! לכן מי שמבין עניין בלי שום חשבונות עצמיים, גם מפסל יכול לבוא לידי הכרה בבורא העולם, והביאור במדרש הוא שהפסל בעצם מציאותו הרי הוא צועק ה' הוא האלוקים ואפילו מפסלו של נבוכדנצר יכול האדם לבוא ולצעוק בכל יום ה' הוא האלוקים.

הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל

מין הרב שך זצ"ל היה נוהג תמידין כסדרן לחזור על האמונה החושית הנראית כל יום לכל אחד באומרו: 'מה בן אדם צריך בעוה"ז? חום, קור, אוויר, מים, אוכל, הכל מסודר ומוכן לפניו!' והוא היה דופק על השולחן ואומר: 'הגידו לי, השולחן הזה נעשה לבד? מקרשים ומסמרים לבד נהיה שולחן? הרי נגר עשה את זה! רק פרא אדם לא יבין זאת! שום דבר לא נהיה מעצמו בלי שמישהו עשה אותו, וא"כ הרי "מבשרי אחזה אלוק", כל הבריאה אומרת רבונו של עולם! לא טוב לו?! מה חסר לו? הוא קם בבוקר ופותח את העיניים ורואה בריאה שלימה מסודרת, שמש אור וכל הנצרך לחייו ובריאותו.'

מספרים על אדמו"ר אחד, שהיסב לשולחן עם חסידי, ושאלם לפתע: מאמינים אתם בבורא עולם? ענו כולם פה אחד: איזו שאלה היא זו ואמרו שמע ישראל וגו'! אמר להם האדמו"ר: תדעו שאני איני מאמין!! שאלו כולם בתמהון: רבי איך זה אפשר שהרבי לא יאמין ח"ו? שאלם האדמו"ר: האם אתם מאמינים שדבר זה שאנחנו מסובים על ידו זהו שולחן? ענו החסידים: האם להאמין אנו צריכים שזהו שולחן, הלא אנו רואים בעינינו שזהו שולחן, והשיב להם האדמו"ר: כן הוא בעניין האמונה בבורא עולם, אין שייך כאן אמונה, רק ידיעה, וכי הננו נזקקים להאמין שיש ה' בעולם, הלא רואים אנו זאת בחוש! בעינינו רואים אנחנו שיש מנהיג לבירה! ואין שייך לומר שיש לי אמונה בזה אלא שיש לי ידיעה בזה!

"אמר רבינו רוצה אני שתבטיחני שתתפלל מדי שבת בשבתו בבית מדרשנו אתנו יחד, טענתי כנגדו שהציבור צועק עלי שאני שח באמצע התפילה, וממילא לא נוח לי לבוא. אמר לי רבינו אני אדאג שמהיום לא יצעקו עליך ואתה תמשיך לבוא"

מרן בעל ה'דברי יואל' מקרב בחביבות יהודי היורד מדרכו, ומצילו מרדת שחת

הרב מנשה גליקזאהן

"וַיִּכְבְּוּ אֶת אֶהָרֵן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בַּיִת יִשְׂרָאֵל" (במדבר כ', כ"ט)

פירשו "כל בית ישראל" האנשים והנשים. לפי שהיה אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומטיל האהבה בין בעלי המריבה ובין איש לאשתו. איתא במדרש דר"ג (פ' יב) "למשה לא בכו אלא אנשים. מפני שהוציאו הדין לאמיתו ומשה היה מוכיחם בדברים, ואהרן לא אמר מימיו לאיש סרחת ולאשה סרחת. ולא עוד אלא שהיה רודף שלום שנאמר בשלום ובמישור הלך אתי, ומה ת"ל ורבים השיב מעוות,

מלמד שכשהיה אהרן מהלך בדרך, אם פעם פגע באדם רע או רשע נותן לו שלום. למחר ביקש האיש לילך ולעבור עבירה, אמר, אוי לי איך אשא פני ואראה את אהרון בושתי שייתן לי שלום. ונמצא אותו אדם מונע עצמו מלילך לעבירה. וכן שני בני אדם שעושין מריבה זה עם זה, הלך אהרן וישב לו אצל אחד מהם, ואומר לו ראה חברך מה הוא אמר, אהיה מטרף את ליבי מחליש את דעתך, מתלש בשערי, איך אשא עיני ואראה בחברי, בושתי הימנו שאני הוא סרחתני עלי. היה יושב אצלו עד שמוציא כל קנאה שבלבו, ושוב הולך אצל חברו ואומר לו כעניין זה. וכשפגע זה בזה חבוק ונשקו זה לזה. לך ביכו כל ישראל". עכ"ל.

אומנותו המיוחדת של אהרן הכהן בהשכנת שלום בין איש לחברו ובין איש לאשתו, באה לידי ביטוי ביחס ובהארת פנים שהיה מביא לזולת כפי שכתב המדרש שע"י נתינת שלום היה מציל רבים מעוון. מדהים לראות עד כמה עצומה כוחה של מילה טובה, אשר יכולה לחולל פלאים באדם ולשנות את התנהגותו והליכותיו מן הקצה אל הקצה.

בספר בדידי הוי עובדא, מביא סיפור מופלא על הרב הקדוש בעל ה'דברי יואל' מסאטמר זצוק"ל, אודות הכוח של יחס ואמירת מילה טובה לאדם. מעשה רב הממחיש את גודל דאגתו הכנה

לכל יהודי באשר הוא.

סיפר רב אחד ששמע זאת מבעל המעשה, כשהיה בחור צעיר מצבו הרוחני היה ירוד מאוד, ומיום ליום הלך המצב והידרדר יותר ויותר. את תפילות השבת היה רגיל לעשות בבית מדרשו של כ"ק מרן האדמו"ר מסאטמר בעל ה'דברי יואל' זי"ע. אלא שבמקום לישב בבית המדרש ולהתפלל, היה יושב בעזרה (פאליש) יחד עם עוד נערים ריקים ופוחזים ובמקום להתפלל, היו מדברים דברי הבל והבאי, הציבור שהיה עובר שם, היה גוער בהם ומוחה על התנהגותם. עד שבמשך הזמן הפסיק לגמרי לבוא לבית הכנסת והיה נשאר בביתו.

פעם אחת נקרא אותו בחור פוחז לבוא אל בעל ה'דברי יואל', רבינו לקחו עמו לטיול, באמצע הדרך, בעודם מטיילים על מי מנוחות, שאלו מה הוא שואף להיות? והשיב רצוני להיות טראק דרייבער (נהג של משאית משא). אמר לו רבינו בניחותא, אמנם באירופה היתה מלאכת בעל העגלה אומנות בזויה ושפלה, אך כיום ישנם רבים וטובים מבאי בית מדרשנו שעובדים במלאכה זו, וזו פרנסה טובה, ואין צורך בשביל זה לקצץ זקן ופאות, כך המשיך רבינו כהנה לדבר על ליבו של אותו בחור.

ממשיך אותו יהודי לספר. רבינו דיבר עמי בכזו קירבה וחביבות וטייל עמי באריכות כשאנחנו משוחחים על כל פרט ופרט. אח"כ אמר לי רבינו דבר אחד אבקש ממך, ונא אל תשיבני ריקם, ומה הוא הדבר? שאלתי, אמר לי רבינו רוצה אני שתבטיחני שתתפלל מדי שבת בשבתו יחד עמנו בבית המדרש. טענתי כנגדו שהציבור צועק עלי על שאני שח באמצע התפילה, וממילא לא נוח לי לבוא, אמר לי רבינו אני אדאג שמהיום לא יצעקו עליך, ואתה תמשיך לבוא. הוסיף בעל המעשה, רבינו דיבר בכזו התקרבות עד שלא יכולתי לסרב לבקשתו. הבטחתי לו שאבוא להתפלל מדי שבת בשבתו, וכך היה.

התחלתי לבוא לבית המדרש מדי שבת, המשכתי ליישב בעזרה, ולשוחח על דא ועל הא. עם אותה קבוצת ריקניים, עד שלא שמנו לב מתי התחילה התפילה ומתי באה היא על סיומה. אך עצם זה שהמשכתי לבוא לבית הכנסת כפי ציווי האדמו"ר, היא שעמדה לי בניסיונות קשים שהיו לי.

ולוהי ידוע לך, סיפר בעל המעשה לאותו רב חשוב, כי כשנקראתי לרבינו כבר הייתי בדיוטא תחתונה ממש וכמעט שנישאתי לגויה רח"ל, ורק התקרבותו של רבינו אלי היא זו שמנעה ממני לבצע צעד חמור שכזה. אמרתי לעצמי, "הרי אני מתפלל בבית מדרשו של רבינו ואיך אעשה הרעה הזאת? ואיך אשא פנים לפני רבינו", וכך ניצלתי מאבדון. האיש הנ"ל הקים בית נאמן בישראל בנים ובני בנים שומרי תורה ומצוות.

הוא עלה לעבר הבימה, דפק עליה בחוזקה והרעים בקולו: "רבותי קהל קדוש, ברצוני להודיע לכם כי האדם העומד כאן ודורש אינו המגיד מדובנא כלל ועיקר, מתחזה הוא! אני הוא המגיד מדובנא!" הקהל הוכה בהלם, דבר כזה לא שמעו מימיהם

הרב אברהם פוקס

את העם, אך מעת שעבר להמציא "פנינים" שאין בהן לא טעם ולא ריח, איני יכול להחריש עוד.

"יש לי עצה כיצד תוכלו להכריע בדבר: הן ידוע המגיד מדובנא כמסוגל להמציא משלים בו במקום ובכל דבר וענין, הבה נפתח שני ספרים מהפזורים כאן בבית הכנסת ופתחו אותם כלאחר יד, ומתחייב אני כי לאחר עיון קל אפתח במשל מורחב הכולל ארבעה חלקים כאשר בחלק הראשון קושיא על הנאמר בספר הראשון, בחלק השני קושיא על הנאמר בספר השני, ובשני החלקים האחרונים תירוצים על הקושיא השניה ולאחריה על הראשונה, הכל במשל אחד".

הזדרזו כמה אנשים מן הקהל נטלו לידיהם סידור וחומש ופתחום באקראי, הסידור נפתח בפיוט הסליחות המתחיל במילים: "עננו כשם שענית לאברהם אבינו בהר המוריה", ואילו החומש נפתח בפסוק: "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך". "נו", פנה ר' יעקב אל ה"מגיד", "שא נא משלך ודבריך", ה"מגיד" הנבון שתק באלם, ומשנוכח הקהל לראות כי לא הצליח להעלות בדל של משל, ואינו אלא מתחזה, אמר המגיד מדובנא: "ובכן רבותי, אפתח במשל, הסכיתו ושמעו:

"ר' זלמן גביר העיירה עמד להשיא את בתו היחידה, ובין ההכנות לחתונה הגדולה והמפוארת היתה תפירת בגדים מבד יקר ומשובח לכלה ולשאר בני המשפחה. לקראת סוף מלאכת התפירה, נוכח החייט שחסר לו מן הבד היקר אי אלו מטרים להשלמת הבגדים. הוא פנה לעשיר, שזה מצדו שלחו בזריזות לחנות הבדים של העיירה להשלמת החסר, בעל החנות שהכירו זה מכבר קיבל את פניו בשמחה, וששמע באיזה בד הוא מעוניין אמר לו: 'ידוע לך שזהו בד יקר ביותר?', ענה לו החייט: 'וכי אני משלם עליו? זהו בד לחתונת ר' זלמן הגביר', 'אהה', השיב לו המוכר, 'קח את הבד בחינם ואמור לר' זלמן הגביר שזו מתנתי לחתונת בתו, בשל העובדה שהוא קונה ממני סחורות כל השנה', החייט נטל את הבד ויצא מן החנות. מחוץ לחנות עמד עני שראה כיצד נכנס אדם ומקבל בד יקר ללא תשלום, אמר לעצמו: 'יפה מאד, המוכר מחלק בדים יקרים', נכנס גם הוא לחנות וביקש מאותו בד יקר,

המשך בעמוד הבא <<<

וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכָיו אֶל סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי (במדבר כ"א, כ"א-כ"ב)
וכן מסופר בפרשתנו על מלך אדום שלא נתן לעם ישראל לעבור בגבולו. בפרשת כי תצא התורה אומרת בטעם איסור חתונות עם עמוני ומואבי: 'על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים, ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך'.
על הרה"ג ר' יעקב מקראנץ זצ"ל בעל המגיד מדובנא שנספטר לפני למעלה ממאתיים שנה, כולם שמעו מן הסתם, תמונתו לעומת זאת היתה מוכרת פחות אם בכלל באותם ימים, מה שגרם לסיפור פלאי שיכל להתרחש רק עם המגיד מדובנא הידוע במשלו בכל מקום וענין.

ההערצה העצומה לה זכה המגיד מדובנא גרמה לאחד מן השרלטנים באותו הזמן לאחוז את עיני הציבור, ובידעו כי בעיירות רחוקות לא יזהו אותו היה מציג עצמו כהמגיד מדובנא ונושא "את משליו" וכמובן שהיה זוכה לכבוד רב ולארוח מלא מהקהל הרב, שהיה גודש את בתי הכנסת בהם היה דורש. ויהי היום, ומיודענו הגיע לשבות את שבתו באחת מן העיירות, לאחר שעדכן מראש את ראשי הקהל של אותה עיירה על בואו של "המגיד מדובנא", אך דא עקא שלמרבה הפלא גם המגיד מדובנא בכבודו ובעצמו בא לשבות את שבתו בעיירה ההיא, בשעה היעודה בית המדרש היה מלא מפה לפה, אנשים נשים וטף מלאו את בית הכנסת וחיכו בשקיקה לתחילת הדרשה. המגיד מדובנא ישב ולמד בפנינתו של בית המדרש, והמתין שיאמרו לו לעלות ולשאת את דבריו. לפתע הס הושלך באולם, והמגיד רואה אדם שעולה בצעדים מדודים אל מקום הבימה, מעוטף בטליתו עד שולי עיניו, נעמד כלפי ארון הקודש ומנשק לשולי הפרוכת ואחר כן מסתובב כלפי הקהל... המגיד נהנה מכל רגע, הדרשן האלמוני חיקה אותו בצורה מושלמת. ר' יעקב ברוב ענוותנותו לא חשף כי מדובר במאחז עיניים והחליט ליהנות יחד עם כל הקהל מאמרותיו של "המגיד מדובנא", לא עברו מספר רגעים ור' יעקב התמוגג יחד עם כל הקהל מדרשתו שלו, ממש מילה במילה מאותה דרשה שנשא כמה וכמה פעמים בכמה מקומות, בליווי תנועות המדמות אותו באופן מושלם, וכך ישב לו במקומו והאזין בהנאה לדרשתו - הן לא בכל יום זוכה אדם להאזין לעצמו...

אולם כעבור זמן לא רב נפגמה הנאתו של המגיד מדובנא, לאחר שאותו חקיין החל להוסיף לדרשתו דברי הבל ופלפולי סרק, והוא החליט לעשות מעשה, הוא עלה לעבר הבימה, דפק עליה בחוזקה והרעים בקולו: "רבותי קהל קדוש, ברצוני להודיע לכם כי האדם העומד כאן ודורש אינו המגיד מדובנא כלל ועיקר, מתחזה הוא! אני הוא המגיד מדובנא!" הקהל הוכה בהלם, דבר כזה לא שמעו מימיהם, שני אנשים שנראים מכובדים וכל אחד טוען 'אני הוא המגיד מדובנא'. "דעו לכם", הוסיף המגיד, "שעד עתה לא הפריע לי שהוא מתהדר בתואר לא לו, כל עוד אמר דברי כיבושין ועורר

השיב לו המוכר: 'זהו בד יקר מאד, יש בידך כסף לשלם עליי?'; תוך שהוא סוקר את מלבושיו הקרועים. השיב לו העני: 'מדוע מהמבקר הקודם בחנותך לא דרשת תשלום, וממני אתה כן דורש? הביט בו המוכר בפליאה וענה לו: 'הקונה הקודם היה שליחו של ר' זלמן העשיר, שעליו מתבססת פרנסתי כל השנה, ומי אתה בכלל שתדרוש זאת גם כן?'

"הכיצד מעיזים אנו, עניים במעש", הקשה המגיד מדובנא, "לדרוש מי שענה לאברהם אבינו... הוא יעננו, מה ההשוואה בינינו לאברהם אבינו, שעמד בעשרה נסיונות ועבד את בוראו במסירות נפש? "יום החתונה הגיע, סמוך לביתו של ר' זלמן עומדות הכן שיירת כרכרות לבני המשפחה, למתנות, אוכל יקר ומשובח לחתונה ושאר מטלטלים, ר' זלמן פונה לבני ביתו ואומר להם: 'יש לי עדיין כמה דברים לסיים במשרדי, ואין ברצוני לעכב אתכם בהכנות לחתונה. צאו לדרככם בשיירת הכרכרות ומאוחר יותר אצטרף אליכם, השיירה יצאה לדרכה תוך שר' זלמן מלווה אותה במבטי שמחה וגיל. "ר' זלמן יושב במשרדו ומנסה לסיים את ענייניו למען יוכל להצטרף למשפחתו כשלתע דפיקות רמות בדלת, 'בוא', אומר ר' זלמן. הדלת נפתחת ומשרת פרוע שיער נכנס לחדר כשחיוורון על פניו, 'מה קרה?', שואל הגביר, 'אדוני, קרה אסון! הגשר שעליו נסעו שיירת הכרכרות קרס תחתם וכולם נפלו לנהר', 'מה שלום אשתי ובתי?', זעק הגביר, 'בעיני ראיית', הוסיף המשרת, 'כיצד הכרכרות והסוסים נסחפים בזרם השוצף', 'נו, זעק ר' זלמן, 'האם הם טבעו? האם אירע אסון?', 'אדוני, המשיך המשרת לתאר, 'ראיתי איך כל המתנות צפות על הנהר, ואפילו איך העוגות הנפלאות שוקעות בו לבסוף', 'אני דורש ממך לומר מיד מה שלום אשתי ובתי! צעק עליו ר' זלמן, 'אה, כן כן אדוני, הם חולצו בשלום מן הנהר... "רבתי", אמר המגיד מדובנא לקהל המרותק, "משרת זה הינו פתי בכל קנה מדה, שכן הקדים לתאר את אובדן הסוסים ושאר הרכוש בטרם סיפר מה מצבן של האם והבת, אך מדוע תורתנו הקדושה' שהיא מחכימת פתי' ראתה להקדים את הטפל - 'על דבר אשר לא קדמוך בלחם ובמים', לעיקר - 'ואשר שכר את בלעם לקללך' ולהשמיד ח"ו את עם ישראל?'

"המשפחה התאושה מהמקרה המצער, ובעזרת עושרו של ר' זלמן החתונה נערכה ברוב פאר והדר. החתן, עילוי ומתמיד עצום, הסתגר בבית המדרש ברוב שעות היממה ועשה חיל בלימודיו, לשמחת אשתו ומשפחתה, תוך שר' זלמן תומך בהם ביד רחבה ושולח להם את מאכליהם בוקר צהריים וערב. אלא שלאחר חודשים מספר פנה אליו ר' זלמן ואמר: 'חתני היקר, אני מרגיש שכוחותיי אינם כבעבר וצריך אני את עזרתך בעסקי, שעות בודדות ביום, לא יותר'. החתן, שלא ידע את נפשו, ניסה להשיב בעדינות כי נפשו חפצה בלימוד התורה, אך ר' זלמן כעס עליו ביותר: 'מה הוא חושב לעצמו? נראה לו שהוא יישב בביתו ויאכל לחם חסד? ארוחת בוקר הוא כבר לא יקבל! החליט בלבו, והורה למשרת שמהיום והלאה לא יעביר לחתנו את ארוחת הבוקר.

"משראה הגביר שהחתן ממשיך לשקוד על לימודו, ואינו חושב להיענות לבקשתו, פיתח בלבו משטמה כלפיו והפסיק לשלוח לו כליל את האוכל, מלבד לחם צר ומים לחץ ואי אילו ירקות. החתן המשיך בלימודו תוך שרעייתו מחזקת את רוחו ושניהם נושאים תפילה לה', שהגל העכור יעבור מעליהם במהרה. וככל שהתחזקו באמונתם בבורא עולם, כך פיתח ר' זלמן את שנאתו כלפי החתן עד כדי ששכר מרצח שירצחנו נפש. המשרת, שנכח בעת המפגש בין ר' זלמן לראש המרצחים, הזדעזע עד עמקי נפשו. בהזדמנות הראשונה התחמק מאדונו ורץ לבית חתנו לומר לו שיברח מהרה

מן העיר כי בן מוות הוא. בתחילה החתן ובתו סירבו להאמין לסיפורו, אך כשתיארו להם בפרוטרוט כיצד ר' זלמן שקל את האלפיים זהובים לידי רב המרצחים, ובהכירם את המשרת, ארזו צרור מטלטלים ונסו מן העיירה לעיירת מולדתו אל הישיבה שבה למד. ראש הישיבה קיבלו בשמחה, אך שמע בצער את הקורות עמו. 'ראה', אמר לו, 'אתמול קיבלתי מכתב מעיירה פלונית ובו בקשה שאשלח להם רב תחת רבם שנפטר. אני רואה בך מועמד מצוין, לך וה' יצליח דרכך'.

"ר' זלמן התערער למחרת בבוקר והלך להתפלל שחרית תוך שהוא מחכה לשמוע "חדשות נוראות" על רציחתו של חתנו תוך שנתו, הוא אפילו הכין דברי מספד על חתנו היקר, אך להפתעתו 'עולם כמנהגו נוהג' ואין חדש תחת השמש', לאחר התפילה שינה מהרגלו וחזר לביתו דרך בית חתנו, מה הופתע לגלות שאינם בביתם ולשמוע משכניהם שעזבוהו אתמול בחיפזון, הפעיל ר' זלמן את אנשיו, רחרח היכן שצריך, וכך נודע לו שראשית שמו את פעמיהם לעבר ראש הישיבה שבה למד, ר' זלמן שם אף הוא את פעמיו לשם, 'ראו גידולים שגידלתם' התפרץ כלפי ראש הישיבה, 'האם זהו החתן שאמרתם עליו שהוא כליל המעלות? אדם שלא יודע להושיט עזרה לחותן העסוק?'

'אמור נא לי, השיב ראש הישיבה, 'האם נכון הוא הדבר שניסית להכריחו לכך באמצעות הפסקת שליחת ארוחותיו והרעבתו?', 'ראה כבוד הרב', גמגם הגביר, 'מחמת חוסר העזרה העסקים נקלעו לקשיים וההכנסות פחתו, וגם

ממני ובני ביתי נחסכה הפת, כל המשפחה החלה לצמצם באכילה ובשאר הדברים'. 'אם כך', הקשה ראש הישיבה, 'מהיכן היו לך אלפיים זהובים לתת לראש השודדים כדי שיהרוג את חתנך?'

"זוהי התשובה", פנה המגיד לקהל, 'ראשית, התורה אומרת כי 'לא קדמו את בני ישראל בלחם ובמים', ואם יאמרו כי עשו זאת מחמת מחסור בכסף, ממשכה התורה ואומרת 'ואשר שכר את בלעם לקללך'.

"החתן החל את משרתו כרב

העיירה אליה נשלח עי ידי ראש הישיבה ועשה חיל בתפקידו. לאחר כמה חודשים רבתה השמחה, בן נולד במזל טוב לרבה האהוב של העיירה. הברית נחגגה ברוב פאר והדר. בעיצומה של הסעודה נעמד ראש הקהל ואמר, 'מוריני ורבינו, ברצוננו להעניק לרב מתנה מיוחדת במינה: אנו מבטיחים בזאת שאם הרך הנולד ילך בדרכי אביו ויעלה ויגדל כמותו - אף הוא יהיה רב בקהילתנו, סיים לקול מחיאות הכפים והשמחה של המשתתפים. 'רבתי', פנה הרב לאחר שהשתתקו, 'אני נרגש מעומק לבי על המתנה המיוחדת, אך ברצוני להבהיר לכם שאין זו מתנה כלל, כי אם בני יהיה כמוני, ההלכה קובעת כי הוא יירש את מקומי. אם ברצונכם לשמחני באמת, עליכם לקבוע כי גם אם הוא יהיה פחות מוצלח, אך עדיין ראוי להיות רב - תמנו אותו לתפקיד'.

סיים המגיד מדובנא, "ברור הוא הדבר שאיננו זכאים כאברהם אבינו, אך אברהם אבינו, הוא זכאי לבקש עבורנו שגם כאשר איננו ראויים לכך, שה' יקבל את תפילתנו, 'כשם שענית..."

"משראה הגביר שהחתן ממשיך לשקוד על לימודו, פיתח בלבו משטמה כלפיו מלבד לחם צר ומים לחץ ואי אילו ירקות

"זה עתה צעדתי ברחובה של עיר, ונתגלגלו לי משמים בזיונות קשים ונוראים שביזו אותי על לא עוול בכפי", השיב להם הצדיק, "על כך אני רוצה לבטא את הכרת הטוב בסעודת הודאה"

הגאון רבי שלמה חרוז שליט"א, רב הקהילה הכלל הסידיית באשדוד בשיחה מיוחדת על פרשת השבוע והמסר שעלינו ללמוד ממונה.

ולהחריבו, לכלות את כעסו בעצים ואבנים, במקום לעשות כליה בעם ישראל חלילה וחס, ואם משה רבינו היה נכנס לארץ ישראל ובונה את בית המקדש, לא היתה אפשרות כזאת של החרבת בית המקדש, ואם כן העונש היה צריך להתבצע חס ושלום בעם ישראל עצמו, ועל כן לא זכה משה רבינו לבוא אל הארץ. אבל כל העניין הזה של לעשות כליה בעצים ובאבנים, היה רק לאחר שהיה צריך לעורר את בני ישראל על ידי הכאה. אם משה רבינו היה מדבר אל הסלע, ומוריד לעולם הזה את ההשפעה שמאפשרת להחזיר את עם ישראל בתשובה על ידי דיבור בלבד, לא היה צורך להשאיר אפשרות לחורבן בית המקדש, וכל העניין הזה היה מתייתר, וממילא לא היתה כל מניעה שמשה רבינו יבוא אל הארץ ויבנה את בית המקדש הנצחי.

...

מצאתי בכתביו של אבי מורי ע"ה, סיפור ששמע מפיו של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'ברכת אברהם' מסלונים זיע"א: היה פעם יהודי צדיק בשם רבי מענדלי פרימישלאנער, מנוחתו כבוד בעיה"ק טבריה. פעם הגיע לבית הכנסת וקרא לחבריו לסעודת הודאה. שאלו אותו מקורביו סעודה זו על שום מה? וכי חולה היית או מישהו מבני ביתך חלילה? השיב להם רבי מענדלי, שב"ה כולם בריאים ושלמים ולא קרה שום דבר מיוחד; "זה עתה צעדתי ברחובה של עיר, ונתגלגל לי משמים בזיונות קשים ונוראים שביזו אותי על לא עוול בכפי", השיב להם הצדיק, "על כך אני רוצה להודות לקדוש ברוך הוא ולבטא את הכרת הטוב בסעודת הודאה".

"ומה עניינה של סעודת הודאה לביזיונות שספגת?" המשיכו החברים להקשות.

"רואה אני שאינכם מבינים מה טיבה של סעודת הודאה", השיב להם רבי מענדלי. "וכי סבורים אתם שסעודת הודאה מביא מי שהחלים ממחלה? מה יש לו להודות? מוטב היה שלא יחלה בכלל, ומה יש לו להודות למי שהחלה אותו ולאחר מכן הבריא אותו? אלא העניין הוא, שאדם אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא, ובכל פעם שאדם חוטא בחטא קטן או גדול, נזקפים לחובותו דינים ל"ע, וכך הם מצטברים חבילות חבילות, עד שמגיעה עת הפירעון והוא לוקה במחלה. לאחר שהחלים מהמחלה הוא מודה על כך שנפל למשכב ובכך ניצל מהדינים שרצו עליו, וכעת הוא נקי וטהור. "הגע בעצמך: המחלה הזאת פגעה לא רק באותו יהודי; בני ביתו וכל אוהביו דאגו לשלומם, הוא נאלץ להוציא ממון רב על רופאים ורפואות, ובדרך כלל גם לאחר ההחלמה החולה לא שב לאיתנו הראשון וסובל ממכאובים או מבריאות רופפת למשך זמן רב ולפעמים גם עד אחרית ימיו.

"ועתה, כשזכיתי לספוג ביזיונות ברשות הרבים, נפטרתי בפעם אחת מכל אותן חבילות של דינים שרצו עלי. אף אחד לא היה צריך לדאוג לי, משפחתי נותרה שלוה ורגועה, לא נזקקתי להוציא

"ען לא האמנתם פי להקדישני לעיני בני ישראל" (במדבר כ', י"ב) וברש"י: שאילו היו מדברים היה שם שמים מתקדש לעיני ישראל, ועכשיו נמנע דבר זה.

לכאורה יש לשאול שתי שאלות על עניין העונש שנענשו משה ואהרן: השאלה הראשונה היא על מה ולמה יצא עליהם הקצף? וכי יעלה על הדעת לומר שהוצאת מים מהסלע באמצעות הכאה במטה היא דרך טבעית יותר מדיבור אליו? וכי לא נקדש שמו של הקב"ה מכך שיצאו מים מהסלע במשך שנים, על אף שמשה רבינו הכה בו במקום לדבר אליו?

השאלה הנוספת היא, שהרי ידוע שכל עונש שהקב"ה מעניש בו, הוא מידה כנגד מידה. וצריך להבין מה היא המידה כנגד מידה בכך שנענשו משה ואהרן שלא ייכנסו לארץ ישראל, איך עניין זה מתקשר לעניין של הוצאת המים מהסלע באמצעות הכאה במקום בדרך של דיבור? לפני שנענה על השאלות הללו, חשוב להזכיר ולזכור בכל עת, שאין לנו אפילו לא שמץ של הבנה במעשיהם של משה ואהרן, אך התורה ניתנה לנו כדי שנדרוש אותה ונלמד ממנה מוסר וחכמה, כמו שאמרו ש"תורה" זה מלשון "הוראה", להורות לנו דרך.

ולעצם העניין: הקב"ה רצה להמשיך דרך של פעולה בלבם של ישראל על ידי דיבור של צדיק. לכן הורה למשה ואהרן "ודיברתם אל הסלע", על ידי כך הייתי מקודש בעיני ישראל שידעו לשמוע בקולי כאשר הצדיק מעורר אותם לכך, אלא שמשה רבינו לא דיבר אל הסלע, ובמקום זאת הכה אותו ובכך המשיך דרך אחרת, שכדי שעם ישראל ישוב בתשובה, לפעמים צריך להכות אותו, ולא מספיק לדבר אליו. זהו גם ביאור הפסוקים בשיר השירים: "קול דודי דופק, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי", וכביכול אין שום מענה מצדנו, אבל כאשר "דודי שלח ידו", או אז המעשה מחולל פעולה: "ומעי המו עליו". שלפעמים רק כשהקב"ה שולח בנו את ידו חלילה, אנו מתעוררים.

אם כן מתורצת השאלה הראשונה, מה ההבדל בין דיבור אל הסלע או הכאה בו באמצעות מטה, וזהו גם המפתח להסבר של השאלה השנייה, כיצד יש כאן מידה כנגד מידה? - ידוע מה שכתוב בספרים שמה באמת היתה הסיבה שהקב"ה סובב כך שמשה רבינו ע"ה לא ייכנס לארץ ישראל, כי גלוי וידוע לפניו שעתידים ישראל לחטוא ולסור מהתורה הקדושה, ורצה הקב"ה למשכן את הבית

והיום בדורנו מחפשים הרבה סגולות, ולמה לזוטר על סגולה אדירה זו שמקורה בדברי חז"ל הקדושים, וידוע לכל כוחה האדיר

"ויאמר קדישים ויתפלל עבור מנוחת אביו ואמו, ולא יעשה כן ב"ב חדש ויום יאהרציט לבד,
כי מי הוא זה בדור יתום זה שנקה האיש מעון במשפט י"ב חדש"

הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

הפלא יועץ (ערך כיבוד אב ואם) דברים נוראים ומרגשים עד מאד, וז"ל: "ויאמר קדישים ויתפלל עבור מנוחת אביו ואמו, ולא יעשה כן ב"ב חדש ויום יאהרציט לבד, כי מי הוא זה בדור יתום זה שנקה האיש מעון במשפט י"ב חדש, ואחר כך ינוח ויעמוד לגורלו, ולמיחש בעי, ומה גם שאמירת קדישים אינו כדי להציל מעונש בלבד, אלא גם כן גורם עילוי לנפש המת, הנה כי כן ראוי לבן שכל ימי חייו תהא דיוקנו של אביו חקוקה בפניו, וידמה כאלו צועק מרה מתוך אש להבה, ואומר בני ידי חוננוני חוננוני הצילו מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, ואף אם חושב שאביו צדיק גמור ותתענג בדשן נפשו, ידמה כאלו נותן לו מטעמים כאשר אהב אביו, בעבור תברכהו נפשו, לא יגרע אפילו יום אחד כל ימי חייו מלומר קדיש, וליתן צדקה עבור נפש הוריו, ומה טוב שיהא שגור בפיו לומר מדי יום יום יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלק"י אבותינו שתקבל ברחמים וברצון כל מעשה הטוב אשר אני עושה בין במחשבה בין בדבור בין במעשה ויהיה הכל לזכות ולמנוחת ולעילוי נפש רוח ונשמה של אבי ואמי וחמי וחמותי וכו' יהי רצון שתהא נפשו צרורה בצרור החיים ובזה ישא ברכה מאת ה' ומנפש הוריו". עכ"ל.

והנה מצוי בשנה של אבלות ל"ע, או ביום היארציט, שמתקוטטים להיות חזן, וכדומה, וכאן אפשר כל יום ויום לעשות נחת רוח להוריו, בלי שום מחלוקת, ובפרט במנין שאין מי שאומר קדיש, בסוף התפילה, מי פתי שיוותר על זכות אדיר ועצום זה, וכנ"ל, ומצוה לפרסם דבר זה בכל תפוצות ישראל, ובוודאי שזה יציל הרבה צרות מישראל רח"ל, וישפיע על כל ישראל שפע אדיר ועצום של רחמים וברכות וישועות, ויקרב הגאולה במהרה בימינו אכ"ר.

הנה מצוי בבית הכנסת בתפילה, בשחרית, וכן במנחה ומעריב, שאע"פ שיש אנשים שיכולים לומר קדיש יתום עבור נפש הוריהם, ז"ל, בסוף התפילה, אחרי אמירת היום יום וכו', ואין כאלוקינו, ועלינו, ובמקום זה הם מעדיפים לקיים "שב ואל תעשה", ואחרי תפילת שחרית, במקום שירוויחו המתפללים עוד כמה אמנים, ואמן יהא שמייה רבא, שקורעים גזר דין של שבעים שנה, (ראה שבת קי"ט, ע"ב, ובטור או"ח סימן נ"ו), וחלילה לחשוב שזה גוזמא בעלמא, שהרי דברי חז"ל קודש קודשים, וזה פשוטו כמשמעו, קורעים גזר דין של האדם, והיום בדורנו מחפשים הרבה סגולות, ולמה לזוטר על סגולה אדירה זו שמקורה בדברי חז"ל הקדושים, וידוע לכל כוח האדיר והעצום שיש בעניית אמן, ואמן יהא שמייה רבא, שיכולים בזה לבטל הרבה גזירות קשות, ולהשפיע שפע עצום של ברכה והצלחה, ואכמ"ל. (ראה בהרחבה בספרים הנפלאים שליט"א בעניני המעלות הנפלאות בעניית אמן, כגון "כתר מלוכה" "נוטרי אמן", ובעלון השבועי המפורסם "וכל מאמינים" מבית "בני אמונים". ועוד)

וזה נובע שחושבים שרק בשנה של האבלות, וביארציט, יש ענין לומר קדיש, וכדאי מאד לכל אחד ואחד לראות מה שכתב

<< המשך מעמוד קודם

צריך לשמוע את קול ה' מדבר אליו מתוך המעשים הנעשים בעולם הזה. לקחת מוסר ולהסיק מסקנות ממה שהוא רואה ושומע, ולא לחכות שיגיע למצב שיבואו עליו ייסורים חלילה. מספרים גם שפעם הגיע משהו לעיירה ראדין וסיפר על רעידת אדמה גדולה שהיתה באותם ימים בסין או בפינ, ונהרגו עם רב. והחפץ חיים הטה אוזנו לשמוע את החדשות ואף הרבה לחקור אודות הפרטים הקטנים. האנשים שם תמהו, ושאלו את החפץ חיים מה הוא מתעניין כל כך במה שקורה בארץ רחוקה שבה אין בכלל יהודים? השיב להם מרנא החפץ חיים: "למי הקדוש ברוך הוא מדבר אם לא בשבילנו? הרי אם יעבור אדם במרכז העיר וורשה ויראה מישהו עומד על במה גדולה ונואם ביידיש, כולם יבינו מיד שהוא פונה ליהודים, כי הוא מדבר בשפתם. אותו הדבר כשהקדוש ברוך הוא מחולל פעולות בעולם הזה הוא מדבר לבניו, לעם ישראל. אנחנו רק צריכים להקשיב ולשמוע כדי שהדיבור יהיה באמצעות אסונות שמתרחשים אצל הגויים, ולא בעם ישראל חלילה".

כספים מיותרים על רופאים ותרופות, נותרתי בריא ושלם כשהיית קודם לכן. אלא מה? במשך זמן קצר ביישו אותי בצורה נוראה. הרי לכם בקל וחומר בן בנו של קל וחומר שעלי להביא סעודת הודאה. גם נפטרתי מכל אותם דינים שריחפו מעלי, וגם המחיר ששילמתי היה זול יחסית, בלי שום צער ונזק לאורך זמן". נמצאנו למדים שעל אף שהדרך הכללית לכלל ישראל היא, שלפעמים הדיבור אינו יעיל כדי להשיב לבנו בתשובה, אבל מי שחכם מספיק ומטה את אוזנו לשמוע את הדיבור, יכול לצאת ידי חובה גם בלי שיגיע למצב של "דודי שלח ידו", וכבר בשלב של "פתחי לי אחותי רעייתי", הוא מתעורר וחוסך את כל הצער והנזק שעלולים להיות מנת חלקו אם לא יעשה כך. כעין זה שמעתי גם ממורי ורבי הרה"ק בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל, שפעמים רבות אנחנו מוצאים בתורה הקדושה לשון 'שמיעה' במקום לשון 'שמירה': "היה אם שמוע תשמעו", במקום "והיה אם שמור תשמעו", מוכן אנו למדים שיהודי

כל הבחורים היו בטוחים שמורם ורבים, הגאון הנערץ, מתכוון להכריז בשיעור זה על הקפדתו היתירה על מה שעשו, דבר שפגע בכבוד התורה. האימה והיראה בישיבה הגיעו לשיאם שלא נרשמו כמותם מעולם

כ"ק האדמו"ר ממונקאטש מסביר את סיבת הצלחתו הנדירה של החתם סופר

הרב אהרן כהן

"וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם" (במדבר כ"א, ז')

וכתב רש"י: מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול. ואמרו חז"ל במדרש: "ידעו שדברו במשה ונשתטחו לפניו ואמרו התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש - "ויתפלל" - להודיע ענוותנותו של משה שלא נשתהה לבקש עליהם רחמים, ולהודיע כח התשובה, כיון שאמרו חטאנו מיד נתרצה להם שאין המוחל נעשה אכזרי. וכך הוא אומר "ויתפלל אברהם אל האלוקים וירפא אלוקים את אבימלך".

כ"ק האדמו"ר ממונקאטש (בעל ה"מנחת אלעזר") תלה את סיבת הצלחתו הנדירה של החתם סופר שפסקיו התקבלו בעם ישראל ללא כל עוררין במעשה מופלא שאירע עמו. סיפור נורא-הוד שאירע בתקופת כהונתו כראש הישיבה בפרשבורג המעטירה, וכך סיפר:

בישיבת החת"ס היה מקובל

שמחזור הלימוד של המסכתות הנלמדות בישיבה מתחלף כל שלוש שנים. תלמיד מוכשר היה לו לחת"ס ושמו לנדסברג שזכר כל מילה שיצאה מפי ראש הישיבה. ולא רק את דברי התורה זכר התלמיד אלא גם את מבע הפנים של החת"ס בעת שלמדו על קטע בסוגיא עד שיכל לחקות ולהציג באופן מושלם את צורת החת"ס כדיבורו ובתנועותיו ובהבעת פניו כפי שהיה בעת אמירת השיעור. כאשר החל פעם שוב מחזור חדש, פנה הבחור לחבריו ואמר להם: אתם הרי אינכם זוכרים כיצד אמר רבינו את השיעורים שלו לפני שלוש שנים, על כן אומר לכם מראש את הסגנון המדויק שבו יאמר את השיעור ואציג גם את צורת הבעתו בפניו ובידיו. ואכן, כך עשה. ואז בשעת השיעור. לא יכלו התלמידים מלהתאפק מלצחוק אחרי שראו קודם את חיקויי של לנדסברג. החת"ס הרגיש שמהו לא רגיל קורה וכי אין פני התלמידים כתמול שלשום הרגילים לשבת באימה וביראה כפי שהיה מקובל כל השנים בשעת אמירת השיעור.

כאשר שאל החת"ס את תלמידיו לפרש השינוי, לא רצה אף אחד מהם לגלות את הסיבה ולהצביע על לנדסברג המציג את השיעור... רק התלמיד הנאמן אהרן דוד דויטש היה מוכן לגלות

לרבו את האמת, ואמר שהתלמידים צוחקים בגלל החיקוי שנעשה ע"י לנדסברג.

מששמע החת"ס כך, סגר את הגמרא ואמר בהקפדה: "לנדסברג גונב לי את השיעור" ועזב את החדר. הבחורים הבינו שרבים הקפידו מאד על מה שעשו לו בשיעור ונכנסו לחרדה עצומה. גם הם ידעו את כוחו הרב של החת"ס והבינו שקפידה כזו עלולה לגרום להם דברים לא טובים (בלשון המעטה) רח"ל. מה שהוסיף חרדה על חרדתם היתה ההכרזה שניתנה על ידי החת"ס ביום שלמחרת: "כי כל תלמידי השיעור מחויבים להגיע לשיעור שיאמר היום, ומי שלא ישתתף בשיעור, לא יוכל להמשיך ללמוד בישיבה".

כל הבחורים היו בטוחים שמורם ורבים, הגאון הנערץ, מתכוון להכריז בשיעור זה על הקפדתו היתירה על מה שעשו, דבר שפגע בכבוד התורה. האימה והיראה בישיבה הגיעו לשיאם שלא נרשמו כמותם מעולם.

בשעה היעודה הגיע החת"ס לבית המדרש. והבחורים היו שרויים בפחד נורא. והנה לתדהמתם ראש הישיבה החת"ס פותח בדברי פיוס, וכך אמר לפני שלוש מאות ותשעים הבחורים שהיו ברגעים

אלו בבית המדרש: "אינני מבין כיצד קרה לי אתמול הדבר הזה, שפגעתי בתלמידי האהוב, שניחן באהבת תורה מופלגת. הייתי צריך להבין שמדובר באהבת התורה שלו... ואז פרץ החת"ס בבכי קורע-לב. המשיך החת"ס ואמר: "באתי לכאן על מנת לבקש את מחילתו ברבים, ולהבטיח שלא אעשה זאת יותר..."

מאות התלמידים לא האמינו למשמע אזהרה. החתם סופר מבקש מחילה ממי שאך אתמול כל כך פגע בכבודו! וכי הוא צריך לבקש מחילה?! הלא אנחנו ולנדסברג שהיה היוזם, צריכים להכפיף את קומתנו בפניו ולבקש ממנו סליחה בחרדת קודש!

רק אז הבינו התלמידים את גודל היראת שמים והענווה של רבם הגדול. אלף שיעורים ב"חובת הלבבות". אלף שיעורים ב"מסילת ישרים" וב"שערי תשובה", לא היו חורטים מסילות בלבבם כמו המשפטים הספורים שיצאו מפיו של החתם סופר.

האדמו"ר ממונקאטש שסיפר את הדברים אמר שלדעתו זו הסיבה שזיכו את החת"ס מן השמים שכל פסקיו והוראותיו התקבלו באופן מוחלט על ידי כל עם ישראל בכל מקומות מושבותיהם.

(מתוך 'חיים למוצאיאיהם' - קול ברמה)

מקו החתם סופר זצ"ל

האוכל כדי שיהיה לו כח לקיים את מצות אביו, האם זה בכלל המצוה של כבוד אב ואם?

לעשות שום מלאכה או עסק לעצמו או לזולתו עד שילך ויביא לו זה הדבר מאותו המקום.

והלך הבן בשמחה ובטוב לבב לקיים מצות אביו, וכשהגיע לפתח העיר הרגיש שעדיין הוא לא אכל כלום וקשה עליו ההליכה בלא אכילה, וקנה מן השוק אצל פתח העיר דבר מאכל, וישב שם ואכל, והלך ועשה מצות אביו. ובחזרתו עלה בלבו ספק אם הוא עבר בזה על מצות אביו, כיון שצוהו שלא יעשה שום מלאכה או עסק לעצמו או לזולתו עד שילך ויביא לו הדבר, ומה שעשה העסק הזה שקנה ואכל הוא היה לעצמו.

או דלמא כיון שהוא היה רעב והיה קשה עליו לילך ולבא קודם אכילה אין זה חשיב כשאר מלאכה או עסק. וכתב שלפי מה שמבאר התו”ט את המשנה בפרה, שאכילה לא נחשבת כהיסח הדעת במי חטאת, ה”ה כאן, שמה שקנה ואכל נחשב זה כצורך שליחות אביו, שאם היה נשאר רעב לא היה לו כח ללכת ולבא במהרה, וא”כ לא עבר על מצות אביו, אלא אדרבה מקיים מצות אביו שרוצה ממנו להביא לו הדבר ההוא במהרה.

”וְלָקְחוּ לְפָנָיו... וְנָתַן עֲלָיו מִיַּם חַיִּים אֶל כְּלָיו” (במדבר י”ט, י”ז)
 במשנה פרה (פ”ז משנה ט) שנינו, שהיסח הדעת פוסל במי חטאת, ולכן מי שנשא על כתפו את המים שמילא לקידוש, והורה הוראה לאחרים או שהראה לאחרים את הדרך, או שהרג נחש ועקרב או שנטל אוכלים כדי להצניעם, המים פסולים, לפי שהתעסק בדבר אחר קודם שנתן את האפר על המים ויש כאן היסח הדעת, אולם אם נטל אוכלים כדי לאוכלם [קודם הקידוש] - “משנה אחרונה” שם] המים כשרים.
 והקשה התו”ט מדוע בנטל אוכלים להצניען אע”פ שלא הצניען הוי מלאכה, ובנטל אוכלים ואכלן לא הוי מלאכה. וכתב שאכילה נחשבת צורך המלוי, משום שאם הוא רעב לא יהיה לו כח למלאות [לקדש] - “משנה אחרונה” שם]

מדברי התו”ט למד בעל ה”בן איש חי” (שו”ת תורה לשמה סי’ רעט) הלכה בהלכות כיבוד אב ואם. שנשאל שם בבן ששלח אותו אביו מחוץ לעיר מרחק שעה אחת מן העיר להביא לו דבר אחד משם שהיה צריך לו מאד במהרה, אך צוה אותו שאין לו רשות

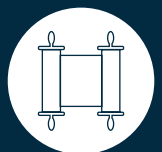
בין כמה זוגות השלים אהרן הכהן בכל יום?

”וַיִּכְפּוּ אֶת אֶהֱרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כֹּל בַּיּוֹם יִשְׂרָאֵל” (במדבר כ’, כ”ט)
 וברש”י, כל בית ישראל - האנשים והנשים לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו.
 במסכת כלה (פ”ג, וע”י במנורת המאור אות שכ”ד) מובא שאחרי מיטתו של אהרן הלכו שמונים אלף בחורים ששמם היה אהרן, והם היו הבנים שנולדו מהזוגות שרצו להתגרש ואהרן החזירם. נמצא שאם במשך כמעט ארבעים שנה אהרן עשה שלום בית לשמונים אלף זוגות, יוצא שכל יום השלים בין ששה זוגות.

- מדוע התלוננו ישראל כי אין להם מים בשעה שהבאר היתה עימם?
- למה התכוונו חז”ל באמרם ‘תורה בגויים אל תאמין’?
- מדוע נצטוו ישראל על פרה אדומה דווקא במרה?
- מי האדם הראוי להנהיג את כלל ישראל?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר ‘דרש דוד על התורה’ לרכישה התקשרו 02-5609000

בעוד 54 יום

כבר נהיה לאחר ימי בין המצרים, בין הזמנים כבר יהיה מאחורינו.

ביום זה יתחילו אי"ה רבבות בני הישיבות את זמן 'אלול' בגיל וברעדה, בשאיפות גדולות, וביניהם מאות בני נעורים מרחבי הפריפריה וערי השדה, שיום זה יהיה עבורם היום בו הם יהפכו לבני ישיבה, לראשונה בחייהם, לאחר פעילות אדירה שנעשית בימים אלו על ידי פעילי מחלקת 'קירוב הרחוקים' של 'אחינו' העוברים מבית לבית, ומבית ספר לבית ספר, מתוך מטרה להרבות לומדי תורה בישראל, ולהציל נפשות רבות בישראל.

בעוד 12 יום

יתחילו רבבות אלפי יראי ד' בכל רחבי העולם היהודי בלימוד הלכות שבת במסגרת תוכנית הלימוד 'דף היומי בהלכה'.

ביום זה יצטרפו עוד אלפי לומדים ונבחנים ויפתחו מאות שיעורים חדשים, שיצטרפו לכ-900 השיעורים הקיימים במדינות רבות מסביב לעולם, בחמש יבשות ובמאות ערים ויישובים. רבבות הלומדים החדשים והוותיקים יעשו כולם חטיבה אחת ללימוד יסודי ומקיף של כל חלק ג' של המשנה ברורה, מתחילתו ועד סופו.

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

היום

אתה יכול להבטיח לעצמך את הזכייה בכל העולמות.
 באפשרותך להיות שותף לפרויקט אדיר של הצלת נפשות, לצרף את עצמך לשונים
 הלכות בכל יום שעליהם נאמר כי מובטח להם שהם בני עולם הבא, לזכות במתנות
 יקרות ערך ולהשתתף בהגרלה הגדולה של ארגון 'אחינו' על סך

50.000

אנחנו מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים,
 של ארגוני 'דרשו' ו'אחינו' ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך.

להלן חלק ממגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
 מסלול מס 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים

סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
 - 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 - ספר 'חפץ חיים'
 - הספר החדש 'מועד לדוד'
 - גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 - כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
 - סכין לחלות מְקֻסָּף
 - 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
- מתנה בשווי 1.052 ש"ח**

מתנה בשווי 320 ש"ח
 מסלול מס 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים

סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
 - בהוצאת 'דרשו'
 - כרטיס להגרלה הגדולה
- 50.000 ש"ח**

מתנה בשווי 320 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

// מדור מיוחד המלווה את ההכנות המתקדמות לקראת סיום חלק ב' ותחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה'. ט"ז תמוז תשע"ז

מתכוננים

יעקב לוסטיג

ככל שמתקרב תאריך היעד, בו יסיימו רבבות לומדי 'הדף היומי בהלכה' את חלק ב' של 'המשנה ברורה', ויתחילו יחד עם רבבות המצטרפים החדשים את חלק ג' העוסק בהלכות שבת, גוברת התכונה והפעילות במשרדי 'דרשו', ובסניפיו הרבים של הארגון הפזורים בכל רחבי העולם היהודי, בכ- 25 מדינות השוכנות בחמש יבשות.

אחד האירועים המרכזיים לציון סיום חלק ב' ותחילת לימוד הלכות שבת, יהיה בקהילה היהודית באנטוורפן, אחת הקהילות היהודיות הוותיקות ביותר בעולם כולו, בה קיימת נוכחות חזקה של 'דרשו' כבר שנים רבות, וחבורות של לומדים בתוכניות השונות של 'דרשו': 'קנין הלכה', 'קנין תורה' ו'דף היומי בהלכה'.

במקביל מקים 'דרשו' מאות שיעורים נוספים ברחבי הארץ והעולם. הרה"ג ר' נתן וינגרטן, ראש מערך השיעורים של 'דרשו' מספר: "הרעיון של הקמת שיעורי 'דף היומי בהלכה' אינו חדש בכלל", הוא אומר. "למעשה מדובר בפרויקט שאנחנו מריצים כבר למעלה מתשע שנים, מאז יצאה התוכנית לדרך בפעם הראשונה. בתחילה הקמנו שיעורים רק בבתי מדרש גדולים, וכל מגידי השיעורים היו רבני קהילות ופוסקים ידועי שם.

"אבל בהמשך התקדמנו לשלבים נוספים, וכיום קיימים ברחבי הארץ והעולם כ-800 שיעורים. רבים מהם אכן נמסרים על ידי רבנים מפורסמים ופוסקי הלכה ותיקים, בהם גם מחברי ספרי הלכה ומחברי שו"תים ידועים ומפורסמים בעולם התורה. אבל לצדם נמסרים שיעורים גם על ידי אברכים מן השורה, שהחליטו להשקיע בנושא הזה, ומוסרים את נפשם מדי יום על הכנת השיעור והעברתו בצורה הטובה ביותר לקהל המאזינים".

לדבריו: "כחלק מהפעילות שאנחנו עושים ב'דרשו' כדי

להחדיר את רעיון הלימוד היומי במשנה ברורה, אנחנו גם מקימים שיעורים כל הזמן. אפילו בתקופות השגרתיות אין שבוע שבו לא נפתחים שניים או שלושה שיעורים חדשים. אבל הפעילות הזאת מקבלת משנה תוקף כשאנחנו מתקרבים לתחילת חלק חדש במשנה ברורה, או לימוד של הלכות שהציבור רוצה לדעת אותן בצורה יסודית יותר כמו הלכות תפילה והלכות ברכת הנהנין.

"הפעם, כשמדובר על תחילת לימוד הלכות שבת, שיערנו מראש שההיענות תהיה גדולה יותר, ובהתאם לכך השקענו גם מאמצים גדולים יותר. התוצאות מפתיעות אותנו. אנחנו כל הזמן מקבלים פניות. מאות פניות. כעת אנחנו מחזיקים כבר ביותר מ-600 אנשים שפנו אלינו ורוצים להקים שיעור ב'דף היומי בהלכה', ואנחנו מעריכים שהמספר עוד יגדל באופן משמעותי עד שנגיע ליום המיוחד, ט"ז בתמוז, בו נסיים את חלק ב' ולאחריו נתחיל בלימוד הלכות שבת".

הרב וינגרטן מספר גם על פרויקט הסדנאות: "גילינו שאברכים רבים רוצים למסור שיעור, אבל מרגישים שאין להם את הכלים המתאימים, אין להם את הביטחון העצמי הנדרש כדי לאסוף סביבך חמישה או עשרה יהודים ולמסור להם שיעור במשנה ברורה. לשם כך יצאנו בפרויקט מיוחד של הכשרת מגידי שיעורים. אנחנו מקיימים סדנאות הכשרה והכוונה, וכאמור פנו אלינו עד כה יותר מ-600 אנשים שרוצים למסור שיעור. רובם אברכי כוללים, חלקם רבנים, ולא מעט מהם הם בעלי בתים שעובדים לפרנסתם, אבל האהבה לתורה והרצון להרביץ תורה מעולם לא עזב אותם. אנחנו מכשירים אותם, וברוך ה' רואים תוצאות נפלאות". הרב וינגרטן מדגיש כי עדיין לא מאוחר מכדי להצטרף ולפתוח שיעורים נוספים: "כל מי שמעוניין למסור שיעור ולא יודע איך לעשות זאת או מתלבט בעניין, מוזמן לפנות לטלפון שמספרו 02-5609000 ולהצטרף למהפכה".

איך אפשר להודות לנו?

ברור לנו שלא תפסיקו להודות לנו על הזכות הגדולה שנפלה בחלקכם,
אז איך ניתן להודות לנו?

- תתפללו עבורינו שנמשיך להצליח • תתקשרו ל: 02-5609000
- תפקסו ל: 02-6540269 • במייל: dirshu@dirshu.co.il

על מה להודות?

לאחר שתתחילו ללמוד יחד עם עשרות אלפי יהודים בכל רחבי העולם את
הלכות שבת בחלק ג' של 'המשנה ברורה', במסגרת 'הדף היומי בהלכה'
**אתם תדעו הלכות שבת, ולא תפסיקו
להודות להקב"ה על הזכות שנפלה בחלקכם**

- בט"ז תמוז מסיימים חלק ב' ומתחילים חלק ג', מצטרפים כבר עכשיו ללימוד הלכות שבת
- קובעים חברותא ללימוד 'הדף היומי בהלכה' • פותחים שיעורים חדשים • פותחים חבורת 'דרשו בכולל'
 - מאזינים לשיעור בקו השיעורים של 'דרשו' • נבחנו באחד ממוקדי מבחני 'דרשו' - ומקבלים מלגה

(ובסיום חלק ג' של המשנה ברורה, כשתהיו מאושרים.. אין צורך להתקשר אלינו)

המוקד המרכזי של 'דרשו' למידע ורישום 02-5609000

- לקבלת חוברת לימוד, או למסגרת המבחנים 02-5609000
- אם ברצונך להיות מג"ש בדף היומי בהלכה 02-5609000
- לפתיחת חבורות דרשו בכולל הרב יהודה וולס 054-8439330
- לפתיחת מקום מבחן בישיבות הרב גרשון קרויזר 052-7622501
- לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2613337
- לקביעת חברותות 077-2613337 שלוחה, או במייל d025609000@gmail.com
- לקבלת לוח לימוד, מקומות השיעורים והמבחנים d025609000@gmail.com

אם מועיל לזכות משכון לגוי ואח"כ לקבל עליו הלואה מיהודי לגוי?

האם אמירה זו תשפיע בהלכות ריבית? והאם תועיל בהקנת ארבע מינים ביו"ט ראשון של סוכות?
וכיצד מוכרים חמץ לגוי באמצעות אמירה?

עדים או בשטר בחתימת יד המתחייב, אבל בלא עדים אין תוקף להודאה ואינה פועלת קנין, אכן הנתיבות שם חולק עליו והוכיח מתוס' שגם בלי עדים מועיל.

קנין הודאה לעניין ריבית

עתה נידון לגבי ריבית אם מועיל לזכות משכון לגוי ואח"כ לקבל עליו הלואה מיהודי לגוי, שהדין שאם הגוי לא זכה במשכון אסור משום ריבית מישראל. ודעת הב"ח יו"ד (סי' קס"ט) שמועיל לזכות לגוי ע"י הודאה, והט"ז (שם ס"ק י"ד) נחלק עליו וכתב שאין מועיל הודאה בשקר לגבי איסורים רק לעניין ממונות, אבל כשנוגע לאיסורים הואיל וידוע שהוא משקר אינו מועיל, והסכים לזה החו"ד.

הש"ך (בנקה"כ) הסכים להב"ח, וכן הארי"ך הקצוה"ח בסי' קצ"ד להוכיח כהב"ח שמכיון שהודאה הופכת להיות קנין ממילא מועילה גם לגבי איסורים.

מכירת חמץ בהודאה

כתב הקצוה"ח סי' קצ"ד (סק"ג) שיש עצה למכור חמץ לגוי כאשר א"א לעשות משיכה, יכול למכור ע"י קנין אודיתא שיכתוב בשטר "מודה אני שמכרתי באופן המועיל", או שיאמר בעל פה בפני עדים כשרים, וכשיטתו שהבאנו שקנין אודיתא צריך הודאה בפני עדים, אכן המקו"ח (לבעל הנתיבות סי' תמ"ח) כתב שלא יועיל הודאה לעניין איסורי חמץ וזהו כשיטתו בהלכות ריבית שהסכים עם הט"ז שלא תועיל הודאה להפקיע איסורי ריבית למעשה הנהוג ע"י הרבנים במכירת חמץ שעושים כמה קניינים לכל השיטות וגם עושים קנין אודיתא.

הקנת ארבע מינים ע"י הודאה

הברכי יוסף (חו"מ סי' מ') דן באריכות אם יועיל להקנות ארבע מינים ע"י הודאה, ודעתו שאין זה קנין ולא יועיל להיות "לכם" ביו"ט ראשון של סוכות, וכתב הגר"ז אויערבך זצ"ל (בספרו מעדני ארץ שביעית סי' י"ט) שהברכי יוסף אזיל לשיטתו דאודיתא מועיל בתור הודאת בעל דין ולא נעשה ע"י קנין, אבל לדעת גדולי הפוסקים שהבאנו הסוברים שהוא קנין ודאי יועיל למצות ארבע מינים ביו"ט ראשון של סוכות. וע"ש עוד שהארי"ך והרמב"ם בברור שיטות הפוסקים אם הוא קנין או לא, ועת לקצר.

מבואר בגמרא (דף קמט.) בגר שנטה למות, ובנו היהודי שנולד לפני הגרות לא היה לידו, ורצה להקנות לו את ממונו שהיה ברשות אחרת, והודה בפני אנשים שהממון שייך לבנו, ועל ידי אמירה זו זכה בנו בממון, קנין זה נקרא בלשון הפוסקים "קנין אודיתא" (= הודאה)

שיטת תוס' שהודאה מועילה לעשות קנין, ובב"מ דף מו. כתבו שמועיל להקנות כסף כדי לפדות מעשר שני בלי חומש (שרק הבעלים חייבים חומש ואדם אחר שפודה אינו חייב חומש), ובב"ק קד: כתבו שלא מועיל לגבי דאורייתא, ודנו האחרונים בכוונתם האם אינו קנין, או שגם שם סברו שזה קנין אך אינו מועיל לדנין מדאורייתא.

הש"ך (סי' ס"ס"ק ל"ב) כתב ש"א שהודאה אינה מועילה לקנין רק בחולה הנוטה למות שאמירתו עושה קנין, וכתב שאין לחוש לדעה זו שכל הפוסקים חולקים וסוברים שזה קנין.

וכן נהוג בשטרות ובחוזים לכתוב בסיום השטר וקנינו בקנין גמור באופן המועיל בפני ב"ד חשוב דלא באסמכתא נדלא כטופסא דשטר, וכאשר חותמים ע"ז אף שבאמת לא עשו קנין, הרי ההודאה של בעל דין שהיה קנין מועילה לקנות.

אם צריך עדים

דעת הקצוה"ח סי' מ' שאודיתא קונה רק כשנעשה בפני שני

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

>>> dirshu@dirshu.co.il קשר: <<<

באיזה אופן ניתן להניח פסולת על צלחת בשבת?

והאם מותר להניח מגבת על מים שנשפכו על הרצפה?

הרב משה גרין

ד. מותר להניח פסולת בפח אשפה ריק, או בשקית ניילון - המיועדת לאשפה - ריקה, משום שהם מוכנים ועומדים למטרה זו, ואין זה ביטול שימוש של הכלי. ואף שקית ניילון חד פעמית שאינה מיועדת דווקא לאשפה, כיון שהיא מיועדת לכל שימוש שהוא, אין זה נקרא שמבטלה מהיכנה. ומסיבה זו מותר להניח פסולת בכלים חד פעמיים.

ה. מותר להניח פסולת בצלחת תוך כדי אכילה. ויש שכתבו שכאשר מקלף פירות וקטניות וכדומה, או מוציא את גרעיניהם, ומניח את הפסולת בצלחת, יניח תחילה בצלחת דבר היתר החשוב יותר מהפסולת (ראה לעיל אות ב).

ו. לדעת כמה ראשונים, בכלל איסור זה של ביטול כלי מהיכנו - שלא להוציא שום כלי מכלל שימוש. ולכן, לדוגמה, אין להרטיב בגד בנוזל מרובה - אף באופן שאין בו חשש איסור 'כיבוס' - ואין לכלכו באופן שלא יהיה ראוי ללבישה. אולם, מותר להשתמש לְשֵׁם כַך בסמרטוט המיועד לשימושים מעין אלו, על אף שלאחר מכן לא יהיה הסמרטוט ראוי עוד לשימוש בשבת זו. ולכן, אם נשפכו על הרצפה מים מרובים או משקים אחרים, מותר להניח עליהם סמרטוט יבש, אבל אין להניח עליהם בגדים או מגבות שאינם עומדים כלל לשימוש זה.

[שו"ע או"ח רסה, ג, ומשנ"ב ה-ו; שו"ע שם שי, ו, ומשנ"ב כ; שעה"צ שיג, לז; חוט שני שבת סה, ג; ארחות שבת יט, טז-של, ובהערות]

חכמינו ז"ל תיקנו שלא להניח בשבת דבר מוקצה על גבי דבר המותר בטלטול, ואיסור זה מכונה: 'ביטול כלי מְהִיכְנו', כלומר, ביטול הכלי מסוג השימוש שהיה מוכן (- ראוי) לו קודם לכן, שהרי טרם שנתן את המוקצה בכלי, היה הכלי מוכן ועומד לכל סוגי השימושים, וכעת עשאו טפל למוקצה ואסרו בטלטול. ובמקרים הבאים מותר הדבר:

א. הנחת מוקצה בכלי באופן שניתן לנערו ממנו מיד עם נתינתו לתוכו, מותרת. אולם, יתכן שאם אין דעתו לנערו מיד, או כשמניח את המוקצה בכלי ללא סיבה - אסור להניחו בכלי על אף שיכול לנערו מיד.

ב. מותר להניח דבר מוקצה בכלי אם יש בתוכו דבר היתר החשוב יותר מהמוקצה, משום שבאופן זה אין הכלי נעשה טפל למוקצה, אלא לדבר ההיתר.

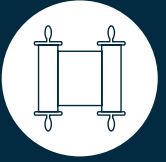
ג. כלי שמלאכתו לאיסור, אשר מותר לטלטלו לצורך שימוש בגופו ובמקומו - יש אומרים שמותר להניחו על גבי כלי בשבת, משום שבשעה שיזדקק להשתמש בכלי, יהיה רשאי להסיר מעליו את הכלי שמלאכתו לאיסור, כדין טלטול לצורך מקומו. ומאידך, אין להניח חפץ של מוקצה על גבי כלי שמלאכתו לאיסור, משום שמבטל בזה את שימושו, שהרי מותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, ועכשיו אסרו בטלטול לגמרי.

בט"ז בתמוז זה קורה!!!
עשרות אלפים יסיימו חלק ב' במשנ"ב
ויתחילו חלק ג' הלכות לשבת קודש

זה הזמן שלך להיות חלק ולהצטרף
02-5609000

סיכום שבועי בדף היומי בהלכה

מי יכול לשמש כ'שומר' לתפילת ערבית? לגבי איזו ברכה נחלקו הפוסקים אם ראוי לעמוד או לשבת בשעת אמירתה? ובאילו לילות מותר על פי הקבלה ללמוד מקרא?

תפילת ערבית לפני צאת הכוכבים

- ישנם מקומות שבהם התאספות הציבור פעמיים כרוכה בטרחה גדולה, וגם יש ביניהם כאלו שאילו לא יתפללו בציבור יתכן שלא יתפללו כלל, ולכן נהגו להתפלל מנחה וערבית יחד בזמן שבין פלג המנחה לצאת הכוכבים. והנמצא במקום כזה, ולא מתקיימים בו 'מניינים' נוספים לערבית לאחר צאת הכוכבים - נחלקו הפוסקים אם יתפלל עמהם, או שיקרא ויתפלל ביחידות לאחר צאת הכוכבים.
- מי שקרא קריאת שמע לפני צאת הכוכבים, חייב לשוב ולקוראה לאחר צאת הכוכבים. וצריך לקרוא את כל שלוש הפרשיות: 'שמע', 'והיה אם שמוע' ו'ואמר'.

עיסוקים שונים לפני תפילת ערבית

- החל מחצי שעה לפני צאת הכוכבים, אסור לאכול פת בכמות של יותר מ'כביצה' בטרם יקרא קריאת שמע של ערבית, מחשש שהסעודה תמשך, או שתגרום לו לעייפות ולהרדמות, וישכח לקרוא קריאת שמע. וכן אסור לישון, או לעסוק בכל עיסוק העשוי להסיח את הדעת ממצות קריאת שמע (ראה שו"ע רלב, ב); ויש אומרים שכל מלאכה אסורה.
- מי שהעמיד 'שומר' שיזכיר לו לקרוא קריאת שמע ולהתפלל, רשאי לאכול ולעשות כל מלאכה אף לאחר צאת הכוכבים. ובתנאי שה'שומר' אינו עוסק בעצמו באחד העיסוקים האסורים הנ"ל.

זמני קריאת שמע ותפילה של ערבית

- לכתחילה צריך לקרות קריאת שמע מיד בצאת הכוכבים, וכלשון חכמינו ז"ל: "זריזים מקדימים למצוות". וחובה לקרוא קריאת שמע לכל המאוחר עד חצות הלילה.
- מן התורה זמן קריאת שמע של ערבית הוא עד הנץ החמה, ותיקנו חכמינו ז"ל שלא יקראו אלא עד עלות השחר, ואם עבר וקרא לאחר עלות השחר, אינו מקיים את המצוה, אלא אם כן היה אנוס.
- יש אומרים שגם תפילת ערבית זמנה לכתחילה עד חצות, ואם יש באפשרותו להתפלל ערבית בציבור רק לאחר חצות - נחלקו הפוסקים אם עדיף שיתפלל ביחידות לפני חצות.
- מי שהגיע לבית הכנסת כשהציבור הגיע לתפילת שמונה עשרה - אם לא יוכל להתפלל לאחר מכן ב'מנין' אחר, יתפלל שמונה עשרה עם הציבור, ואחר כך יקרא קריאת שמע וברכותיה.

אמירות שונות בתפילת ערבית

- מנהג כל ישראל לומר לפני תפילת ערבית את הפסוק "והוא רחום יכפר עוון...". ומנהג רוב ישראל לומר גם את הפסוקים: "ה' צבאות עמו..."; "ה' צבאות אשרי..."; "ה' הושיעה...".
- אמירת 'ברוך ה' המבורך' שלפני תפילת ערבית, נחשבת כהתחלת ברכות קריאת שמע, ואסור להפסיק בדיבור בינה לבין ברכת "אשר בדברו מעריב ערבים".
- בני אשכנז בחוץ לארץ מוסיפים לאחר ברכת 'השכיבנו' שמונה עשר פסוקים, וברכת 'ראו עינינו'. ונחלקו הפוסקים אם ראוי לעמוד בשעת אמירתם, או שאדרבה, ראוי שלא לעמוד.

הלימוד בלילה

- חכמינו ז"ל הפליגו מאד במעלת לימוד התורה בלילה ובשכרו של הלומד, ומאידך, הפליגו מאד בעונשו של מי שאינו לומד בלילה.
- על פי הקבלה אין לקרוא מקרא בלילה, מלבד בליל שישי ובלילות שבת ויום טוב, ולכתחילה טוב לנהוג כן, והאחרונים הראו מקור לדבר בדברי חכמינו ז"ל במדרש.

סיפורי צדיקים

גליון רס"ג
שנה ר' תשע"ז

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשרד קיימן על אישור לשימוש בתמונה

סיפורי חז"ל

תועבת ד' כל גבה לב.

מסופר חסיד אחד הלך בדרך עם אליהו הנביא זכור לטוב, ובדרכם נתקלו בנבלה שהיתה מעלה סרחון רב, שקשה היה על אותו חסיד לסבול את זה עד שסתם את נחיריו שלא יכנס בו הריח הרע. והסתכל החסיד באליהו הנביא וראה שלא איכפת לו כלל. ושוב פגעו בדרכם באדם שגאותו ניכרת היתה על פניו, וראה החסיד את אליהו הנביא שם ידו על אפו, כאילו מרגיש הוא בסרחון ואינו יכול לסבלו, ושאל אותו החסיד על פשר התנהגותו, ענהו אליהו הנביא, כי זה שמתגאה סרחונו גדול משל נבלה, וטומאתו גדולה ממנה, כי כל הנוגע בנבלה אינו טמא אלא עד הערב, והנוגע בזה שמתגאה מביא עליו טומאות הרבה, כי על ידי כך בא לקטטה ומריבה, שנאה, קנאה, לשון הרע, כעס, שקרים וליצנות, ונאמר תועבת ד' כל גבה לב. (קב הישר)

היות ואנו עומדים לקראת יומא דהילולא קדישא רבינו הקדוש **רבי דוד משה מקרעשניץ** זיע"א, בסוף עריבת הספר על רבינו הקדוש, כל מי שיש לו או יודע על סיפורים, או דברי תורה, מכתבים, תמונות וכדו' מבינו הקדוש ורבותיו יעזוב"א וכן מי שיודע על קשר שהיה לו עם צדיקי דורו זיע"א, יכול להודיענו ויהיה בגדר מוכה הרבים. זכות רבינו יעמוד לו ולמשפחתו להודיע בכל הנצרך ברוחניות ובגשמיות. נא לפנות לדוד משה הרשקוביץ בפל' 052-7621345 או בפקס 08-6310121 בתודה מראש מכון 'אורחות אדם'.

פרשת השבוע

ותמת שם מרים ותקבר שם (כ' - א')

הקמצנות. וסרב להכניס לביתו עניים אורחים שנוקקו ללינת לילה בתירוצים שונים. וכיון שאותו שוחט היה מחסידי הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, פנו ראשי הקהילה אל הרבי בבקשה שישפיע על האיש לשנות את אורחותיו הפגומים, ולקיים בעין יפה מצות הכנסת אורחים ממקובל בקהילות ישראל. זימן אליו הצדיק את השוחט ודיבר עמו באריכות על מצות הכנסת אורחים, שעליה אמרו חכמינו (שבת קכו) שהיא גדולה מהקבלת פני שכינה. ובתום דברי הכיבושין שלו, הוסיף ואמר הצדיק בקול נמרץ, מי שנולד במזל מאדים יכול להיות שוחט או חלילה רוצח. ואשרי מי שנופל בחלקו להיות שוחט, אולם כל אימת שאדם מישראל עוסק במלאכת השחיטה, עליו לכוון את מעשהו לשם מצוה ולא לשם אכזריות. משום כך נהגו השוחטים מאז ומעולם להפליג במצות הכנסת אורחים, כדי להשריש בלבותיהם את מדת הרחמנות, ולבטל את מדת האכזריות המקננת בקרבם. יוצא מזה שאם אתה מוצא שוחט שאינו מכניס אורחים, עליך לחשוש שמפעפת בקרבו זוהמה של רוצח ויש להרחיקו מיד ממלאכת השחיטה, רמוז לכך מצינו בפסוק זימאן אדום נתון את ישראל עבור בגבולו' אם שוחט שנולד במזל מאדים מסרב להתיר לבן ישראל לדרוך על סף ביתו, זיט ישראל מעליו' צריכים לנדתו מקהל ישראל ולסלקו ממשרתו. הבטיח היהודי לשנות את אורחותיו לטובה.

ותמת שם מרים ותקבר שם (כ' - א')
למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך, מה קרבנות מכפרין אף מיתת צדיקים מכפרת (רש"י)
בספר "לב אליהו" מסופר: סמוך לתפילת נעילה של יום הכיפורים תש"ך עמד הגה"ק רבי אליהו לאפיאן זיע"א בשיבת כנסת חזקיהו בכפר חסידים, ובהתעוררות גדולה כשדמעות זולגות מעיניו וחונקות את גרונו אמר: יש צדיק שמיתתו מכפרת על קרוביו ובני משפחתו, יש צדיק שמיתתו מכפרת על כל בני עירו, אך כאשר מסתלק גדול הדור, הריהו מכפר על כל הדור. שורש דברים אלו הוא בדברי הגמרא (מועד קטן כח) 'אמר ר' אמי למה נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה אדומה לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתם של צדיקים מכפרת אמר רבי אלעזר למה נסמכה מיתת אהרן לבגדי כהונה מה בגדי כהונה מכפרין אף מיתתן של צדיקים מכפרת'. איש לא ירד לסוף דעתו, אך במוצאי היום הקדוש התבררו הדברים, כאשר פשטה הידיעה בכל רחבי הארץ שסמוך לשעת אמירת 'כל נדרי' הסתלק בירושלים מרן הרב הקדוש מבריסק זיע"א גדול הדור לגנוי מרומים.

זימאן אדום נתון את ישראל עבור בגבולו (כ' ב"א)
מעשה בשוחט אחד שלקה במידת

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:31 ת"א: 8:34 ר"ת: 9:06

פרשת חקת

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:29

שנים של סבל בגלל ביזוי תלמיד חכם

היה זה באחת העיירות לפני למעלה ממאתיים שנה. ידידות מוזרה נרקמה בין המלמד לחנווני, שניהם היו נשואים שנים ארוכות, ובבתיהם שררה דממה מעיקה, חשוכי בנים היו. שניהם לעיתים שוחחו על צרתם, מנסים לעודד איש את רעהו, וכאבם המשותף קרבם זה לזה. באחד הימים סיפר המלמד לחנווני ששמע על כוח ברכותיו של הרה"ק "בעל התניא" זיע"א, הבה ניסע אליו שנינו, אולי גם אנו ניוושע מברכותיו של הצדיק, הציע כשנימת תקווה בקולו.

נסעו השנים לליאזנא, המתינו יחד עם יהודים רבים שגם הם המתינו לשעת הכושר להיכנס בקודש פנימה. כשהגיע הרגע הנכון וזכו להיכנס ל"יחידות", סיפרו בכאב ובדמעה על הצרה המשותפת שלהם, וביקשו את ברכת הצדיק לזש"ק. הסתכל עליהם הרבי הקדוש בעיניים רחמניות ואמר בכאב: "לא אוכל לעזור לכם, סעו אל הרה"ק רבי שלמה מקרלין זיע"א, אולי הוא יוכל להושיע אתכם". כשהגיעו לקרלין וביקשו להיכנס אל הרבי, אמרו להם החסידים, אצלנו אין תור מסודר לכניסה ליחידות אצל הרבי, הרבי עצמו קורא לאנשים הזקוקים לישועה וברכה. שבו עימנו וחכו בסבלנות עד שתיקראו לחדרו של הרבי. ישבו השניים בקרלין וחכו. באחד הימים החליט המלמד הסקרן להביט מקרוב בעבודת הקודש של רבי שלמה מקרלין, אנא אל תסגור הלילה את דלת ביתו של הרבי, ברצוני להגיע אחר חצות ולהציץ במעשי הצדיק בשעה זו, ביקש מהגבאי. לאחר הפצרות מרובות הסכים הגבאי לבקשתו, בשעת לילה מאוחרת הגיע המלמד אל ביתו של הרבי משך בידית וגילה שהדלת נעולה, הגבאי שכח את הבטחתו, הבין המלמד ורצה לטוב על עקבותיו. כשלפתע שמע את רבי שלמה קורא לגבאי ומורה לו, "פתה את הדלת האיש הניצב על הסף רוצה לראות את עבודתנו". המלמד נרעד, מעדיף היה שהאדמה תפצה את פיה ותבלע אותו. הגבאי הכניס אותו לחדרו של הצדיק, הוא ראה שני נרות דולקים ושלולית גדולה על הארץ. אחר כך פגשו עיניו את עיני הצדיק, פניו של רבי שלמה היו רטובות מדמעות, כנראה נקוותה השלולית מבכיו של הרבי, חלפה מהשבה מהירה בראשו של המלמד הרועד.

ראית מה מעשינו אחרי חצות הלילה? שאל רבי שלמה כשנימת תוכחה בקולו, ומיד הוסיף "דע כי בנים לא יהיו לך". בבוקר סיפר המלמד לרעהו החנווני את קורותיו בלילה האחרון. אם הרבי אומר שלא יהיו לי בנים אין טעם להשייתו בקרלין, אשוב אל ביתי נאנח. הרעים נפרדו, המלמד נסע לביתו

והחנווני נותר בחצרו של רבי שלמה, ממתין בקוצר רוח ליום שבו ייקרא אל חדרו של הצדיק. באחד הימים ניגש אליו הגבאי, הצדיק קורא לך, בישר. החנווני הנרגש נכנס בגיל ורעדה אל חדרו של הרבי, סוף סוף אקבל את הברכה, חשב לעצמו. אולם הצדיק מקרלין לא התייחס כלל למצוקתו, עוד ימים מספר אצא לנסיעה וברצוני שתצטרף אלי, אמר. מרכבתו של רבי שלמה נסעה ראשונה, אחריה מרכבותיהם של חסידיו, מדי פעם עצרו המרכבות בכפרים ובעיירות, והצדיק היה פונה אל בית המדרש להתוועד עם יהודי המקום.

שעת לילה מאוחרת, ההתוועדות הסתיימה זה מכבר, החסידים ישנים על ספסלי בית המדרש, גם החנווני העייף מנסה לחטוף תנומה קלה, ולפתע הוא שומע צעדים הקרבים לעברו, וקול הקורא בשמו, הוא פוקח את עיניו ורואה לפניו את רבי שלמה, בוא לחדרי אומר הצדיק, החנווני קם בזריזות, נוטל את ידיו וצועד בעקבות הרבי. הם נכנסים לחדר קטן, רבי שלמה מתיישב והחנווני נותר לעמוד ביראת כבוד. זקוק הינך לברכה, פותח הצדיק, החנווני מהנהן בראשו כשליבו הולם בהתרגשות. אם תיתן לי שלוש מאות רובל, יהיו לך בנים, אומר הצדיק בקול חרישי. שלוש מאות רובל? תמה החנווני, זהו הון עתק, איני גביר וגם לא בן גבירים, אולי אוכל לקבל הנחה? שאל, הרבי מנענע בראשו לשלילה, ואומר: "שלוש מאות רובל, לא פחות ולא יותר" החנווני מנסה להתמקח, אך כשהוא מבחין בנחרצות הצדיק הוא מבין כי אין הנחות, אם רצונו להיפקד ולהיוושע, עליו לשקול לידי הרבי את הסכום הענק בשלמותו. שלוש מאות רובל טבין ותקילין. אתייעץ עם רעייתי הוא מפטיר, ועם שחר עוזב את העיירה כשפניו מועדות אל ביתו.

כשסיפר לאשתו את כל השתלשלות העניינים, הגיבה בתדהמה: סירבת, איך יכולת? שנים רבות כל כך התייסרנו וחיכינו, אני מוכנה לוותר על כל אשר לנו, העיקר שנזכה להכניס אור ושמחה אל ביתנו, עולל קטן ומתוק שווה בעיני יותר מכל אוצרות תבל. אל תדאגי עדיין לא מאוחר, אני יודע היכן שוהה הצדיק, ואם אודרו אשיג אותו ואתן לו את הכסף, השיב הבעל ויצא מיד לדרך. לשמחתו של החנווני, רבי שלמה וחסידיו לא עזבו עדיין את העיירה. החנווני ניגש אל הצדיק והושיט לו צרור, הנה הכסף רבי, שלוש מאות רובל לא פחות ולא יותר. לתימהונו, סירב הצדיק לקחת את הצרור מידי, כבר איחרת את המועד נאנח, איחרתי? נדהם החנווני, וכי שטר חוב הוא זה? מדוע יום אחד משמעותי כל כך. הצדיק לא השיב מאומה. מאוכזב שב החנווני אל ביתו, הצדיקים הללו לא יכולים להבין את כאבי, רטן לעצמו, והחליט לא לנסוע עוד, לא לקרלין ולא לליאזנא.

משל ונמשל

לחשוב חיובי ולצייר חיובי

משל לאחת מארצות העולם, שהיה מלך אהוב מאוד על נתיניו. אולם חיסרון מסוים היה בו, הוא היה בעל רגל אחת, ונוסף לכך, סבל מגיבנת בגבו. כדי להשלים את מראהו, הייתה אחת מעיניו סגורה באופן מתמיד ויהי היום, והמלך החליט לתלות על קיר טרקלינו את דיוקנו. קרא המלך לאחד הציירים הגדולים במדינה, וביקש ממנו לצייר את דיוקנו, והבטיחו כי בתמורה יקבל שכר רב. הצייר קיבל את ההצעה בשמחה וניגש היישר לעבודה. לאחר מספר חודשי עבודה הגיע הצייר לארמון המלך ובידו יצירת האמנות, דיוקן מדויק של המלך. ראה המלך את הציור, ובמקום להתלהב מהדיוק הרב, הוא כעס, פניו האדימו והוא נזף בצייר: "אינך מתבייש? ככה אתה מבוזה אותי? אתה מצייר אותי כבעל מום? ... הצייר נדהם. "אדוני המלך, ביקשת דיוקן, זה מה שעשיתי" ... אך המלך לא נרגע והורה להשליך את הצייר לכלא בעוון ביווי כבוד המלך. קרא המלך לצייר נוסף, והטיל עליו את מלאכת הציור. הלה למד מניסיון העבר, והיה "חכם" יותר. הוא החליט "לשפץ" את מראה המלך. יישר את גבו, סידר את עיניו, וכמובן, הוסיף לו רגל. לאחר חודשי עבודה בא לארמון, להראות למלך את יצירת המופת. והנה שוב, כעס המלך מאד: "מדוע אתה משנה את המראה שלי?" נזף בו. הוא הורה להשליכו לכלא, שימשש כחברה לצייר הראשון...

קרא המלך לצייר נוסף, שלישי. הצייר נכנס לדילמה, מה יעשה? כיצד יצייר את המלך? חשב וחשב, ולבסוף "הבריך" רעיון במוחו. הוא יצייר את המלך מהצד, כשהוא יורה בחץ וקשת, תוך כדי רכיבה על סוס. כך, יראו בציור רק רגל אחת, כי השנייה מצידו השני היא של הסוס. הגב כפוף כמו כל אדם שיוורה תוך כדי רכיבה. ועין אחת עצומה, כמנהג היוונים, כדי למקד את הפגיעה... מיותר לציין שהמלך נהנה מאד ונתן לצייר את שכרו המושלם.

הנמשל: אם אתה רואה חטרונות אצל אדם המתנהג בצורה לא ראויה, דע, הכול תלוי איך אתה מסתכל עליו ואיך אתה מצייר את הדברים.

(אחד המגידיים)

חלפה תקופה ארוכה, עסקיו של החנווני לא הצליחו כבעבר, בלית ברירה נסע לליאונא לבקש את ברכתו של "בעל התניא". כשנכנס ליחידות, שאל אותו הרבי, היית אצל רבי שלמה מקרלין? הייתי וחבל שהייתי, נאנח החנווני, שבועות ארוכים חיכיתי עד שיקרא לי הצדיק ויברך אותי, כשסוף סוף קרא לי הצדיק אליו, התחיל לדרוש הון עתק תמורת הברכה, כשהבנתי שאין טעם להתמקח אמרתי לו שאשאל את אשתי. אשתי הסכימה מיד לתת שלוש מאות רובל, ושבתי אל הצדיק והכסף ביד, אך למרבה תימהוני ואכזבתי, סירב רבי שלמה לקבל את הכסף וטען שאיחרתי את המועד. וכי בעניינים כאלו אפשר לאחר את המועד? שאל בתמיהה. הרבי "בעל התניא" הביט בו בעצב ואמר: דע לך כי נענשת על שביזית תלמיד חכם, על פי הדין המבוזה תלמידי חכמים מתחייב בתשלום קנס של ליטרת זהב, ערכה של ליטרת זהב בימינו שווה לשלוש מאות רובל, הפוסקים נחלקו האם המשלם את הסכום הזה, פטור רק בדיני אדם או שהוא נפטר גם מעונש בדיני שמים. רבי שלמה רצה לעזור לך והוא המתין ליום פטירתו של הפוסק, שלדעתו תשלום הקנס פוטר ומנקה כליל את החוטא. ביום הפטירה של הצדיק נשמתו עולה וזורחת, ובבית דין של מעלה נפסקת ההלכה כמותו, לו היית שומע בקולו של רבי שלמה ונותן מיד באותו יום שלוש מאות רובל, היו מוחלים לך בשמים על עוונך, והיית זוכה לזרע של קיימא, אך אתה איחרת את המועד.

מעולם לא ביוזתי תלמיד חכם, טען החנווני האיש, היחיד שאולי פגעתי בכבודו היה יששכר דב מקבילניק, אך הוא היה יהודי פשוט. ר' יששכר דב היה תלמיד חכם אמיתי ובעל רוח הקודש, ואף זכיתי ללמוד תורה מפיו, השיב הרבי. ובגלל שהוא היה מורי ורבי, לא יכולתי אני למחול על כבודו ולכפר ולנקות את עוונך, זו הסיבה ששלחתי אותך אל רבי שלמה מקרלין, הוא לא היה תלמידו ולכן יכול למחול על כבודו. החנווני פרץ בבכי, הרבי הביט בו בחמלה והשתתף בצערו על ההודמנות שהוחמצה.

הודעה משמחת

ניתן לתרום עבור הפצת העלון החשוב

והמבוקש "סיפורי צדיקים"

בעמדות "קהילות" המפוזרים

בבתי כנסיות בכל רחבי הארץ.

צ'ין אדם לחברו

הבאת שלום בין איש לאשתו מסופר על יהודי תושב העיר פוניבו' שבא לפני הגה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן זיע"א רבה של העיר, בבקשה לסדר לו גט עבור אשתו, כי הוא רוצה להפרד ממנה. לשאלת הרב מה ראה על כך? ענהו, שאשתו אינה מחוננת במידת הסדר והדבר מפריע לו מאד. דחהו הרב שאין זו סיבה מספקת לגירושין, וחז"ל רואים בגירושין דבר חמור עד שאמרו שהמגרש את אשתו הראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות. האיש חזר והופיע כמה פעמים, ובכל פעם השתדל הרב לדחותו, עד שלבסוף התעקש הבעל לקבל את הגט ללא דחוי. כשראה הרב שאין תקוה, קבע לבעל את מקום סידור הגט בבית הרב כעבור כמה שעות. בינתיים שלח הרב שליח לרבנית שתעשה מהפכה בסדרי הבית, שתהפוך את ארון הבגדים ואת חדר האורחים וכו'. בשעה המיועדת כשנכנס הבעל הנרגז לביתו של הרב, הוא השתומם לראות את אי הסדר השורר שם, פנה הרב לבעל ואמר לדברך גם אני חייב להפרד ח"ו מווגתי. הלה הביט סביבו, ראה את הנעשה, נרגע והחליט לוותר על תביעתו. השכנת שלום היא כה חשובה, עד שמן הראוי לפעול למענה גם בדרכים מיוחדות.

שומעים חרפתם ואינם משיבים

מסופר: לאחר שעלה, הרה"ק בעל "ברך משה" מסאטמאר זיע"א על כס האדמו"רות, פגש בו אחד ממתנגדיו בעת שהלך ברחוב העיר, והלה החל להמטיר על הרבי אש וגפרית, וכינהו בכל כינויי גנאי, באמרו שהוא עשה כך וכך, ועוד שקרים וכזבים, ושהוא אינו ראוי להיות רבי ולהנהיג חסידות. וכל אותה עת שתק הרבי ולא אמר כלום. לאחר שנרגע הלה, שאל אותו הרבי כשבת שחוק על שפתיו "אמור נא, וכי יהודי אינו יכול לחזור בתשובה?!"

לשמח לב אלמנה

סיפר הגה"ק רבי יחזקאל אברמסקי זיע"א, מורי ורבי הגה"ק רבי חיים סולובייציק זיע"א היה רבה של העיר בריסק, אבל מימיו לא חתם את עצמו בשם אב"ד דק"ק בריסק מרוב ענוותנותו. פעם אחת השתמש בתואר זה. היה זה כשהודיעו פעם לר' חיים על אלמנה אחת בעירו הזקוקה לעידוד וסיוע. מיד הזדרז ר' חיים ללכת בכבודו ובעצמו לבקר בביתה ולהרנין לב אלמנה. כשהתקרבו לביתה, אמר ר' חיים לאיש שליווה אותו שיזדרז להיכנס לבית האלמנה ולהודיע לה במילים אלו: 'הרב מבריסק מגיע לכאן. כדי לשמח לב נשבר של אלמנה הסכים להשתמש בתואר הרבנות

הילולא דצדקיא

יום שבת ז' תמוז הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח) הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה - תשנ"ב)

יום ראשון ח' תמוז הרה"ק רבי מאיר מדויקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם - תרל"ז) הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר ב"ר אברהם המגיד מטריסק (תרע"ז)

יום שני ט' תמוז הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב - תכ"ז) הרה"ק רבי יקותיאל יהודה מצאנו קלויזנבורג ב"ר צבי הירש (תשנ"ד)

יום רביעי י"א תמוז רבנו יעקב יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבא - שמ"ה) הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ב"ר יצחק אייזיק (עטרת צבי - תקצ"א) הרה"ק רבי אהרן טביש ב"ר יעקב (קרני ראם - תרי"ב)

יום חמישי י"ב תמוז רבי יעקב ב"ר אשר (בעל הטורים - ה"א - ק"ח) יום שישי י"ג תמוז הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ב"ר יחיאל מיכל (תקע"ז) הרה"ק רבי מרדכי ב"ר פינחס מקאריץ (אב"ד קאריץ - תקע"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

מסופר: פעם שאל אחד מגדולי דורו את הגה"ק בעל ה"ברוך טעם" (יומא דהילולא ז' תמוז) למה חדל להיות מתנגד על החסידים? אמר לו ה"ברוך טעם", מה לעשות, אחרי שרואים שאצל החסידים מצליחים יותר בחינוך בניהם, ומתקיימת יראת שמים לדורותיהם יותר מאשר אצל אחרים.

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

זאת הקת התורה אשר יצוה ה' (יט, ב) - התבות הן בגימטריה 2,160 כמנין התבות כי בנורה היא מלפני ואין לה רשות להרהר אחריה, כפי שפרש רש"י, ולכן נקרא חק. (מגדנות) זאת נוטריקון זאת אין תורה, זאת אין תפלה, זאת אין תשובה, שצריך האדם להיות שפל ולדעת שלא יצא ידי חובתו. (ישמח ישראל)

פרה אדמה (שם) - סופי התבות בגימטריה 10. כדברי הרמב"ם שתשע פרות נעשו משנצטוו במצוה זו והעשירית יעשה המלך המשיח, ותבת המיכה היא נוטריקון תשע משנצטוו, העשירית יעשה משיח. (פניני הפרשה)

פרשת פרה אדמה נאמרה באחד בניסן ביום שהוקם המשכן, כפי שאמרו חז"ל במסכת גטין, ורמז לזה בתבות זאת הקת התורה אשר שהן בגימטריה ופרשה זו נאמרה באחד בניסן ביום שהוקם משכן הו"ה. (מגדנות)

אלימחויץ למחנה ושהט אתה לפניו (יט, ג) - מפרש רש"י שהוציאה מחויץ לשלש מחנות, ורמז לזה בתבות אלימחויץ למחנה ושהט שהן בגימטריה שלש, הן שלש המחנות. (שם)

ולקח הכהן עץ ארז ואזוב (יט, ו) - הארז הוא הגבוה מכל האילנות והאזוב נמוך מכלם, סמן שהגבוה שנתנאה וחסא ישפיל עצמו כאזוב ותולעת ויתפפר לו, כפי שמפרש רש"י. ואם תתמה מדוע שורפים גם את האזוב הקרמז לענינה? כי לעתים הענוה פסולה ויש לבערה, וכן כתב בעל 'כלי יקר' שאין לאדם להגיב עמו כארז, אך אין לו גם להשפיל עצמו כאזוב כמו שנאמר אליהי צדיק הרבה, אליה תרשע הרבה. ורמז יש פאן לדברי חז"ל בגטין, כי ענותנותו של זכריה בן אבקולס הקריבה ביתנו ושרפה היכלנו והגליתנו מארצנו, כי אזב נוטריקון זכריה בן אבקולס, שענוה פזו יש לשרף ולבער. (מולד ערב)

כי גוע אהרן (כ, ט) - באותה שעה נסתלקו עניי הכבוד שהיו בזכותו, ובמיתת מרים הסתלקה הבאר שנגעה בזכותה, וחסרו בזכות משה רבנו כפי שאמרו חז"ל בתענית. ורמז לדבר בראשי התבות משה בן-עמרם, שהם מן, באר, ענינים ששבו בזכותו. (שופריה דיעקב)

ספורים בפרשה

עץ ארז ואזוב (יט, ו) - אזוב נמוך מכלם, שהגבוה שנתנאה ישפיל עצמו (רש"י) כשפא רבי שלמה איגור לקוצק, לחפש את בנו רבי ליבל, ראה תכונה גדולה לקראת אורח שבא. "מי הוא? תמה, שמא למדן הוא?" ואחד החסידים השיב בשלילה. כך השיב גם על השאלות אם הלה עשיר או יחסר, "ואם-כן למה מכבדים אותו?" והחסיד הסביר: "מפני שהוא ענו". תמה רבי שלמה: "אם אינו למדן ולא עשיר, לא רבי ולא יחסר, במה יתנאה!?" ונענה: "במה יתנאה?! במה שגאים בו כל הגאותנים, במה שאין להם...."

והוצאת להם מים מרהפלט (כ, ח)

רבי יצחק איזיק מקומרנא בעל "היכל הברכה", התאכסן פעם בביתו של יהודי נגיד שהתגורר בעירה סוברניץ שבהנגריה, אליו נסע למנוחה ומרגוע. לאחר שנפרד ממנו והודה לו על מדת הכנסת אורחים היפה שנהג בו, בקש הרבי לדעת במה מבקש בעליהבית להתברך. "לא חסר לי מאומה ברוך השם, וזכיתי בברכת שמים לבני, חיי ומזוני רויחי" אמר הנגיד, "אולם האמת שיש דבר אחד אשר נחוץ לי מאד, כי בכל אהזתי נעדר מקור מים חיים, ועלינו להביא מים ממרחק בהוצאה גדולה". יצא הרבי אל חצר האהזה, נעמד במרבו וסמן במקלו עגול באדמה. "פאן תחפר", צוה על בעל האהזה, והלה הזעיק מיד את פועליו שהחלו בחפירה מהירה. זמן מה לאחר מכן, החלו לפתע לנבע מהאדמה מים זכים, ובעליהבית לא ידע את-נפשו מרב גיל ושמחה והודה לרבי בנשנות על השפע שבא בזכותו. עברו ימים ושנים, המעיין הלה והתגבר ובעליהבית שבא ממנו מלוא חפנים, אך בעשרה באר תר"ד, ראה לחרדתו פי המעיין הולך ופוחת, עד שהתישב לחלוטין. מהר הנגיד לשגר מברק אל חצר הרבי בקומרנא, ולצערו נודע לו, כי ביום זה הוסרה העטרה והצדיק עלה לגנוי מרומים.

וישלה מלאך ויצאנו ממצרים (כ, טו)

ומיהו המלאך? מפרש רש"י: "זה משה. מפאן שהנביאים קרויים מלאכים, ואמר 'יהיו מלעבים כמלאכי האלהים'. ישב פעם רבי זלמן סורוצקין מלווצק, ואמר: "הרי לכאורה הדבר קשה להבנה. כיצד יתכן, שמשנה רבנו הענו מכל אדם, ויתפאר לפני מלך אדם ויקרא לעצמו מלאך? וכדי לבאר את הענין ספר רבי זלמן ספור נפלא שארע עם רבי אברהם אבלי פוסקלך ראב"ד וילנא, שעבר פעם מחויץ לעיר וראה שם יהודי כפרי שרתם לעגלתו סוס ופרה. נחרד רבי אבלי לראות את אסור הפלאים החמור לנגד עיניו, והחל להסביר לכפרי הנבער על האסור החמור מרהתורה, אך הלה אטם את-אזניו משמוע. לכסוף לבש הרב עזות, והרעים על הכפרי בקולו: "אני הוא רבה הנודע של וילנא, ואם לא תצית לדברי אכריז עליך נדוי וחרם". נבהל הכפרי, ומיד התיר את הפרה מעגלתו ובטל את האסור. "הרי לנו דגמה", הטעים רבי זלמן, "כיצד לבש רבה של וילנא עז ותעצומות כדי להפריש אדם מישאל מרהעברה. וכיצא בדבר עשה משה רבנו דבברו עם מלך אדם, שהתפאר בפניו בכנותו את עצמו 'מלאך', כדי להטיל עליו אימתה ופחד על-מנת שיתיר לישאל עבור פארוצו". ורבי זלמן סיס: "ואף אם לא הועיל הדבר, אין זה אלא משום שטובה צפרנו של כפרי יהודי מפרסו של מלך אדם, זה שמע וקבל וזה נותן בעקשותו ובכסילותו..."

היה היה

ויקחו אליה פרה אדמה תמימה

היה זה לפני שנות דור במלכות פרס העתיקה. המלך שחלש על האימפריה הפרסית הגדולה, מת לפני זמן-מה, והותיר אתרייה את הממלכה פלה אבלה ודווייה. יורש-העצר היה בן שנים עשרה שנה בלבד, וכמנהג המלכות עברה אליו המלוכה למרות גילו הצעיר, כאשר אמו המנשה מזריכה אותו ומעניקה לו מעצותיה הנבונות ומנסיונה רבי-השנים. "לו לעצתי תשמע", אמרה לו אמו המלכה יום אחד, "בדאי לך לרדת אליהם כדי להאזין לרחשיו, וכך תוכל לשמע מה חושבים הקריות עליך ועל ההנהגתך, ותוכל למצא חן בעיני נתיניך". העצה הנבונה מצאה חן בעיניו, וכפי שנהג תמיד לצית לדברי אמו, עשה גם הפעם כן. למחרת בבקר ירד המלך אל השוק המסחרי שבקצה העיר, טייל בין הדוכנים, האזין לדברי העוברים ושבים, האיר פניו לכל עובר-ארת, הקשיב לרחשי העם, ושאל מלוא חפנים נחת מדברי התנפה של האזרחים, שמתוך רצון למצא חן בעיניו, הללו ושבו את ההנהגה והיו מלאים דברי שיר ותהלה. החיידק המאשר לא סר מעל-פני המלך הצעיר, עד אשר שב אל הארמון, אולם דברי אמו המנשה צננו את התלהבותו. "כל מה ששמעת אינו אמת", אמרה לו בפסקנות, "שהרי אדם מן-השורה חושש להביע בקרת הרפה אל מול פני המלך, אולם בטוהני שבסתר-לכם מלאים הם בטענות קרפון, ורק מפני כבודך העדיפו לשתק, וכלל יהיה נקיט בידך, שאם כלם מלאים הלל והודיה, הרי שמתחת לפני השטח בוערת הקרקע". התקרבו פני המלך הצעיר לשמע התחזית הקודרת מאמו, והיא המשיכה: "הפעם אני מציעה לך לשנות את מלבושיך לכל יפירות, הננס אל הרבע היהודי שבקצה המלוכה, ושם תנסה לרחק בחשאי את המצב המדיני, שכן היהודים ידועים בחכמים ונבונים, וראשונים הם תמיד לעמוד עליהם".

המלך הצעיר לא אחר למלא את עצת אמו, ולאחר שהתחפש כראוי התחמק באי-רואים מהארמון ועשה את דרכו אל הרבע היהודי. הוא עשה עצמו כבן אחרת כדי לרשע סחורה בעיר הבירה, ובאלו לתמו נכנס עם הסוחרים היהודים בשיחה אודות שלטונו של המלך הצעיר. עד מהרה נפתחו חרצבות לשונם של הסוחרים, שלא העלו על-דעתם כי המלך בכבודו ובעצמו עומד לפניהם, ומהר מאד שמע המלך מהם את הסוד הקמוס, כי הפיכה מדינית קשה מתכננת בידי כמה משירי המלך בתקופה הקרובה, כאשר הלכו מתכננים להדיח את המלך הצעיר וחסר-הנסיון ולמלך תחתיו. בקשי הצליח המלך לצאת מהשוק ההומה, כאשר ראשו סחורר עליו והוא אחוז אימה לאחר השמועה הקשה שהגיעה לאזניו, וכדי להשיב את-רוחו הסוערת, החל לטוטט בין סמטאותיו הנפתלות של הרבע היהודי. השקט והדממה ששלטו באזור זה של הרבע בשעות הבוקר, היטיבו עם רוחו של המלך, ואט-אט החל לשוב לצלילות-דעתו. והנה מגיע לאזניו קול של למוז תורה מביית סמוך. הציץ המלך פנימה, וראה מזרה יהודי יושב ומסביבו נערים רבים, והוא מקריא בפניהם את תלמודו ומסביר את הדברים בשפה פרסית מדוברת, כשהוא מרצה את הדברים באופן בהיר ונהיר המובנת אף לאדם מן-השוק. בחשאי התנגב המלך פנימה, התישב בפנת החדר, והטה אָזְנוֹ לשמע את דברי הרב. היה זה בפרשת חקת, והרב סיים זה עתה את פרשת 'פרה אדמה', לאחר שהסבירה בפרוטרוט. "עד עתה הסברתי לכם את הפרשה על-פי הפשט", שמע המלך את דברי הרב, ששפתו הפרסית היתה מובנת וברורה, ועתה אסביר לכם אותה על-פי הדרש, בהתאם למצב המדיני בו אנו נמצאים בתקופה זו". והרב שלא ידע על המציאות המלכה המזדמזמת שישב בירכתים, החל בדבריו: "ויקחו אליה פרה" - רמז למלכות פרס, שהיא מלכות של חסד ותחת צלה אנו חוסים, ועתה מבקשים מורדים לקחתה בתוקה מבית המלכות, 'אדמה' - רמז לך העתיד להשפך בה עקב הקורידה, 'תמימה' - אותם מורדים הם שירי המלכות אשר מראים עצמם מבחזר פתמיים וישרים, ולאמתו של דבר הם נוכלים ורמאים, אשר לא-עלה עליה על-ידי - וכל זאת מפני שבבקשים לפרק מעליהם את על המלך". הרב סיים את-דבריו, והמלך מהר להתחמק מהמקום בזריזות. עם בואו אל ארמון המלוכה, מהר לגלות את אַזְנֵיהָ של אמו המלכה על המרד המתקרב בין פתלי הארמון. והיא יעצה לו פה: "הבה ונודיע על משתה גדול שיערך בארמון, אליו תזמין את הרב היהודי שממנו שמעת את הדברים, ואף את כל השירים שבהם אפשר לחשד כי ידם בפועל, תזמין אל המשתה. מבעוד מועד תכין את חילוקי הנאמנים שיציתו לדברך ויסכלו את תכנית המרד, וכך נוכל להקדים רפואה למכה". הרב היהודי נבהל תחלה כשקבל את ההזמנה המלכותית, אולם המלך מהר להרגיעו והבטיח לו כי לא יאנה לו פל-ידע. בעצומה של המסכה, בה לא אכל הרב מאומה מטעמי בשרות, בקש המלך מהרב היהודי לשוב ולחזור על הסברו הנאה בפרשת 'פרה אדמה', ובכינו הרבים המלך את קולו ושאל כלפי השירים: "זו תקופה ארפה שאתם מוליכים אותי שולל ומציגים לי מצג-שואו באלו הממלכה מתנהלת ללא פגע, בעוד אתם מתכננים בסתר למרד בי ולהגותני מן-המסלה. אף בזכותו של הרב היהודי הזה אודו עיני, ובזכותו יזכו כל יהודי הממלכה מזביות מיוחדות ויקבל פטור חלקי מהמסים המוטלים על אזרחי המדינה". בהתאם לרמז של המלך, פרצו פנימה חילים חמושים, והשירים הוצאו אל תאי החקירות, שם גלה המלך חיש מהר מי הם המושכים בחוטים והם הוצאו להורג במצוותו. גם לאחר שנים ארוכות מהמאורע, לא שכח המלך בזכות מי נצל, ושומר כלי-ימיו על כבודם של יהודי הממלכה.

מאורות

שאל לונשטם מאמשטרדם
ליום ההולוא שבת-קדש, ז' בתמוז תש"ג

מגדולי רבני דורו, נכדם של רבי השיל מקרקא וה'חכם צבי'. בהן רבנות כמה קהלות נודעות, ולאחר פטירת אביו מלא מקומו באמשטרדם ובהן ליה שנה. נחשב כאחד מגדולי פוסקי זמנו, והשבות שלו משקעות בספרי ההשבות של חכמי דורו. נודע על-שם ספרו 'בנין אריאל' ובו פירושים לתורה ומסכתות הש"ס. גדולי דורו הפלוג בשבחה, והחיד"א שפגש עמו בבקורו באמשטרדם בשנת תקל"ח, קנה עליו בהערצה: "ואני הדל זכיתי לקבל פני שכינה מדי עברי בשליחות מצוה, וזכיתי להתבסס מתורתו ומענונותיו ושלמותו". הוא גם מספר על בקורו שערך בביתו ליל פורים, ועל השלחן היה 'בנין משתי אמות, דמות חצר המלך ומרדכי יושב בשער המלך בלבוש פרסי, וכלה וזכרה ובה אסתר על המטה, ואחשורוש, והמן נופל, וחזן לבירה זו מצד אחר גרוב, והמן תלוי ומסביב כל הבנין בעלי מלחמות מקיפים, וכמה ציורים נאים למראה בגונים שונים, וכן זה עשוי מסקר (ספר) לבד בתקופה גדולה, ונקדמה שזהו דורו ששלחו להרב איתנה קצינים, וכל השלחן מלא מקנדים, פרות כבדיות וגיבנה וכתוב בה קשר לפסח, ודגמת קשואין בחמץ הכל מסקר, באפן שהיה שלחן מלכים. והתחילו לבוא למדנים וחשובים והיה הרב מדבר דברי תורה". בפלמוס הנודע אודות הגט מקליאו עמד בתקף על-דעתו כי הגט קשר. נפטר בשבת-קדש, ובשחיצתו מהעיר זרחה השמש, לאות כי באה השמש בצעריים.

יוסי דעת

טעות שגורה היא שהשטרשה אצל רבים וטובים, כי ביאור המשגב שנאמר בפרה אדמה שנקראת חוק והיא 'מטרת טמאים ומטמאת טהורים', היינו שהמזה עצמו נטמא ולעומתו האיש עליו נטה. אולם אין זה אלא חוסר ידיעה, ולאמיתו של-דבר אין המזה נטמא! הטעות נובעת מקריאת הפסוק 'ויצה מן-הצה' יבכס בגדיו והנגע כמי הנהי יטמא עד-הערב' כמשמעה, אולם חז"ל כבר פירשוהו במסכת יומא ועוד, שהמזה אינו נטמא כלל, וכונת הפסוק לומר שהנושא את מי החטאת שלא נטמא, נטמא בשעה שיש בהם כמות מספקת להזאה. ומה פשר מטהרת טמאים ומטמאת טהורים? הכוונה רק לאלו הקשורים להכנת הפרה ושריפתה, אך לא למה עצמו שהוא טהור. ובדבר זה התקשה אף שלמה המלך, שאמר 'אמרת אחמקה היא חוקה ממני', ואמר חז"ל שתמיהה היתה כיצד ייתכן שהמזה עצמו ומי שהוא מזה עליו טהורים, והנוגע במי החטאת שלא לצורך טמאים. ורש"י בפרשתו מתמצת את דברי חז"ל בדברים אלו: 'ובתונו אמרו שהמזה טהור, וזה בא ללמד שהנושא מי חטאת טמא טמאה חמורה לטמא בגדים שעליו, מה שאין כן בנוגע, וזה שהוציאו בלשון מזה לומר לך שאינו מטמא עד שיהא בהן שיעור הזאה'. הרמב"ם אף נימק את הדבר בכך שאין שום היגיון לומר שהמזה טמא, שהרי "אם טיהר את הטמא, קל וחומר שיהיה הוא טהור", ולכן דרשו חז"ל שתכונה לנטמא מי נדה שלא לצורך, כשיש בהם כדי הזאה, והוא כדי שיטבול ראשו ובעולין של אוזב במים. טעות יסודית זו השתרשה גם אצל רבים מן הדרשנים ומחברי פוסקים, עד שתלו תילי תילים של הסברים ודרשות בטעם הדבר שהמזה נטמא, והיו שאמרו שיש בהם משהו מצד 'אוהבת לרוע כמור', שהכה המזה מוכן לטמא את עצמו בשביל אחרים, ואחרים למדו מכאן שהרצוה לטהר אחרים יעשה זאת גם אם יגרום לו הדבר לחסרו בעצמו וירידה במדרגתו, אולם כאמור הדבר נובע מחסרון הבנה בדין פרה, ולעולם המזה טהור.

אדם ביימות באהל

אל ירושלים של מעלה שלפני שנות דור, בשנת תרס"ו, עלה ארי מבבל. היה זה הצדיק רבי מרדכי מרחמיסטריוקא שעלה לחונן את עפר ארץ הקודש. סביבו של רבי מוטלה התלקטה חבורה של יקירי ירושלים, חסידים ואנשי מעשה, אשר נהנו מאורו ושאבו ממנו מלוא חפנים תורה וחסידות. היה זה באחד הימים, כאשר הרבי עלה לפקד את הרהיזות, והעפיל במעלה ההר אל חלקת החסידים הצופה אל מול פני מקום המקדש. בהליכתו התלזה אליו חסידו הנאמן רבי חיים הרש איזנבך, מסלמה ושמנה של ירושלים. והנה פונה הרבי אליו ואומר: "רוא אתה את הבקתה העתיקה הלזו העומדת במרכז החלקה? חפץ אני לרכש אותה בכסף מלא מידי הממנים בחברה קדישא". רבי חיים הרש לא הבין תחלה את פונת הרבי, שכן היתה זו בקתה ישנה וטחובה, ששמשה לפניו פחדר טהרה למנוחים טרם כבודתם. וזה עדין ועדינים שהמקום כבר אינו פעיל ועומד בשממונו, אולם כששמע את הסברו של הרבי, הבין את הרעיון המבריק. זה מבקר העיקה על הרבי דאגה אחת. היטב ידע על מנהג ירושלים הוותיק שלא להעמיד אהל מעל הקברים, אולם הוא חפץ להקבר באהל פמנהג בית אבותיו. "הרי יכולים אנו לרכש את חדר הסהרה הישן, ובכך לא נפר את מנהג המקום, שהרי האהל כבר בנוי ועומד הוא ונמצא שאיננו משנים ממנהג ירושלים", הסביר. זמן-מה לאחר מכן, שגר הרבי את שליחיו הנאמנים אל ראשי החברה קדישא למקוהלות החסידים בירושלים, בהצעה לרכש את חדר הסהרה הישן. היה זה דבר בעתו מהשבו, שכן המנהלים כבר רצו ממנו לכר את המקום שעמד עזוב וחסרת-ועלת, אולם כאשר שמעו את תכניתו של הרבי להקבר בתוך האהל, לא ידעו לשית עצה בנפשם. מחד, לא רצו לשנות את מנהג המקום, וטענתם היתה חזקה ואיתנה: "הרי בהר היתים קבורים גדולי הדורות, בהם האור החיים הקדוש וההרי חדש", הרש"ש הקדוש ומהרי"ט אלגזי. ועוד רבים וטובים, ואם על מצבתם לא נבנה אהל, כיצד אפשר לבנות על אחרים, ונמצאנו מזלזלים בכבודם של שוכני עפר אשר גבוהה ענקים גבהם?! אולם לכך כבר היה הרבי מוכן: "הרי אינני דורש לבנות אהל חדש, שבכך יש פאמת שנוי ממנהג המקום ולעז על הקדמונים, אלא מבקש אני לרכש את האהל העתיק אשר כבר עומד שם שנים ארוכות, וכך אוכל לקיים את מנהג אבותי בלי לפגע באחרים". בסופו של דבר השתכנעו ראשי החברה קדישא, והמכירה כמעט יצאה אליהפעל, אלא שכאן קפץ רגזו של אחד המנהלים ושמו רבי נחום רפה, שסרב בתקף לשנות את המנהג. כששמע רבי מוטלה על סרובו של רבי נחום, בקש לזמנו אליו, ועם הנסו פתח הרבי בספור: "הצדיק רבי ברוך ממוצי"ז היה נוהג, שבשעת הנסו לשלחנו בסעדת השבת, היה מושיב את אורחיו בסדר המקומות הנראים בעיניו. שבת אחת, עוד בטרם נכנס אל השלחן, הגיע רב אחד בשם רבי נחום, והתישב ראשונה בפלכות סמוך לכסא הרבי. נראה שתוכו של אותו אורח לא היה כבודו, וכאשר נכנס רבי ברוך וראהו יושב במקום כה חשוב, חזר על עקבותיו ושב לחדרו. הנבאים לא ידעו את נפשם, שכן מחד לא רצו לצער את רבם, אולם מאידך לא ידעו כיצד לבקש מהאורח לפנות את מקומו בלי לביישו, ולבסוף נמצא המוצא. בידיע, היה לרבי ברוך בדין קבוע ושמו ר' הרשלי מאוסטרופולי, שהיה משמח את לבו בכליעת ומרומם איתרוחו. נטל הרשלי סדור בו מובאת המשנה 'במה מדליקין' שאומרים בקהלות אשכנז בליל שבת-קדש, והחל לקרא בסמוך לאזניו של רבי נחום האורח: 'במה מדליקין ובמה אין מדליקין' וכלי, וכאשר הגיע לתבות 'ולא בחלב, נחום הקדי אומר', קרא במקומו: 'ולא בחלב נחום' ועצר מעט. בלאחר מכן המשיך 'המדי אומר... פנה אליו האורח ואמר: 'לא קראת נכון, שהרי נחום יורד למטה', דהינו נחום שיך להמשיך התבות ויש לשיכו למטה, וכך צריך לומר 'ולא בחלב. נחום הקדי אומר וכלי'. הרשלי חיד חידו נסתר, וחזר שוב על הטעות כאלו בשגגה: 'ולא בחלב נחום', ושוב קרא הרבי: 'נחום יורד למטה' וכאשר הדבר חזר בשלישית, פנה אליו הרשלי ואמר בחידו: 'מה אעשה אם נחום אינו יורד למטה אלא דבוק למעלה?! הביט בו האורח רבי נחום, ולפתע קלט את הרמז הדק ומדי פנה את מקומו. אויזו נכנס רבי ברוך אל שלחנו, והכל בא על מקומו בשלום".

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

עשה לך שרף (כ"א, ח) - והבטתם לנפש תרמו לשבעה דברים: (א) תשובת הגדר עליזה הדרה. הנה מי גורם לנפש לנשף? הוא חטא בני-אדם, דכתיב אס-ישך הנחש בלוא-לחש, וכשאין לחש יעשה הנחש דוקם כנחש אשר אליו יביטו כשינשכם נחש, וזו היא הערת הבטתם בנחש הדוקם לומר אל זה אביט לעשות כמעשהו להם מלדבר עזר, ובזה עושים עיבות החטא: (ב) להביר חטאים. על-דרך אומר בזה על ההוא חזיא דמקנא במדלא שהוא ס"מ הנמשל לנחש שפתה תחלה לאדם, והוא מה ששמעיר נחש במקום גבוה, שיכירו שהם סבה כמה שדברו לשון הרע להכניס נחש במקום גבוה, גם שעשו מעשה נחש שהוא לשון הרע במקום עליון שדברו באלקום. גם יש הערה שדברו במשה בראותם מין מחצב שממנו נעשה הנחש: (ג) להעירם מה יקרו דברים גבוהים מדברים ארציים, כי נחש שלמטה ממת ונחש עליון מתיה, ובזה ירגישו את אשר דברו רעה על הכון שבא מיהשמים שהוא להם הקלקל ובוחרים בלחם אשר תוציא הארץ, שעליהם נאמר הו האמרים לרע טוב ולטוב רע: (ד) להעירם בתשובה מה שהתרעמו למה הביאם ה' דרך המדבר שאין שם פסוק, ולא הביאם דרך מקום אשר רגיל היות שם בר לחם, כי ה' חפץ שעניינם יהיו תלויות לאלקים יושב בשמים על מותיקם ועל כל צרכיהם באין מבטח וזלתו, מהטעם עצמו שלא הסיר הנחשים והניחם לנשכם, ויהיו מתרפאים כשיסתכלו כלפי מעלה לאביהם שבשמים, והוא מאמרם 'ול אלא שלא פרושו ההערה שדבר שהיא תשובה לדברי לשון הרע שדברו למה הביאם אל המדבר, שה' חפץ עזה כדי שייהיה להם תמיד באי הפסק קרוב לה' כבו המצפה לשלחן אביו ערב ובקר ויבכל עת זמן וכו'.

דברי הימים

בי"א בתמוז תרפ"ז בשעות אחר הצהריים, אירעה בארץ ישראל רעידת אדמה קשה, שפגעה קשות בערים ירושלים, יריחו, רמלה, וכו', והיא האחרונה מבין רעידות האדמה הקשות שפגעו בארץ ישראל במשך אלפי שנותיה, ולא תקום פעמיים צרה. מוקד הרעש היה באזור בקעת הירדן או בצפון ים המלח, ועוצמתו היתה כנראה כ-6.2 בסולם ריכטר. מאות מתושבי הארץ נהרגו, רבים נפצעו, ומאות בתים התמוטטו, בייחוד בירושלים העתיקה שהחלה להתפנות מאז ירושלים החדשה החלה להתפתח בתנופה. על הרעידה מספר הרש"ח שור ז"ל מילידי ירושלים דאו בזכרונותיו: בשנת תרפ"ז (1927 למנינם) קרתה רעידת אדמה בארצנו הקדושה, והיא היתה די חזקה וחרפה דירות כבנינו, אבל כפי שנמסר לא היו נפגעים בנפש אצל היהודים, אולם אצל הערבים היו פגועים בנפש. הרעש היה חזק, וזה הכניס פחד בתושבים ויצאה שמועה שבאחד הלילות יהיה שוב פעם רעידת אדמה ולכן אסור להשאיר בבתים, ואז בנערינו ובזקנינו נשינו וטפנו יצאנו באחד הלילות מחוץ לחומה, בשטח הפונה הלאה מיער שכם במאה מטר, שכיבנו על האדמה תחת אחד העצים. הייתי אז בן חמש שנה, אבל אני זוכר כל זה היטב. המת' חיי עולם' שבו למדתי, גם נפגע מתרעש ונצרכו לתקנו. הפתות פרו לכמה מקומות בכדי להמשיך בלמוד. הפות הקטנות נשלחו לבית הכנסת דחסידי רז"ן 'תפארת ישראל' המפרסם בשמו 'ה' נישע' שוהל', גם אני נשלחתי ללמוד בבית הכנסת הנ"ל, והמרחק מהבית שלנו כרחוב חרוז עד למקום הלמוד והזמני היה מרחק רב. בעקבות הרעש, חייבו השלטונות הבריטיים לקבוע בבנינים מוטות ברזל כעוגני חיזוק לרעידות אדמה, לאחר שהוכיחו את עצמם.

רבי מוטלה סיים את ספורו ושתק. האורח רבי נחום יפה שתק אף הוא, ולפתע אורו עיניו. הוא קלט יפה את הרמז שהרבי פון אליו, ומיד החל לרעד בכל-גופו. היטב הבין כי הרבי התפון אליו, שהרי גם שמו נחום, ופרוש הרמז הוא אפוא, שאם נחום אינו רוצה לרדת למטה, אזי הוא נותר דבוק למעלה, ומרב פחד מהקפדתו של הצדיק שלא יכזה בגחלתו ולא יעלה למעלה' טרם זמנו, הביע רבי נחום על-אתר את הסכמתו, והמכירה התבצעה מיד. כאשר הסתים הקנין, היה רבי מוטלה שרוי בשמחה גדולה, ועלה להר היתים כדי לבקר באהל שרכש, הדליק שם נרות רבים וחלק מזונות ולחיים לחסידיו שבאו עמו. "דעו לכם", אמר הרבי למליו, "כי לפי חשבונני מכון האהל בדיוק מול קדש הקדשים שבבית-המקדש", ולאחר מכן הוסיף: "פה אשב בי איתיה, ועכשו יכול אני לזמן אף את אחי הצדיקים לבוא לארץ-ישראל". את בור המקנה העתיק שבאהל צוה הרבי לסתם בעפר, וכאשר רבי חיים הרש איזנבך תמה עליכו, השיב הרבי: "הרי המקנה מלא בזמה שירד מהטובלים, ואת כל זה אתה רוצה להותיר בסמוך אליי"... ואמנם, רבי מוטלה נקבר במערה זו לאחר פטירתו, כחדש לאחר שנדקר בידי ערבים צמאי דם במארעות תר"פ, ובסמוך לו נקברו גם אחיו רבי נחום ורבי זאב, ועוד כמה מצדיקי בית רחמיסטריוקא עד פי יבוא שילה. ♦

מטעים

עץ ארז ואזוב ושני תולעת (י.טו.)

הארז הוא הגדול שבאילנות ולעמיתו האזוב הוא הקטן שבצומח, שני התולעות מרוב מהות שששוי מצטרף שעל-ידי הכבש הגדול והוא צבוע בדם תולעת שהיא הקטנה שבעולם החי, ללמדך על ההקמיות של האדם מקטן ועד גדול שעתיד להתבלות כמו הפרה האדומה באש, ולא יותר ממנו אלא הדם שהוא החלק הרוחני, כי הדם הוא הנפש, תורה ומעשים טובים בלבד, ולכן מטעמת תבת והשליד בטעם זקף גדול, לרמוז שלא די בכך שיקניס בנחת את עץ הארץ והאזוב ושני התולעות לתוך האש, אלא צריך להשליכם לתוכה בהזקה, להוכיח עד כמה בזוי החלק הארצי והחמרי, ששלו יאמר ומותר האדם מיד הבחמה אין. (ריקס)

וישלח מלאך ויצאנו ממצרים (י.כ.טו)

יש להפסיק מעט לאחר תבת מלאך, כי הפגנה שהמלאך נשלח כדי לעשות האותות, ובתבות ויצאנו ממצרים הפגנה לה' שהוציאנו. (איש מצליח)

ויבא העם אל-משה (י.כא.)

בטעמי קדמא וזאל, כי סבת בוא העם אל משה היתה לומר חטאנו, והגיעו להבנה זו לאחר שפשפשו במעשיהם וזכרו מאין באו ולאן הם הולכים, מהיכן הקדימו ובאי ולאן הם אזולים והולכים, ולכן שבו בתשובה שלמה. (להניח ברכה)

מדגש

אפר פרה אדמה מכנה בפרשה "מי נדה" היינו מי זריקה, "חטאת הוא" - "לשון חטוי כפשוטו" כפרוש רש"י, וכנאמר כאן "הוא יחטא-בו" בבנין התפעל, "וחטאו" בבנין פעל, והפוך משמעות יש כאן, שהרי השרש חט"א משמעותו בדרך כלל במובן שלילי של חטא, ואף החטא משמש במשמעות של מחטיא את המטרה, אלא שבשון הקדש ישנה תופעה מכלאה של משמעות הפוכה משרש זהה. דבר דומה לכך הוא בפעלים לשרש ולהשריש, הראשון משמעותו לעקר טוע, והשני להקניס שרש, וכך גם חטא הוא השרש החטא, חטוי הוא סלוקו, כך גם סקילה היא מיתה על-ידי זריקת אבנים כמו "בירסקל נבות", ולסקל אבנים פרושו סלוק האבנים, וכן "מסעה פארה" בישיעה הוא סלוק הנפיים, לעמת סעיף במשמעות של פצול.

ממלה

אתרע מזלו של בעל 'הרי בשמים' מפרנה פרוז ורשה, והתקום בו הפסוק עזר כנגדו כפשוטו, וזו שנועדה להיות לו בעזר, הפכה להיות כנגדו. לעתים היה מתרעם כנגדה על בישמזלו, אך זו שהיתה בעלת לשון שנונה, היתה משיבה לו מנה אפים. בפרשת חקת אמר לה פעם: "לא להנס מובא בפרשה כי בני ישראל שבמדבר אמרו 'נפשנו קצה בלחם הקלקל', שכן תבות אלו נוטריקון נקב"ה, ובנותם היתה להתאונן על נשותיהם... השיבה לו רעיותי מנה ובה: 'למדך שפמותי! מיצד שכחת שהדברים הללו יאמרו על ה-מין?!' (מאן באדיש = בעל)...

ה"אמרי חיים" מויוזניץ ישב פעם עם חסידיו, ולאחר שהזכיר בין הדברים את הספור הידוע אודות רבי מיכל מזלוטשוב, שמכר את תפלויו של אביו בעבור רכישת אתרג, ובני ביתו פסלו את האתרג מרב צער, לא פעם ואמר: "את התפלוין היקרות של אבי מכרתי, האתרג שקניתי נפסל, ועכשו גם אכעס חלילה ולא תהיה לי שמחת-חג?" ומיד התגבר על-עצמו במסירות נפש ולא שת לבו לדבר. כשפסם לספר, אמר הרבי: "דעו לכם, כי אם היו מספרים לי על המגיד מזלוטשוב שהיה מחיה מתים, לא היה נחשב בעיני הדבר פליך כמו מעשה זה, שהצליח לשלט בעצמו ולהתגבר על מדותיו בעת נסיון קשה כזה, ומדרגה זו גדולה היא ממי שמחיה מתים. וללמדך בא, שאין להתפעל ממי שמראה מופתים ומשדד מערכות, לעמת מי ששולט בעצמו ומעביר על מדותיו". לאחר מכן הוסיף הרבי ואמר: "ודבר זה מתפרש בפסוק שבפרשת חקת 'עשה לך שרף ושים אתו על-נס'. השרף מרמז לצדיק שמשפיע אור התורה לדבקים בו, והקב"ה מצוה למשה לחפש צדיק כזה אשר הוא גדול יותר מעל-נס, שעקר כוחו אינו עשית אותות ומופתים, אלא מדרגתו גדולה בכך שהוא מתגבר על-מדותיו, כי זהו עקר מעלתו ושכחו של האדם השלם."

לרבי משה מקבריו היו מתנגדים רבים שדחקו רגליו וצערוהו. אולם הוא היה מן הנעבלים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים והיה מעביר על מדותיו באופן מכלא. פעם תמחו תלמידיו וטענו כלפיו: "הרי אמרו חז"ל במסכת יומא, שתלמיד-חכם שאינו נוקם ונוטר פנקש אינו תלמיד-חכם, ומדוע אפוא שותק מר כנגד המלעיבים בו?" חיד רבי משה ואמר: "לעתידי לבוא, כשימלאו ימי ושנותי ואעמד לפני בית-דין של מעלה, עתידים לשאל אותי מדוע באמת לא נהגתי בעצמי מדת תלמיד-חכם ולא נקמתי ונטרתי את-כבודי, ואני אשיב לדינים כי לא ראיתי את עצמי כתלמיד-חכם. אולם אם אתנהג כתלמיד-חכם ואנקם את נקמתי מכל משנאי, הרי יתכן שיעמידוני בדין ויאמרו לי 'כלום תלמיד-חכם אתה?!' וכני ויחרו פשולי הקדרה..."

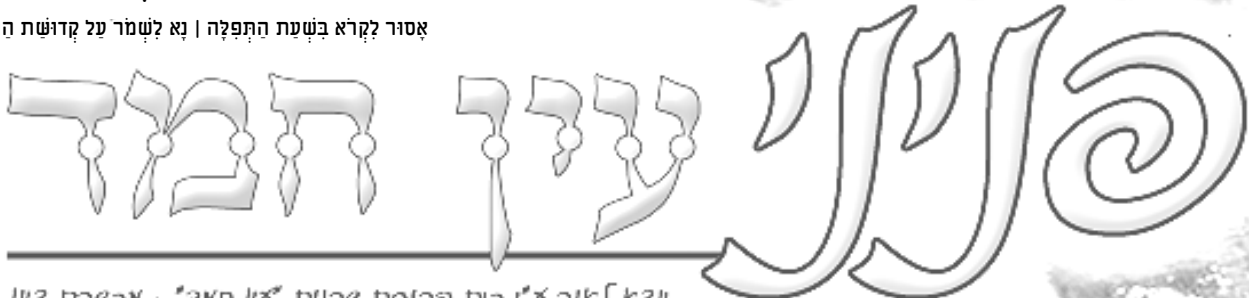
רבי מרדכי מטשורנוביל, בקר פעם בעיר ברסלב וראה בעיניו את ההתנגדות הקשה על רבי נתן מנמירוב תלמידו המבוקש של רבי נחמן מברסלב, והתפעל לראותו מכליג על יסוריו ואינו משיב. ביציאתו מהעיר אמר: "חז"ל דרשו על הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים, את-הפסוק 'ואהביו בצאת השמש בגברתו'. ומה אעשה אפוא אני, שבכל מקום בואי מכבדים אותי ביותרת הכבוד ואין אדם שמבזה אותי ומצערני, ביצד אזהב אפוא להיות במעלה גדולה זו של אוהבי ה' אשר נחשבים בצאת השמש בגברתו? אלא שבאן בעיר מתגורר יהודי שפלם מבאים ומבישים אותו והוא שותק על ביונותיו, ומשום כך רצוני לטל חלק באיש נעלה שפזה". ומיד בקש לרכש את הספר 'לקוטי תפלות' של רבי נתן, בכסום גדול פי עשרים ויותר מערכו.

בראשית ימיה של שכונת מאה שערים, פאשר כבר עמדו בה כמאה בתים של המתישבים הראשונים, נאלצו להתקין רשת צנורות קדשה למי-שופכין, וכיון שההוצאות היו רבות, החלט לחיב את בעלי הבתים שבשכונה להתחלק בהוצאות לפי מספר הדירות שברשותם. היה שם תושב אחד, שהיה איש אמיד אך מקצין מפלג, וכיון שברשותו היו שלש דירות בשכונה, התרעם על כך שהוא נאלץ לשלם כסום גדול להוצאות התקנת הצנורות. לטענתו היה מן הראוי לחלק את ההוצאות לפי מספר התושבים ולא לפי מספר הבתים, ואת חציו הפנה כלפי רבי זלמן בהר"ו, אחד מיקירי ירושלים וגאוניה, שעמד בראשות יסוד השכונה הקדשה. באחד הימים פגש הלה את רבי זלמן בשוק, ומרב פעסו החל לחרפו ולגדרפו על שעליו לשלם פי שלשה מהאחרים. רבי זלמן עמד והאזין לדברי הגדופים, כשהוא אוחז בפלך השתיקה, ובדרבם של הנעלבים ואינם עולבים, למד זכות על האיש כי אין אדם נתפס בצער כספו. לאחר שפלה הלה את דבריו, המשיך רבי זלמן בדרבו פאלו לא ארע מאומה. אלא שאם רבי זלמן לא יחס לכך חשיבות, היו שם עובדים ושבים ששמעו בפלצות את דברי החרופים של האיש, וראו בעיניהם את השפלתו של רבי זלמן הנערץ. השמועה התגלגלה חיש מהר, וכאשר הגיעה לאזניו של רבי שאול חיים הורביץ מדוברובנה, שבהו פרבה של שכונת מאה שערים, נחרד מיד ונדה את האיש המגדף, עד שיקבל נזיפה ברבים ויבקש מחילה על חטאו הקמור. עוד באותו יום נתאספו תושבי השכונה בבית-הכנסת 'ישועות יעקב' שנונה במרפז השכונה, וכאשר הגיע המגדה כשהוא תלוצץ-נעלים, התרחק ממנו הקהל כדי ארבע אמות בדיו. לאחר מכן עלה הלה על הבימה, ובקול בוכים התודה על מעשהו המחיר לבזות תלמיד-חכם מפלג, ובקש רחמים ומחילה. הנאספים החלו לתור אחר רבי זלמן בהר"ו, אלא שלמרבה הצער התברר, כי רבי זלמן כלל לא הגיע אותו יום לבית-הכנסת שבשכונה, שכן אף לא חש כי אימי פגע בו. זמורה לאחר מכן שמע רבי זלמן את המתרחש, ומיד יצא עם כמה מתלמידיו אל ביתו של האיש, בדרך התלקטו אליהם עובדים ושבים, וכאשר הגיעה החבורה לביתו של הלה, נהל האיש ולא ידע את-נפשו. אולם לפליאתו ראה מיצד רבי זלמן מתדפק על-דלתו, ובקול בוכים הוא אומר: "הכל ארע לך בגללי, אני אשם בכך שהתבזת היום בבית-הכנסת", ומיד בקש את מחילתו שלי-האיש. התמלא הלה ברגשי הערצה אליו, ורבי זלמן לא זו משם עד שהאיש שקל לדין את כל הסכום הנדרש להחזרת רשת הצנורות הקדשים בשכונה, ומאז נעשה אחד התומכים הנאמנים של השכונה המתפתחת.

"זאת חקת התורה... ויקחו אליה פרה אדמה תמימה" - אף בתורה הקדושה מצאנו את הדבר המפלא והמנגד שיש בפרה אדמה וכמוה אף היא מטהרת טמאים ומטמאת טהורים. אם זכה - נעשית לו התורה סם חיים, ואם לא זכה - נעשית לו להפך, חס ושלוום. (רבי דוד מלעלוב)

פְּרֻשֶׁת חֻקַּת | תשע"ז

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמְרֵי עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

יִצְחָק לְאֹרֶךְ עֵ"ב בֵּית פִּכְנִיסִית שְׁכוֹנַת עֵין חַנָּה* - אֲבִשְׁרַת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֶׁת חֻקַּת – מִיתַתָּה שֶׁל מְרִים

"וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקִדְשׁ וּתְמַת שָׁם מְרִים וּתְקַבֵּר שָׁם" (במדבר כ, א)

יש איזה שינוי טרגי במיתתו. וזה קרה במיתת אהרון, **שלא מת כדרך כל הארץ, שבני אדם מבקרין אותו ועומדים על יציאת נשמתו**, אלא שעלה אל הר ההר עם משה ואלעזר, עלו שלשה וירדו שניים, והודיעו אהרון מת ונקבר.

מיתה בלתי רגילה כזאת הרעישה את כל ישראל, ויבך העם בכיה גדולה. זה אומר צר לי מאוד שלא לקחתי ברכת פרידה מהכהן הגדול הדומה למלאך, וזה אומר, אוי לי שלא גמלתי חסד לצדיק הזה "ויבכו את אהרון ל" יום כל בית ישראל".

וכן במשה, אף שראו במו עיניהם את מיתתו ובירך אותם לפני מותו. אבל בשעה שעשו הכנות גדולות להלווייתו וקבורתו והנה לקח אותו ה' "וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאֶרֶץ מִזְרַח מִזְרַח הַר הַשֵּׁנִי פְּעוֹר וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ (דברים לז, ו)".

וגם מיתה בלתי רגילה כזאת - ללא קבורה, הרעידה את מיתרי הלב והביאם לידי בכי ואנחה "ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב ל" יום".

אולם אצל מרים מתה ונקברה כדרך כל הארץ "וּתְמַת שָׁם מְרִים וּתְקַבֵּר שָׁם (במדבר כ, א)" - לעיני כל ישראל ובמקום ידוע לכל. מפני שהייתה מופלגת בזיקנה ונקברה כדרך כל הארץ, לא עשתה מיתתה רושם על ישראל. ורמז לדבר למניעת בכי על פטירתה, שנאמר תיכף "ולא הָיָה מִיָּם לְעֵדָה (במדבר כ, ב)" - **לא נמצאו דמעות בעיני העדה.**

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לעילוי נשמת מרים בת שרה ע"ה	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ויליד אלחנן רפאל בן איריס ויליד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
---	--	--	--

מדוע נאמר "שם" ב' פעמים? הלא די היה לומר: "ותמת מרים ותקבר"?

ידוע כי ג' רועים היו אז לישראל: מרים, אהרון ומשה. ומיתת אהרון הייתה משונה בזה, שלא ראה איש מהקהל את מיתתו, עד שירדו משה ואלעזר מן ההר ואמרו לכל ישראל: "אהרון מת". **ולא האמינו להם בני ישראל עד שראו את מלאכי השרת נושאים את מיטתו באוויר.** אבל את מקום קבורתו של אהרון ידעו בני ישראל כפי שראו במערה בהר ההר.

בשעת פטירתו של משה היה ההיפך, הכול ראו את מיתתו, אבל לא ידע איש את קבורתו, ולפיכך הדגיש הכתוב לעניין מרים אחותם: "ותמת שם מרים" - בתוך עמה - "ותקבר שם" - במקום ידוע לכול. לא נעלמה מיתתה, כמו אצל אהרון, ולא נעלם מקום קבורתה, כמו אצל משה.

ובזה אפשר לתרץ קושיה ידועה: מדוע בכו בני ישראל על מיתת אהרון וכן על מיתת משה ולא בכו על מיתת מרים, שבזכותה היה להם מים במדבר, ובמצרים הייתה מצלת את הבנים מידי המצרים, ולא נאמר במיתתה, שבכו אותה בני ישראל, כנאמר באהרון ומשה?

מהניסיון יודעים אנו, שקשה מאוד לבכות על אדם זקן ושבע ימים, ורגילים לומר "הלוואי ונזכה להאריך ימים כמותו". נמצא שמרים, אהרון ומשה האריכו ימים מאד, וממילא היה קשה לבכות עליהם.

אבל יש, שגם מיתת זקן מופלג עושה רושם גדול עד כדי הורדת דמעות כנחל, והיינו אם

העלון מוקדש להצלחת

יחזק אריאל בן טובה	חגי חיים וב"ב
שמאל אימן בן אסתר זרי	שגית בת רותי
משפ' שטרית	חיים בן בכוריו
מאיר ישראל בן רחל ברכה-	יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב	גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה	ארז בן שושנה
עינת בת רחל ברכה	רוח אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה	ארז מזרחי וב"ב
נעם יצחק בן רחל ברכה	חי הפקות ואירועים
יוסף ליאור בן דליה אפרת פרנסה בקלות ובשפע	שלמה ודנה דוד וב"ב
נטלי בת יונת	כולל ברסלב אילת
קסיר אפרים וב"ב	י.מ.י.ש כדורי
אקבלי יוסף חיים בן נסכה	שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר	רונית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה ניט	סיון בת אסתר
עמית בת טובה	יוסף בן רחמה
חגית בת גילה	יפית בת ג'ינה
נתנאל בן ג'ינה	אורן בן נעמי
אילן בן ג'וליאט	ענת נעה בת מזל טוב
אסף בן סופיה	דוד עומר בן יהודית
מיטל בת מלכה	מאיר בן שרית אליהו

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי	אליהו זרי בן ימנה
אילנה בת רחמה שמאל אימן בן אסתר זרי	רחל מרים בת יהודית
סיון בת אסתר	דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה	יחזק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה-	בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחת-	בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי	דליה אפרת בת נעמה
גילה בת באקאל -	בריאות ואריכות ימים
אסתר בת סוליקה	סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר	דינה בת מזל
יהודית אסתר פראדל בת חיה-	בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה	נעמי בת רחל
אקבאל בת נופסארין	שירה שילת בת אורלי
תמר פורטונה בת מיסה	רפאל משה בן רחל
מוריה בת רחל ברכה	נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה	טובה בת אורה
שלו בן מזל פתימה	אליהו בן מאיה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה	רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זהרה	שאוול בן סילביה
עינת בת רחל ברכה	בנימין בן יקוט
רינת רחל בת עפרה	יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה	יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה	קסנש בת דגטו
יצחק בן חנון	ר' אליעזר בן עטיה

ז' תמוז תשע"ז		01/07/2017	
פרשת חקת			
הפטרה: "ויפתח הגלעדי" - שופטים י"א			
ר"ת	יציאה	כניסה	
21:21	20:26	19:14	י"ב
21:18	20:24	19:32	ת"א
21:22	20:27	19:35	חגיגה
21:18	20:23	19:32	ב"ש

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ח'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

באלו מקרים יש להקפיד לבל נגיע לבישולי גויים?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':
הניח ישראל תבשיל על גבי שלהבת אש נמוכה, או על גבי גוף חימום בחום נמוך, וזמן בישולו ארוך, ובא הגוי והגביה את האש וקיצר את זמן הבישול, התבשיל מותר. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ו).

אולם, אם ללא הסיוע של הגוי המאכל לא היה מתבשל שלישי בישולו, המאכל נאסר. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ו).

איסור בישולי גויים שייך אף כאשר המאכלים מתבשלים על ידי עוזרת הבית [גויה] השכורה לו. **מקורות:** מרן בבית יוסף (יו"ד סימן קיג) אסר אף בשפחות ועבדים, הקנויים לנו למעשה ידיהם, שמצויים על שבתתם. וכן פסק בשו"ע (שם ס"ד) בשם יש אומרים בתרא. ואף שהרמ"א (שם) מקל, דאין איסור בישולי עכו"ם בשפחות, כתבו האחרונים, דהיינו דווקא בשפחות הקנויות לנו דליכא קירבה כלל, אולם בזמננו, שאינם אלא שכירים ואינו מצווה על שבתתן, אסור.

וכתב הפרי חדש (שם אות ט) דבכהאי גוונא, שהם שכירים אף ל"א הראשון שהביא השו"ע אסור. ומ"ש הש"ך (סק"ז) להקל בשפחות השכורות, ראה בספר ההלכה במשפחה להגר"מ שטרנבוך (עמוד רג הערה מז) היינו, דווקא שכורות לשנה, משא"כ השפחות השכורות של ימינו, שיכולים לחזור בהן ולהתפטר מעבודתם אסור לכו"ע. וכ"כ בשו"ת ויברך דוד-הארפענס ח"א (יו"ד סימן צד), וכ"כ בספר דיני מאכלי נכרים (פ"ד סק"ד), ובספר שושנת העמקים-בוחבוט ח"ד (עמוד שסג).

גוי שבישל בכלי של ישראל מאכל כשר, הכלי נאסר וצריך הגעלה גם כשהכלי לא בן יומו ואף שהוא כלי חסר. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיג סט"ז) כתב בסתם: הכלים צריכים הכשרה. ולכן כאשר באים ליתן הכשר במפעל שהכלים בלועים מבישולי גויים, חובה מן הדין להכשיר כדין את כל הכלים קודם השימוש. ובאופן שהיה ששים [במאכל שאין בו בישול גוין] כנגד האיסור, לא נאסר הכלי כגון, גוי שבישל ביצים במים בכלי של ישראל והיה רוב מים כנגד הביצה מותר, ש"ך (ס"ק כא). וע"ע קובץ בית הלל (תמוז תשס"ז עמוד לה). ומה שכתבנו אף שהכלי אינו בן יומו כן כתב הרב כף החיים (שם סק"צ) ושכן דעת החכמת אדם (כלל טו).

ידיעת התורה

עד כמה רבותינו המיתו עצמם על לימוד התורה הקדושה - זאת לא ניתן לתאר ולשער. להלן סיפור מופלא, שבו ניתן ללמוד מעט על שקידתם המופלאה של רבותינו: באחד הימים, הוזמן מרן הרה"ג עובדיה יוסף זצוק"ל לחתונת בנו של ידידו, הגאון הגדול רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל, בין המוזמנים נוכח גם הרב מאיר בראנדסדאפער זצוק"ל, אב"ד "העדה החרדית", רבינו המתין לעריכת החופה, ומשום מה היו עיכובים. בראות רבינו, שהחופה מתעכבת, חפץ ללכת.

אמר לו הרב בראנדסדאפער: "אם כבודו חושש מביטול תורה, הבה ונלמד יחד, כעת אנו בחתונה של 'אבא שאול', בוא נצטט את האימרות של 'אבא שאול' המופיעים בש"ס על הסדר", וכך עשו, אימרה אחר אימרה, רבינו אומר אימרה, ואחריו ממשיך הרב בראנדסדאפער את האימרה הבאה, כך במשך כעשרים דקות, עד שהרב בראנדסדאפער אמר אימרה, ובא רבינו לומר את האימרה הבאה.

אז עצר אותו הרב בראנדסדאפער ואמר לו, שהוא דילג על אימרה אחת. אמר לו רבינו: "מחילה מכבודו, אבל המהרש"א אומר שם על המקום, שזהו לא אבא שאול המצוי בש"ס אלא 'אבא שאול בן בטנית', ולכן דילגתי..."

נצול הזמן

פעם בעת שהתגורר מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל בתל אביב בשדרות רוטשילד, כבה אור החשמל בחדרו, ויצא למרפסת ולמד לאור החשמל שבעמוד החשמל הקבוע ברחוב. והעיד שכן ירא שמים, שהתגורר מעבר למדרכה ממול ביתו של מרן, שראהו עומד רכון על הספר במשך מספר שעות, וכאשר התעורר השכן להתפלל ותיקין, מצא את מרן עדיין באותה תנוחה ובעומק העיון בספר שבידו, שכן ביקש לנצל כל רגע ורגע.

באחד הבקרים התעורר מרן, ושלא כמנהגו מיד נטל ידיו ובירך ברכות התורה, ומיהר לספרייה לעיין בשו"ת הריב"ש. לשאלת בניו על מה ולמה מיהר עם הקיצו לעיין בשו"ת הריב"ש, סירב להשיב, לאחר הפצרות סיפר להם, כי בלילה התקשה בדברי הריב"ש וראה סתירה בדבריו, ועלה בדעתו ליישב כך וכך את דברי הריב"ש. וכאשר עלה על יצועו בא אליו בחלום הריב"ש, כאשר זקנו יורד על מידותיו, ואמר לו: "אני רבי יצחק בר ששת, תנוח דעתך, שיישבת את הקושיה", וראה, שאכן דברי הריב"ש מיושבים היטב.

מְנוּיִים	הַקְדָּשֶׁת הָעֵלוֹן	לְשִׁאלוֹת בְּהִלְכָה
לקבלת העלון חנם ב-email: מידי שבוע, שלח את כתובתך אל: PnineEH@gmail.com	נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, חיג הגון, חזרה בתשובה וכו" - נא לפנות לליאור בטל" 0504-115673 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 98005	לשאלות נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל" 052-6329144

הרה"ק הרב מרדכי טברסקי מקאזמיר זצ"ל- נולד בשנת ה'ת"ר (1840). בלדתו אמר אביו, כי זכה להמשיך לבנו את נשמת אביו הק' ר' מרדכי מצ'רנוביל ואת נשמת ר' מרדכי מנשכיז. לאחר נישואיו שהה פרק זמן אצל שולחן חותנו ולאחר מכן חזר לטריסק בצל אביו. אחר נישואיו נשאר סמוך על שולחן חותנו בעל ה'בית אהרן' בקארלין. בשנים אלו התעלה מתוך קדושה וטהרה. לאחר שחזר לטריסק מצא את אביו חולה. וביקשו, שיתפלל עבורו. והחל רבינו לבכות לבורא, שירפא את אביו. והנה נגלה אליו בהקיץ ר' מרדכי מנשכיז ואמר לו, שלאביו תהיה רפואה שלמה מהשמים והראה באצבעו ואמר: **'והנה כאן עומד אליהו הנביא, והוא עד בדבר'** ובאותו רגע התרפא אביו.

תפילותיו לבורא היו מופלאות. סופר עליו, כי תפילת העמידה שלו בלחש נמשכה כשעתיים. כל ימיו התנהג בקדושה ובפרישות עצומה. מעולם לא ישן על מיטה והיה מתנמנם בעמידה, כשהוא נשען על קיר. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו.

בשנת ה'תרמ"ה (1885) בעקבות הלשנה זדונית, שלא הייתה ולא נבראה, גזרה מלכות רוסיה על רבינו ועל אחיו ר' מנחם נחום שיגלו מטריסק ומשם ברח לגלציה והתיישב בנאראל שבפולין והחל לשמש באדמו"רות. לאחר מכן השתקע בדומברובה במשך שבע שנים, עד שלאחר השתדלות רבה ניתנה לו רשות לחזור לפולין. לאחר פטירת אביו (ב' תמוז ה'תרמ"ט 1889) נאספו אליו מרבית חסידי טריסק. תחילה התיישב בפאקשוניצא, שם ישב לערך שלוש שנים ולהפצרת החסידים עבר לקאזמיר. שם ישב עד פרוץ מלחמת יפן ורוסיה ובשנת ה'תרס"ה (1905) עבר ללובלין. בפרוץ מלחמת העולם הראשונה התגורר בעיר חמליק ולאחר מכן בעיר חלם. בשנת ה'תרע"ז שהה במקומות הרחצה הסמוכים לקלץ. נפטר ביום שישי ח' תמוז תרע"ז (1917). **באותו היום השמים היו בהירים. אולם לאחר הטהרה התקדרו השמים וירדו ממטרים כבדים, שלא נראו כמותם. חי כ-77 שנים. ציונו בקלץ שבפולין.**

סבא (מצד אביו): ר' מרדכי (המגיד מצ'רנוביל, בן ר' מנחם נחום מח"ס 'מאור עיניים').
סבא (מצד אמו): ר' יעקב לייב מקאוולא (בן ר' מרדכי מנשכיז). **אביו:** ר' אברהם (המגיד מטריסק). **אמו:** מרת ריקל. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' אשר השני מסטולין, בן ר' אהרון מקארלין). רבינו לא הותיר צאצאים אחריו. **מספריו:** מאמר מרדכי

● יפר האדמו"ר מרחמסטריווקא (ירושלים) זצ"ל ששמע מהר"ר יהושע נחום רבינוביץ זצ"ל (נכד ה'תפארת שלמה' מראדומסק), שאביו היה אב"ד והיה מקורב אצל רבינו, ופעם כאשר היה עם אביו בשבת קודש אצל רבינו, ואחרי שתפילת מנחה בערב שבת ארכה כדרכה מספר שעות, נכנס אחר קבלת שבת לחדרו לפוש מעט על המטה, ואז נכנסו לחדרו חשובי החסידים, וגם הוא נכנס יחד עם אביו, והרה"ק החל לדבר על שר גדול אשר היה ידוע כשונא ישראל גדול ועשה הרבה צרות ליהודים, ואמר רבינו בלשון קדשו: "מה חושב הוא, שאני ארשה לו להפיק זממו? באצבע האגודל שלי אוציא את בני מעיו ממנו", בעת דיבורו עשה עם האגודל תנועה כתוחבו לתוך קרבי השר ומוציא מעיו ממנו, הדברים היו לפלא.

ביום ראשון בבוקר כשהופיעו העיתונים, ובהם הובאה הידיעה, שהשר הוא רכב על 1000 בליל שבת קודש ופתאום נטרפה דעת הסוס והחל להשתולל, ויפול השר מעליו, ובהיותו מושכב על הארץ אין אונים, **תחב הסוס את פרסתו לתוך בטנו של השר וקרע את בני מעיו, נוכחו כולם לדעת, שהיה זה בזמן שהרה"ק דיבר כך בחדרו, כן יאבדו כל אויביך ה'.**

● יפר רבינו כי בהיותו כבן שמונה שנים היה פעם אחת עם אביו, ר' אברהם המגיד מטריסק בברית מילה, וראה בעת שהיה אביו סנדק שישב לידו איש זקן, ושאל לאביו: "מי הוא הזקן היושב אצלך?", והשיב לו: "הרי הוא אליהו הנביא זכור לטוב!". וציווה עליו, שייקח גם הוא כיסא וישב ליד אליהו הנביא.

● יפר ר' יעקיל מפראמפאל בקראקא על איש אחד, שהיה לו ילד חולה מאוד רח"ל, ואותו ילד נולד עם מים בגופו, וכבר הוציאו הרופאים מים מגוף הילד כמה וכמה פעמים, אבל המים באו בחזרה, וכבר באו המים וכיסו עיני הילד, עד שלא היה יכול לראות ל"ע, והתייאשו ממנו הרופאים ואמרו שאין להם עוד שום תרופה. ואבי הילד נסע לדאמבראוהו לרבינו ונתן לו פיתקא בבכייה ובקשה על הילד.

ענה לו הרה"ק: "ומה בכך, שיש לילד מים? וכי על זה אין רפואה ח"ו? סעו לביתכם והשי"ת ישלח בקרוב רפו"ש לילד" ונסע לביתו, וכשבא לעיר רצו לקראתו בני העיר בשמחה וסיפרו לו כי באותו העת שהוא עמד בבית הרה"ק ז"ע בדאמבראוהו, **פתאום התחילו לצאת מים מגוף הילד ויצאו ממנו הרבה מים, ואח"כ נתרפא הילד לגמרי.**

● יפר הרה"ח ר' אלטר קרוק זצ"ל שפעם אחת בא לרבינו ילד, שנעשה אילם ל"ע, וציווה הרבי שיעמוד לידו בכל תפילות שבת-קודש, ובמוצ"ש ביקש הרבי מר' אלטר שהיה לו חזקה להחזיק את נר ההבדלה, שיוותר הפעם על חזקתו וייתן לילד להחזיק את הנר, מסר ר' אלטר את הנר ליד הילד, ואחרי הבדלה פתח הרבי סידור ובהראותו את אותיות התפילה לפני הילד וציווה עליו לקרוא את הכתוב, מיד פתח הילד את פיו וקרא, ומאז החל לדבר כאחד האדם.

עם אחד האברכים, הבחין בו אך סימן לו, שימתין עד שהוא יסיים לדבר עם האברך, שנמצא אצלו. הנדיב שלא רגיל להמתין לבעלי עסקים כמותו, וקל וחומר לא לאדם שהוא מחזיק לו את הישיבה, התבונן באברך, היושב ומשוחח בלימוד עם ראש הישיבה, וראה שהוא לבוש בבגדים פשוטים ביותר ונעליו קרועות מעט, וחשב לעצמו: אדם כזה יגרום לי לחכות?

הנדיב פנה למזכיר, שישב במשרד ואמר לו בטון כעוס: "תאמר לראש הישיבה, שהוא הפסיד ב'גדול' ועזב את המשרד. לאחר מספר דקות סיים ראש הישיבה את הפגישה עם האברך ויצא לקראת הנדיב, שכבר עזב את הישיבה ואז שמע את ההודעה הצורמת, שהשאיר לו הנדיב אצל המזכיר.

ראש הישיבה חיך למשמע ההודעה ואמר למזכיר: "**אדם זה צריך להבין, שבזכות אברך זה, שיושב ולומד במסירות נפש יש לו הצלחה בעסקיו**". המזכיר, שהיה אדם פיקח, אמר לראש הישיבה, שהוא כבר יטפל בזה בצורה היותר טובה.

בערב הלך המזכיר לבית הנדיב וביקש ממנו להתלוות אליו. לאחר דין ודברים התרצה הלה להתלוות. הוא לקח אותו לאחת השכונות הפחות מפוארות שבעיר והחנה את רכבו בסמוך לאחד הבניינים, הם הקיפו את הבניין הישן והתקרבו לעבר החלון של קומת המרתף.

והנה הם מבחינים באותו אברך, שהיה בבוקר במשרד ראש הישיבה מסב עם ששת ילדיו ורעייתו סביב שולחן רעוע לאכול את ארוחת הערב, שכללה שלוש פרוסות לחם ועגבנייה אחת. האב פורס את הפרוסות לקוביות קטנות, עליהן הניח חתיכת עגבנייה וחילק לכל ששת ילדיו תוך שהוא מספר להם בשמחה סיפור מאגדות התלמוד, וכולם יושבים קשובים לכל דבריו, כשהבעת שמחה על פניהם.

בסיום 'הארוחה' קם הבן הגדול ואמר דבר הלכה על השולחן והם ברכו ברכת המזון. כל אותו הזמן הנדיב והמזכיר מביטים במה שקורה בבית האברך בלי להוציא מילה מפייהם. ואז פנה המזכיר לאחור ואמר לנדיב: "כעת אתה יכול לחזור לביתך!"

הנדיב נכנס לרכב, ואמר למזכיר: "סע לבית ראש הישיבה בבקשה". כשנכנסו לשם אמר לו הרב: "כאשר אברך כזה נכנס לדבר איתי בלימוד, אינני יכול להפסיקו, גם בשביל תרומה כספית, גדולה ככל שתהיה, הרי הוא עצמו מלמד אותי, מהי מסירות נפש בשביל תורה".

הנדיב התנצל והניח על שולחנו תרומה מכובדת עבור הישיבה, ומעטפה נוספת עבור אותו אברך שלימד אותו מהם החיים האמיתיים. בזכות מסירות הנפש של המשפחה כאשר הם הגיעו לפרקם שילם העשיר בעבורם את כל הוצאות החתונה

מעובד מסדרת הספרים "**אמונה שלמה**" על חמישה חומשי תורה, שערך ידידי ורעי ר' צבי נקר.

להשגת ספריו, יש להתקשר 050-4124438

ישיבה חשובה בחו"ל הייתה נעזרת בתורמים ונדיבים על מנת להחזיק את הישיבה ולומדיה, כמו רבות מהישיבות הקדושות. בישיבה זו היה גם כולל אברכים יראים ומתמידים שהיו שקועים בד' אמות של הלכה וכל עולמם היה לימוד התורה ועבודת המידות על אף מצבם הגשמי הדחוק.

פעמים היו רעבים ללחם ממש, אך העונג שהיה להם בלימוד התורה גבר על כל קושי, וזכו הם שגם בני ביתם, כשראו את השמחה שקורנת מעיני אביהם היו מתחברים אליו ושמחים על הזכות הנפלאה להיות משפחה של תורה ועבודת ה'.

מידי פעם, כשהיה מגיע אחד הנדיבים לישיבה על מנת לתרום היה ראש הישיבה יוצא איתו לסיור בהיכלי הישיבה הקטנה והגדולה, ובאולם כולל האברכים, על מנת להראות לו את מאות הבחורים והאברכים הלומדים בישיבה וממיתים עצמם בעולמה של תורה.

לסיור זה היה מתלווה מזכיר הישיבה שתפקידו היה להסביר לנדיב כמה עולה אחזקת הישיבה והחזקת האברכים וכו' ע"מ שזה יזיל מכיסו תרומה מכובדת להמשך הפעילות המבורכת של ממלכת התורה הזו.

פעם אחת שמע אחד התורמים הגדולים של הישיבה שכביכול אין בישיבה זו כל כך הרבה בחורים מצוינים, ושהאברכים הלומדים בה אינם מתמידים כל כך. ושכולם חיים על חשבון התורמים, שחושבים, שמדובר באברכים מיוחדים.

חלחל לשן הרע לליבו והוא החליט לבדוק את המצב לאשורו. הוא החליט לבא בהפתעה ללא ידיעת הצוות והלומדים כדי לבדוק מה נעשה בישיבה בזמן הלימוד, וכך ידע האם מקום זה הוא מקום תורה אמיתי או שמא רק כאשר יודעים שהוא מגיע, משתדלים להראות שכל מאות הבחורים שוקדים על לימודם בכל שעות היום, וחלק גדול משעות הלילה, אבל באמת אין הדבר כן.

החליט ועשה... בשעת בוקר מאוחרת החנה מיודעינו את רכבו המפואר ברחוב הסמוך לישיבה ועלה בגרם המדרגות לעבר היכל הישיבה. כאשר פתח את דלת ביהמ"ד הוא עמד נפעם נוכח **מאות בחורים, השקועים במלחמתה של תורה**, תוך עמל אמיתי ואינם מרימים עיניהם כלל לעבר פתח האולם לראות מי הוא זה שנכנס.

מיד הבין, שהטעו אותו המלעזים על הישיבה, והחליט לגשת לעבר משרדי הישיבה לדבר עם ראש הישיבה ולהתנצל בפניו על הלשון הרע שקיבל ולבשר לו, שמעתה ייתן תרומה גדולה יותר, ממה שהיה רגיל לתת עד היום.

אך ליצר הרע דרכים משלו כדי למנוע מהאדם זכות נצחית עולמית כזו, וכאשר נכנס הנדיב למשרד ראש הישיבה, מצא כי דלתו סגורה למחצה. הוא פתח את הדלת, כדי שראש הישיבה יבחין בו, ואכן ראש הישיבה, שהיה באמצע שיחה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתיא אטון זצ"ל
 הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
 הרב יצחק בן תפאחה ע"ה הרב יהודה בן טובה זצ"ל
 אביבה בת אירון ע"ה שמואל בן רבקה ז"ל
 אברהם בן יונה ז"ל משה בן רוזה ז"ל
 יצחק בן חביבה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל
 אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה
 חי יזיז בן קלרה ז"ל קונפטיה בת פורטונה ע"ה
 יוסף בן סעדה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל
 אסתר בת נעמי ע"ה שמעון בן שמחה ז"ל
 יעקב בן סלימה ז"ל ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
 ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה אורה בת נעימה ע"ה
 מישא אסתר בת זהרה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל
 אברהם בן דינה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

נצנב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
 אסתר בת בלה ע"ה שמואל בן רבקה ז"ל
 נעמי בת כותון ע"ה מרים בת בלה ע"ה
 צדיק חכם בן חזלה ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל
 שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה
 יונה בן סעדה ז"ל יונה בן סעדה ז"ל
 ברכה בת מרדכי ע"ה יפה בת רבקה ע"ה
 שרה בת מוברי רחל ע"ה יצחק בן חנה שושני ז"ל

עלון שבועי מבית 'בני אמותים' וכל המאמינים

פרשת חקת

מאוצרות אמותים

פניני אמן ותפלה בפרשה

יום ששי לסדר 'זאת חקת התורה'

"זאת חקת התורה" (טו ב)
"דא אורייתא" (אונקלוס).

ביום ו', ערב שבת קודש, פרשת חקת שנת ה"א ד', חשף אור העולם. עשרים וארבעה קרונות עמוסים בספרי קדש, ובתוכם אלף ומאתים כתבי יד נדירים מספרי התלמוד ומפרשיו, הובלו אל המספר המרשימים בפרוץ ושם העלו בלהבות אש על ידי הכמרים ימח שמס.

כלנו מקוננים על שרפה נוראית זו בתשעה באב, בקינותו הידועה של מהר"ם מרוטנבורג ז"ל: "שאלו שרופה באש לשלום אבליך, המתאיים שכון בחצר זבולך... אמתה לנפשי איך יערב לחפי אכול, אחרי ראותי אשר אספו שללך. אל תוד רחוקה כנדחת, ושרפו שלל עליון אשר תמאס לבא קהלך".

העיד רבנו צדקיהו בן רבי אברהם הרופא בספרו 'שבלי הלקט' (ס' רסו): "מן הרבנים שהיו עם שמענו שעשו שאלות חלום, לדעת אם גזרה היא מאת הבורא, והשבו להם: 'דא גזרת אורייתא', פירושו: ביום ו' זאת חקת התורה היא הגזרה. ומאותו היום ואילך קבעוהו היחידים עליהם להתענות בו בכל שנה ושנה ביום ששי של פרשת 'זאת חקת התורה' ולא קבעוהו למי החדש".

בדרך אגב הוסיף בספר 'אהל משה' בפרשתנו, כי בעבדה שקבעו תענית זו לפי קריאת התורה של השבוע ולא לפי היום ממי החדש שבו ארעה הגזרה, יש כדי ללמדנו על שגב סודה וגדלתה של מצות קריאת התורה.

והסר שטן מלפנינו ומאחרינו

"זאת חקת התורה" (טו ב)

"לפי שהשטן ואמות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה האתא? ומה טעם יש בה? לפיכך פתב בה 'חקה' - גזרה היא מלפני ואין לה רשות להרהר אחריה" (רש"י).

לקח ונפלא דרש הצדיק רבי מאיר מפרמישץ מלשוננו של רש"י: "כך היא דרכו ההפכפכה של השטן, הוא היצר הרע; אם נגש האדם לעשות מצוה מבקש הוא להניאו מן הפעולה; "מה המצוה הזאת?" - איזו חשיבות יש למצוה קלה שכזו לפני הקדוש ברוך הוא?! ואלו לאחר מכן, כאשר התגבר הלה ועשה את המצוה, מנסה הוא לפגם בה באמצעות מחשבת גאון ומשבח: "מה טעם יש בה?" - איזה טעם נפלא יש למצוה העצומה שהתגברת וזממת!

גם התשובות לטענות אלו רמוזות בלשוננו של רש"י: על הטענה ששטנו השטן קדם המצוה, מה חשיבות יש לה, יש לענות לו: "גזרה היא מלפנינו!", ועל מחשבת ההתפארות שלאחריה: "אין לה רשות להרהר אחריה".

על כך אף מבקשים אנו בכל יום בתפלת ערבית: "והסר שטן מלפנינו ומאחרינו" - רבוננו של עולם, מנע והסר מעלינו את השטן המבקש להניאו לפני עשית המצוה ולאחריה.

דברי מאיר: דא דשבת פ"ר כי תצא

קריאת פרשת פרה מן התורה מניין?

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל

יזכרו אליך פרה אדמה תמימה" (טו ב)

בשלתח ערוך' (א"ח תרפ"ה ז) הביא: "ש אומרים שפרשת זכור ופרשת פרה חזבים לקוראם מדאורייתא". אמנם תמה הימנו אברהם' (שם) על שיטה זו, וכי היכן מציינו בתורה חיוב לקרא פרשת פרה?

רבנותינו האחרונים הביאו כמה מקורות אפשריים למצוה זו:
א. אחת משש הזכירות שצטוונו בהן בתורה היא זכירת מעשה העגל, ככתוב (דברים טו ז): "זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אליהך במדבר"; אך כיון שאנו נמנעים מלקרא את פרשת העגל, כד' לא לעורר קטרוג על ישראל (מג"א ס ב), לפיכך תקנו לנו לקרא את פרשת פרה שתקנה ככפרה על חטא העגל, ובכך אנו מקיימים זכירה זו.

שרת עירינת הבשם' א"ח כח, בשם הישגח משה; ארצות חיים' (למלבי"ם) א ד ב. מכך שחזרה התורה וכתבה כאן: "אשר צוה ה' לאמר" אף שפבר בפסוק הקודם נאמר: "וזכור ה' אל משה ואל אהרן לאמר", למדנו שאף כשפטרנו מצות פרה, יש חיוב לדורות לאומרה בקריאת התורה.

ג. שתי פעמים כתבה התורה בפרשתנו: "לחקת עולם" (פס"י ובפ"ס א), הראשון בא ללמדנו כי הצאת אפר פרה אינה תלויה בהיות בית המקדש עומד על תלו, ואף לאחר החורבן המשיכו להזות על הטמאים, והשני בא ללמדנו שאף כשאין לנו אפר פרה נזכרנו קריאתה "לחקת עולם".

ערוך השלתח' א"ח תרפ"ה ז

אפר, מצרע, נדחיי

"ואסף איש טהור את אפר הפרה" (טו ט)

ב'בעל הטורים' הביא שני פסוקים נוספים שבהם נכתבה המלה 'ואסף': א. "ואסף המצרע" (מ"ב ה יא); ב. "ואסף נדחיי ישראל" (ישעיה יא ב), ופרש: כשנזכה שיקים בנו 'ואסף נדחיי ישראל', אזי: "ואסף המצרע" - יסופו ויעלמו מן העולם כל המחלות ובכללן נגע הצרעת, ואף הפנות יבלע ינצח (ישעיה כה ח), וממילא יתקיים אף: "ואסף... את אפר הפרה", שכן לא יהיה בו צורך יותר.

על דבריו יש להוסיף בדרך רמז: ראשי המבות של 'אפר, מצרע, נדחיי' הם 'אמו', ללמדנו שכדי לזכות לגאולה השלמה ולבטול המחלות והפנות, עלינו להקפיד על ענות 'אמו' שסכה רב לקרב את הגאולה.

דברי מאיר' (לרמ"ז זלצר)

לכון לדעת הראשונים

"יזכרו אליך פרה אדמה תמימה" (טו ב)

"לעולם היא נקראת על שמך; פרה שעשה משה במדבר" (רש"י). מהי משמעותה של ההבטחה, שפרשת פרה אדמה תשאר לעולם על שמו של משה?

באור נפלא לדברים הביא רבי אהרן שמואל קאלינדנבר בשם 'חכם אהד': כתבו חכמי השבילה (ראו בן יהוידע ברכות א א); כיום

אין בידינו היכלת לכון את הנגות האמתיות בתפלת שמונה עשרה, על פו ראוי שיקון האדם בתפלתו על דעת הנגות והסודות שכונו אנשי כנסת הגדולה כשתקוהו.

והנה, במדרש (בכ"מ יט ו) הובא שפך אפר הקדוש ברוך הוא למשה: "לך אני מגלה טעם פרה, אבל לאחרי - חקה". מדברי המדרש נובל להסיק שכל הפנים שהתעסקו במעשה פרה אדמה במהלך הדורות לא יכלו לכון בה את הנגות האמתיות, שהרי בעבורם הייתה היא בכחית 'חקה' שאין בה טעם, ועל פו היו הם צריכים לכון בעשיתה על דעת הנגות שפון משה במדבר, וממילא יוצא שלעולם נקראת מצוה זו על שמו.

תפארת שמואל' פ"ר כי תשא

חושך שבטו - שונה פרקו

"ודברתם אל השלע לעיניהם" (כח)

אמר האדמו"ר רבי חיים מאיר מוויז'ניץ: סבורני כי אמירת פרק תהלים אחד בכונה מועילה לחונן הילדים יותר מכל ענין. בדומה לך מציינו בפרשת 'מי מריבה' על הפסוק: "ודברתם אל השלע" דרשו חכמים (ילק"ש חקת רמז תסט): "שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע", וזאת הייתה השענה על משה: אם דבר כולל להועיל כמו ההפאה, אזי אין מן הראוי להכות. בטיאון וויז'ניץ' גיטן תשי"ז עמ' 50

מפני מה לא התפלל משה על אהרן?

"ואסף אהרן אל עשוי... קח את אהרן ואת אלעזר בנו..." (כד כה)

אם נתבונן בפסוק התורה נראה שמושה רבנו הרבה להתפלל שיצא להפגס לארץ, ואלו על אהרן אחיו לא התפלל כלל, וכך גם אהרן לא התפלל על בניית עצמו. מדוע?
פרש רבי פינחס הורוביץ רבה של פרנקפורט:

לאהרן הפהו קבע הקדוש ברוך הוא את אלעזר בנו כמחליף, וכיון שפך ידע משה שלא תועיל תפלה לבטל זאת. אך למשה לא נקבע מחליף עד שהוא עצמו בקש (הלן כו טו): "פקד ה'... איש על העדה", ולפיכך סבור היה שתועיל תפלתו לבטול הגזרה.
ספר המקנה' קדושין לט ב

עמק ההבטה כחמרת החטא

"עשה לך שרף וישים אתו על גס והיה כל הנשרף וראה אתו וחי... והיה אם נשרף הנפש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי" (כא טו)

בדברי רש"י מבעת התמיהה: מפני מה פתח הכתוב בלשון 'וראה', וסיים בלשון 'והביט'?

באור נפלא לך כתב מרן החפ"ץ חיים' בספרו 'שמירת הלשון' (ח"ב פ"א):

במשנה (ר"ה כט א) מבאר שמטרת ההסתכלות כלפי מעלה הייתה כדי שישעבד האדם את לבו לאביו שבשמים וישוב בתשובה. אם פו ככל שנגלה חמרת חטאו, פה היה האדם זקוק להתבוננות יתרה. לפי דברי המשנה הנ"ל יש ליטב: בתחלה דבר הכתוב על 'כל הנשרף', היינו על האדם הממצע שחטאו קל יחסית; לאדם זה הספיקה דאיה' קלה כדי לעוררו לתשובה, אולם בהמשך דבר הכתוב על 'איש' (כנו לאדם חשוד ונכבד, רש"י ט"א א יא) שחטאו כבד יותר, ולכן נזקק הוא להתבוננות יתרה, משום כך נקט כלפיו לשון 'והביט' שמשמעותה הבטה יתרה.

"חק קבוע דבר יום ביומו"

להלן צוטט מתוך לשון קדשו של הרה"ק בעל 'שפע חיים' מצאנז, בשעור חמש רש"י, בשב"ק פרשת בלק תשל"ט:
"...ירא שמים משתדל לשמע מעוד כמה אנשים ברכות השחר, כדי לענות אחריהם ברוך הוא וברוך שמו' ואמן'. אצל זקני הקדוש מצאנז זי"ע היה חק קבוע דבר יום ביומו שאחד ולפעמים שנים מהילדים היה אומר לפניו את ברכות השחר, אם בניו הקדושים, ואם אחד מנכדיו, או ילד אחר".

'הליכות חיים', סדר היום עמ' הסב

יזמא דהולא - ט' בתמוה התשנ"ד

ברכת יוצר אור (ט)

סבת בריאת ה'רפואות'

פעם חלמה בתו של הצדיק רבי ברוך ממז"ב'ו והגיעה לכלל ספנה. הלכו מקרבו לרופא הנודע, הצדיק רבי אהרן גארדיה. רחם הדוקטור בעבורה סממנים שונים, שאכן פעלו את פעלתם, והבת החולה יצאה מכלל ספנה.

כאשר התבשר הרבי על רפואתה פתח ואמר: "מעולם תמהתי מפני מה טבע הקדוש ברוך הוא בצמחים כחות רפוי כפי שבעת חלי. יטלו וירפאו, הלא במאמר הכתוב (תהלים קו כ): "ישלח דברו וירפאם", יכול היה הוא לרפאם במאמר פיו? ברם נראה לבאר, כי אלו היה הקדוש ברוך הוא מרפא את החולים בדרך נס היוצא מגדר הטבע, היתה נשללת מאתנו הבחירה במצות האמונה. שהרי מי יוכל לערער על גדולת ה' וממשלתו אחר ראית אותות ומופתים שכאלו? לפיכך גזר בחכמתו שיצטרכו החולים להתרפא בדרך הטבע באמצעות רופאים ורפואות, ורק תהיה האמונה בו נתונה לבחירת האדם, לטוב או למוטב."

לאור זאת באר הרבי את נסח ברכת יוצר: 'בורא רפואות, נורא תהלות, אדון הנפלאות': הקדוש ברוך הוא ברא את הרפואות, מפני שהוא 'נורא תהלות', כלומר: מתירא הוא שאם יתרפאו בדרך ה', יכירו בו הכל ויהללוהו שהוא 'אדון הנפלאות', ותנטל מבני אדם הבחירה, ועל כן ברא רפואות שבאמצעותן יתרפאו (בוציא דנהורא ח"א, ישועות הרפואות א).

אדון הנפלאות

משמעות המלה 'נפלאות' היא - נסים החורגים מגבולות הטבע ומהותם נסתרת מעינינו.

בפתיחת ספרו 'גבורות ה' הביא המורה"ל בשם הרלב"ג, כי לא נתן ליחס למלך המלכים כל חריגה מהתכנית שנקבעה בראשית ימות עולם, ועל כן בודאי עלינו לומר שכל הנסים שארעו במהלך הדורות מתנהלים אף הם בסדר שנקבע מראשית הבריאה. וכפי שאנו מבינים שיש סדר למערכת הטבע, כך יש גם סדר למערכת הנסים.

וכך הובא במדרש (שמו"ר טו א) על אודות קריעת ים סוף: "אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: אמה אומר לי שאקבע את הים... והרי נשבעת שאין אמה קורעו לעולם... אמר לו הקדוש ברוך הוא...: קח התניתי מתחלה שאני קורעו, שצאמר (שמות י"ד כו): "ישב הים לפניו כקור לאיתנו, אל תקרי לאיתנו אלא 'לתנאו' שהתנה עמו הקדוש ברוך הוא בתחלה".

מדברי המדרש נובל ללמד על כלל הנסים: גם קריעת ים סוף לא נעשה רק מפרח המציאות שנקלעו בני ישראל לדרך ללא מוצא, אלא התנה הקדוש ברוך הוא מתחלה שיקרע הים במועד המתקבץ לקח, כדי לפרסם את שמו ותבדד בעולם, ככתוב (ישעיה ס"ג א): "בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם", כך כל הנסים תכנונו מראשית בריאת העולם.

מסבה זו מכנה הקדוש ברוך הוא בפיו: 'אדון הנפלאות', ללמדנו כי גם על הנפלאות הנעשות במהלך ימי העולם הרי הוא מבחין את אדוניו; לא כח אחר גרם לו חליה שישנה את הטבע, אלא הכל עלה במחשבתו מתחלה (שפתי חיים - ד'ת חיים).

ונזכה כלנו מהרה לאורו

מפני מה אנו מדגישים: "ונזכה כלנו מהרה לאורו?"

באר הדרשו רבי ברוך רמב"ם מקובנה: בגמרא (סנהדרין צח א) הובא שהנאליה יכולה לבא בשני זמנים; אם זכו וישוראל - מהרה הקדוש ברוך הוא לנאליה לפני שנקצב לקח, ואם לא זכו - תבא הנאליה בזמנה המיעי. והנה על זמן הנאליה נאמר (רמב"ם ג י): "ולקחתי אתכם אהד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון", ובאר הגר"א (לשוני הגר"א על אגון שלמה פ"ד אות יג) כי פסוק זה יתקיים רק אם תבא הנאליה בעתה, אף אם יתקיים בננו אחישנה, אזי כל ישראל יגאלו ויחדו ולא רק אהד מעיר ושנים ממשפחה.

על כן אנו מדקדקים לבקש: "אור חדש על ציון תאיר ונזכה כלנו מהרה לאורו" - הלואי ונזכה שיהיה הקדוש ברוך הוא את גאלתנו במהרה, ואז נזכה כלנו לקח, ולא רק אהד מעיר ושנים ממשפחה (ש"ח צ"ב 'לרצא פרבר' עמ"ס).

חתימת הברכה מעין פתיחתה

ידועה הלכה כי בכל ברכה ארקה יש להזכיר בחתימתה מעין פתיחתה (פסחים קד א). לאור זאת תמהו הראשונים על סיום ברכת 'יוצר אור', כיצד אנו חותמים אותה בבקשת 'אור חדש על ציון תאיר', הרי בפתיחת הברכה הודינו על האור שהיה קיים ממשית ימי בראשית, ועתה אנו חותמים באור חדש שאיני הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא, ואין זה מעין הפתיחה.

ואכן, יש שמשים כך לא נהגו לחתום בבקשת: 'אור חדש' וכו' (טור א"ח ס"ו נט), יש שהוסיפו מחמת זאת את המלים 'היתקין מאורות משמח עולמו אשר ברא' (בית יוסף שם) ויש שבאר שולפיכך מוסיפים אנו: 'כאמור לעשה אורים גדולים כי לעולם תסדוד' (ארחות חיים מלובין, ח"א דין פרבנו אות ב).

למעשה הביא הטור (שם) בשם אביו הרא"ש (ש"ת. פ"ל ד דין כ) שאף בבקשת 'אור חדש על ציון תאיר' הנה מעין הפתיחה, כיון שאותו אור שנגבר בששת ימי בראשית ועל יצירתו אנו מהללים בשבח 'יוצר אור', הוא אור שנגנו לצדיקים לעתיד לבא, כי לא היו הבריות יכולים לעמוד בו, ועיני הקדוש ברוך הוא לחדשו לעתיד לבא.

הברכה הראשונה שהתקיימה

זמן מה לאחר פטירתו של אביו הגדול, הצדיק רבי יצחק אייזיק מוידוטישוב, התישב בנו, האדמו"ר רבי שלמה יעקב, בעיר סטרי שבה דרו רבים מחסידיו של אביו. מתוך כבוד והערכה לרבים הנערץ והבלתי נשכח, האמידים שביניהם רכשו בית מדרש בעבור משפחת בנו הגדול, ואף הקימו לצדו בית מדרש מפאר לתורה ולתפלה.

ככל שחלפו הימים הלך והתפרסם שמו הטוב של רבי שלמה יעקב בין כל תושבי העיר סטרי, בנייהם אף כאלו שלא נמנו על עדת חסידיו וידיטשוב, כאיש קדוש וכאהב ישראל אמת. ועל אף שמשבעו היה נחבא אל הכלים, עד מהרה הפך בית מדרשו לתל תלפיות ורבים אף צבאו על פתח ביתו ליעצה ולברכה.

יכולים היו חיי לורם על מי מנחות אלמלא אותו לילה נורא שבו פרצה לפתע אש ענקית בעיר סטרי, ובתייה שהיו עשויים ברבם מעץ וקש הפכו תוך זמן קצר לערמות אפר ושברי אבנים מפקחמות.

ביתו של הרבי כמו בית מדרשו הגדול היו גם הם למאכלת אש. תושבי העיר שאבדו תוך רגעים ספורים את כל נכסיהם נפוצו לכל רוח, והרבי נותר בגפו, עם בני ביתו וילדיו הקטנים, בערום ובחסר כל.

מכרו של הרבי יצואו לטל את מקל הנדודים ולהרחיק עד למדינת הונגריה הרחוקה, שבה התגורר כמה אנשים בעלי יכלת מחסידיו ואוהדי בית וידיטשוב, תוך תקנה להללו ישמחו וליסעו לו למוקם את ההריסות ולשקם את חצרו ואת ביתו כבראשונה.

בלב בלב נפרד מבני משפחתו ויצא לדרך. הנוף המשמים שמלא את כל האפק לא תרם להפגת תחושת הדכדוך שגרמו לו המאורעות האחרונים, והחשש מפני הבאות נמהל בתוהו הכללית. משך כל זמן הנסיעה התעסף הרבי בשתיקתו, ורק לעת ערב פנה הוא לעגלון ובקשו לעצור בצד הדרך כדי שיוכל להתפלל מנחה בישוב הדעת.

יד הרבי מהעגלה, נטל את ידיו ופתח באמירת השקבות. קולו שהיה שקט בתחלה, גבר והתעצם ככל שהתמשכה התפללה. כשהגיע לתפלת שמונה עשרה לא יכול היה להתאפק, והדמעות החלו לזלג מעיניו פנים.

תפלתו הרתחת של הרבי הלכה והתמשכה הרבה מעבר להרגלו. בשלב מסוים נדמה היה לעגלון כי הוא נרדם, וכיון שחשש מהחשכה המתקרבת, רמו הוא לרבי בעדינות כי השעה מתאקרת. הרבי נעזר ותוך זמן קצר סיים את תפלתו.

הלילה כבר ירד על פני היקום כאשר נכנסה העגלה לכפר הסמוך, שם התעטדו הרבי ומלווהו ללון בביתו של יהודי עשיר וירא שמים, שהיה ממעריציו הגדולים של הרבי המנוח.

בטוח היה הרבי כי בבית זה יזכה לקבלת פנים ולהבט ולארוח כדי המלה, אף מה רבה היתה הפתעות כאשר אותו חסיד לא יצא ולו לקבל את פניו. תחושה פכדה הרפה בחלל האויר ומבט קצר בפניהם של בני הבית הספיקו לרבי כדי להבינו כי צרה גדולה מרחפת על ראשם.

בזירות וברגישות התעניו הרבי לפשר הדאגה, ונענה כי בתו הצעירה של בעל הבית חלתה במחלה אנושה והגיעה עד שערי מות, רחמנא ליצלן, והרופאים כבר אמרו נושא לחיה.

ללא אמר ודברים נכנס הרבי לתוך הבית ולחץ את ידו של החסיד בחם. רק אז הבחין בו המארח ומיד פרץ בכבי חסר מעצורים שמענו ממנו הוציא מנה מפיו. הרבי נסה להרגיעו, אף ללא הצלחה.

כיון שפך בקש הרבי מבני הבית שיובילוהו לחדר שבו שכבה החולה. הוא בקש מהנוכחים לעזוב את החדר, ובמחצית השעה שלאחר מכן עמד בפתח החדר וישפתינו נשאו תפלה חרישית לשלום החולה.

לאחר כמחצית השעה פנה הרבי לחסיד שעמד מן הצד בפנים מלאות דאגה ואמר לו בבטחון: "הסר דאגה ובקש! עוד היום תקום בתוך ממשות חליה ותהיה כאחד האדם".

החסיד שלא הכיר די הארך את הרבי הצעיר, כחך בדעתו האם להאמין לדברים. הלא הרופאים הדגולים כלם נואשו מחייה של בתו, אלא שתוך זמן קצר עלתה הפציציות על כל דמיון. אהד מבני הבית רץ בהתרגשות לעבר האב ובשר: "הילדה פקחה את עיניה ומבקשת מעט מים".

מרגע לרגע השתפר מצבה, עד שבבוקר שלמחרת קמה הילדה ממטתה בריאה ושלמה, ונרפאה מחליה לחלוטין. הבטחתו של הרבי התקיימה במלואה.

רק כשנרגעו הרוחות מעט, והשלוחה חלה לשוב אל הבית, התפנה החסיד לשוחח עם אורחו הגדול; "מאז ומעולם ידעתי את כחו המפלא של אביכם הרבי זצ"ל, אמר החסיד, ששמם אני לראות כי הניח אחריו בן כמותו".

מה רבה היתה הפתעות כאשר דחה הרבי את הדברים בתוך זמננו: "אין זה מופת' שלי כי אם של אבי הקדוש!".

"אמש", באר הרבי את קביעתו, "כאשר יצאתי אל דרכי הבלתי נודעת, התמלא לבי בחשש ובדאגה; הן הולך אני למקום שאיש אינו מפידיני, ומי יודע היצליח ה' דרכי אם לא. בעצומה של הדרך גברה תחושת הדכדוך בלבי, וכשעמדתי להתפלל מנחה נשברתי ופרצתי בכבי. מתוך בכי נשאתי תפלה רותחת שבה בקשתי רחמים מלפני הבורא ותבדד כי יעמד לימיני.

עם סיום התפלה נזלה תנומה על עיני. והנה רואה אני למולי את דמותו המאירה של אבי הקדוש, אשר הרגיעני ואמר לי: 'בני, הסר דאגה מלבך כי ה' אתך'. אם לא די בכך, הוסיף אבי והבטיח לי כי הברכה הראשונה שתצא מפיי תתקיים במלואה.

באותם רגעים לא הבנתי את פשר הבטחה, אף כאשר שעה קלה לאחר מכן עמדתי בפתח ביתך ושומעתי על מצבה הקשה של הילדה, הבנתי הכל. התפללתי אפוא על הילדה, וזכותו של אבי הקדוש עמדה לי, והברכה התקיימה".

"לשם מה עשה הרבי מביתו?", רק עתה התפנה החסיד להתעניו, והרבי ספר בפרוטרוט על השורפה הקשה שהותירה אותו ללא קורת גג. החסיד לא חשב פעמים, הוא נגש לפספת. הוציא ממנה צרוו כסף גדול, וזלה את כל הסכום שהיה דרוש כדי להקים את חצרו מחדש.

משפך, לא היה הרבי זקוק להמשיך בנסיעתו. הוא שב לעירו ומיד פנה לעיר סטרי, שם הקים את חצרו מחוץ והמשיך להנהיג את צאן מרעיטו עד לפטירתו בשנת תרמ"ו.

צדיק מה פעל עמ' כמה

אי שש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ז תמוז תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 7:13 תל-אביב: 7:29 חיפה: 7:22 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:34 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת חקת

הכרת הטוב

להכיר טובה למטיבו ולא להיות כפוי טובה ח"ו!

נלמד מהפסוק: "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" (פרק כא-ה)
ואמרו חז"ל: אמר להם משה לישראל [הנכם] כפויי טובה... [רש"י: אינן מכירין טובה לבעלים] כדתיב "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" ופירש רש"י: קל הוא המן מפני שהיה נבלע בכל אבריהם ואינם יוצאין לחוץ, קראוהו קלוקל ורגנו על כך. והיא היתה להם טובה גדולה, שלא היו צריכים לטרוח ולצאת שלוש פרסאות לפנות עכ"ל. (ע"ז ה:). ולהלן אומר הכתוב: "וישלח ה' בעם את הנחשים וינשכו את העם" (כא-ו) ופירש רש"י: יבוא נחש שכל המינין נטעמין לו טעם אחד (טעם עפר) ויפרע מכפויי טובה שדבר אחד משתנה להם לכמה טעמים.

אמרו חז"ל בגמרא (ברכות סב:) על הפסוק "ויקה דוד את כנף המעיל אשר לשאול" (שמואל א-כה) אמר רבי יוסי בר חנינא: כל המבזה את הבגדים סוף שאינו נהנה מהם שנאמר (מלכים א'): "והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחס לו".

הביא על כך הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל (בספר לב אליהו) את ביאורו של הגה"צ רבי יצחק בלזר זצ"ל שהקב"ה נתן בבגדים טבע שיחממו את האדם. ואולם כאשר האדם מבזה את הבגדים, נמצא שאינו מכיר בטובה שהעניק לו הש"ת, לכן הקב"ה לוקח את טבע הבגדים שהוא לובשם ושוב אינם מחממים אותו.

עפ"י ביאר אמרת חז"ל "על מה אבדה הארץ? על שלא בירכו בתורה תחילה". והיינו אף שלמדו תורה, אך לא היתה חשובה בעיניהם כדי לברך עליה. ולכאורה אם למדו, מדוע לא ניצלו משאר עבירות שבגינם חרב ביהמ"ק והרי תורה מצילה מהיציאה"ר"? [וכן יש לשאול שהרי בכח לימוד התורה להציל מכל מיני פורענויות?], אלא מכיון שלא החשיבו את ההטבה הזו שיש בכח התורה, נטל הקב"ה את ההטבה הזו.

ידועים דברי חז"ל בגמרא (תענית כד:) "בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת, כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני". ושאל הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל: לשם מה יוצאת בת קול בכל יום בהכרזה כזו, למי יש צורך בכך? והשיב: מטרת הבת קול היא להודיע ולהזכיר ליושבי תבל למי חייבים הם להכיר טובה ותודה...

הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל מעיר (בשפתני חיים ח"ב), כי המכיר טובה מרויח יותר ממקבל התודה, כי הוא הודה במילים, והתוצאה היא שהמטיב חפץ להוסיף ולהיטיב עמו במעשים, כי הנותן מעריך את המכיר לו טובה ומדרבן אותו להוסיף לו עד טובות.

אחרי שבעים שנה...

בירושלים היתה משפחה שישבה שבעה על פטירת אביהם. יום אחד נפתחה הדלת, והנוכחים נדהמו לראות את הגרי"ש אלישיב זצ"ל מגיע לנחמם. בני המשפחה לא ידעו על איזה שהוא קשר שהיה למנוח עם הגרי"ש, ועל כן התפלאו מאוד מדוע טרח הגרי"ש שהיה אז בשנתו התשעים, לבוא לנחמם באבלם.

אחר צאתו של הגרי"ש מהבית, יצר אחד מבני המשפחה קשר עם נכדו של הגרי"ש כדי שיפתור לו את פשר התעלומה. ואכן התשובה המאלפת לא איחרה לבוא, וכך סיפר:

"כשסבי הגרי"ש, היה מאורס עם הרבנית בתו של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, הוא חשש שמכיון שאינו לומד בישיבה כמקובל עם בחורים אחרים, לא יהיה מי שיבוא לרקוד בחתונתו ולשמוח עמו ביום שמחת לבו. לכן פנה לבחורים שהכיר משיבת חברון, שאיתם למד פעמים אחדות, וביקשם אם יואילו בטובם להשתתף בחתונתו. כמובן שהם שמחו להשתתף בחתונה והאווירה היתה שמחה ונפלאה.

"והנה אתמול - סיפור הנכד - ראה הסבא מודעת אבל על פטירת אביכם.. מיד הבחין וניזכר כי הנפטר הוא אחד הבחורים שהגיע להשתתף בחתונתו, וכדי להביע את הכרת הטובה והתודה על כך, טרח ובא במיוחד למרות זיקנותו המופלגת, לנחמכם, אף שכשבעים שנה חלפו מאז חתונתו.

בהיכלם

"שילמתי לו על טרחתו"...

פעם הלך החפץ חיים ברחובה של העיר וילנא עם חתנו הגאון רבי צבי לויסון זצ"ל. והנה ניגש אליו יהודי והפריח מעט אבק ממעילו. כשביקש הח"ח להודות לו על טרחתו, נעלם האיש. הצטער החפץ חיים צער רב, וכל הדרך לא יכול היה להרגע.

כשחזר לאכסנייתו מישש הח"ח בכיס המעיל, והנה נעלם הרובל שהיה בו. תמה הח"ח כיצד והיכן אבד? הביע רבי צבי את חששו שמא אותו יהודי שניקה את המעיל, עשה זאת כתכסיס לרוקן את הכיס...

או-אז אורו עיניו של הח"ח וקרא: האמנם?! אם כן, ב"ה ששילמתי לו שכח טרחתו... ונחה דעתו של הח"ח.

הגדת הח"ח

עלון השבוע פרשת חקת הוקדש לעילוי נשמת
ר' אהרן יעקב בן ר' אליעזר קורנווסר ז"ל

נלב"ע ז' תמוז תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

להשכין אחוה ושלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו!

נלמד מהפסוק "ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל" (פרק כ-כט)

ואילו במיתת משה רבינו נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה" (דברים לד-ח). מדוע לא נאמר "כל בית ישראל" כשם שנאמר אצל אהרן: אלא, מפרש רש"י הטעם, משום שעל משה בכו בני ישראל - רק הזכרים, ואילו על אהרן, מתוך שהיה רודף שלום ונותן שלום ומטיל אהבה בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה, בכו "כל בית ישראל". זכרים ונקבות.

המהר"ל ז"ל (בספרו גור אריה) שאל: הרי סוף סוף היה משה גם כן מפרנס את כל ישראל, גם את הנשים, ולמה לא בכו עליו הנשים?

ותירץ המהר"ל: דודאי משה הטיב גם לאנשים וגם לנשים, אבל היתה זו הטבה אחת. מה שאין כן אהרן אשר רדף שלום בין איש לאשתו, עשה שני דברים מתחלפים: לדבר עם האיש ענין המיוחד לו ועם האשה ענין המיוחד לה, עד שהיה עושה שלום ביניהם. שכן מי שרוצה לעשות שלום בין שנים, צריך לדבר ביניהם בענינים מתחלפים. וכן בין איש לרעהו.

לפיכך היו בוכים האנשים בכיה מיוחדת, והנשים גם כן בכיה מיוחדת. אבל במשה, אף שבוודאי בכו האנשים והנשים, אך מכיון שטובה אחת היתה לשניהם, גם בכיה אחת היתה להם.

נאמר בפסוק (תהלים לו-טו): "בקש שלום ורדפהו" וכתב **החיד"א זצ"ל** (בספרו **מורה באצבע**): זו מדת אהרן הכהן, אוהב שלום ורודף שלום, והוא סמא דחיי. ואם כך אמרו לבקש שלום אחרים, ק"ו לבקש שלום אנשי ביתו וקרוביו. ודע, שבמקום שיש מחלוקת השכינה מסתלקת ח"ו, כי הוא אימא שלום. ובית שיש בו מחלוקת הוא משכן סט"א ח"ו. וביותר יהיה לו שלום עם אשתו, ויזהר לכבדה. ויכוון בכל פרט לכבוד השכינה.

על מה ששנינו (באבות פ"א-יב) "הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום", כתב **הפלא יועץ**: לא דיברו חכמים אלא במי שהמחלוקת רודפת אחריו והוא בורח ממנה, והשלום בורח ממנו והוא רודף אחריו, לזה יקרא אוהב שלום ורודף שלום ויהללו בשערים מעשיו... ואם גדול השלום בין איש ובין רעהו, על אחת כמה וכמה בין איש לאשתו. גדול שלום-הבית ושנאו המחלוקת... ולא די לאיש במה שיעשה שלום לו עם הכל וירבה כבוד ביתו, אלא גם כי יהיה ריב בין אנשים או בין איש לאשתו, יטרח בכל מאמצי כוחו להביא שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, שעושה בזה נחת רוח גדול ליוצרו.

מובא על הגאון רבי משה סלובייצ'יק זצ"ל (בספרו **והאיש משה**) שהעיר לאשה שבאה להתייעץ בעניני שלום בית, כי העצה להצליח בפרנסה היא להצטיין בשלום בית. וראיה לכך ממה שאומרים אנו כל יום בשמונה עשרה "המברך את עמו ישראל בשלום" ואין הכוונה בזה על שלום כמשמעו בלבד, אלא הכוונה שהקב"ה נותן לנו את כל הברכות בשלום, היינו במקום שיש בו שלום.

וכמו שאמרו חז"ל (בסוף עוקצין): "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום". לפי"ז עלינו מוטל להכין את הכלי שיתן הקב"ה בתוכו את הברכה, שהוא השלום, ורק אז הוא מברך אותנו.

למען שלימות השלום...

סיפר הרב שלמה הופמן ז"ל (בספר השיחות עמו) מה שאירע לו עם הגאון **רבי אייזק שר זצ"ל** (ראש ישיבת סלבודקה) וכך היה מעשה: הרב הופמן התגורר בעיר בת-ים, והנסיעה משם עד לבני ברק באותם ימים ארכה זמן רב ובקשיים מרובים. גם לאחר נישואיו, השתוקק, כתלמיד סלבודקה, לעשות את יום הכיפורים בישיבה. הוא הודיע על כן לרעותו, ועזב את הבית.

לאחר טילטולי דרך רבים הגיע לישיבה וניגש הישר אל רבי אייזק שר. הרב הופמן מושיט את ידו, וכנהוג בערב יום הכיפורים מבקש סליחה "אם פגעתי בראש הישיבה"...

ואולם הגר"א שר הביט בו בעינים זועפות ואמר לו: "וכי מדוע הנך צריך לבקש סליחה ממני? וכי עשית לי משהו שאינו כשורה? במקום לבוא ולבקש את סליחתי, הנך צריך לבקש סליחה מרעייתך, על שעזבת את הבית ונסעת לישיבה, תוך שהנך משאיר אותה לבדה ביום כיפור!"

ניסה הרב הופמן להתנצל שהודיע על כך לאשתו. אבל ר"א שר חזר ואמר שכאשר עוזבים את הבית לכל היום הקדוש, יש לוודא באופן ברור שהאשה מסכימה בלב שלם, ולא רק להודיע לה...

שאל הרב הופמן את רבי אייזק: "א"כ מה עלי לעשות עכשיו"? ורבי אייזק השיב: "תסע בחזרה לבת-ים ותשאל את אשתך האם היא מוכנה לכך שאתה תשאיר בישיבה ביום כיפור"...

נאלץ הרב הופמן לעשות שנית את הדרך הארוכה. הגיע לביתו והפעם שאל את רעייתו האם יכול לנסוע לישיבה. והיא אכן הביעה את הסכמתה הגמורה, ואז הגיע לעיתות ערב להיכל הישיבה.

כשניגש הפעם אל הגר"א שר, קיבלו ראש הישיבה במאור פנים ואיחל לו גמר חתימה טובה. ללמדנו אורחות הבית היהודי.

ח' קול ברמה

ה"סגולה" שב"שינוי השם"...

פעם נדרשו זוג שעמד על סף הגירושין לסייעו של הגה"צ **רבי רפאל לוי זצ"ל**. הם תינו בפניו את טענותיהם. כשהבין רבי רפאל את שורש בעייתם וראה כי "כלו כל הקיצין", הציע להם לעשות "שינוי השם"... להוסיף שם לאשה לשינוי המזל "אולי עיצה זו תעזור לכם".

לאחר שנתנו הסכמתם, הוסיף רבי רפאל שם לאשה ואז פנה אל הבעל ואמר לו: "גיסי הגאון **רבי יוסף שלום אלישיב** סובר, שכדי ש"שינוי השם" יחול עפ"י ההלכה, יש צורך להשתמש בשם זה שלושים יום. על כן, לתועלת הענין, עצתי לך שתקפיד להשתמש בשם החדש למען יחול "שינוי השם". לשם כך עליך להקדים לאשתך ברכת "שלום" ו"בוקר טוב" מידי יום ביומו תוך כדי קריאת שמה, ואז בוודאי יצליח ענין "שינוי השם".

בסופו של דבר התברר שעצם איחולי הברכה של הבעל לאשתו מידי יום תוך הזכרת שמה, הביאו לקירוב לבבות ביניהם ובהמשך להשבת שלום הבית על כנו.

תפארת רפאל

להשיב השלום על כנו...

פעם ישב הגאון **רבי שמעון שקאפ זצ"ל** בעיר לונא כדי לנפוש, ועסק שם בלימוד התורה, לפתע הגיעו אליו קולות של שני ילדים קטנים המתקוטטים זה עם זה אודות צעצוע שמצאו וכל אחד טען שלי הוא.

קרא להם רבי שמעון שקאפ ואמר להם ברוך ובחיבה: "הלא תדעו שנידון זה אינו חדש. כבר מובא הוא במשנה "שנים אוחזין בטלית" הדין הוא ש"יחלוקו". לכן הנני מציע לכם לעשות פשרה... כך המשיך לדבר על ליבם כשהוא משקיע מזמנו היקר, עד אשר הצליח להשיב השלום על כנו...

תורה יבקשו מפיהו

לנחם ולעודד הזולת השרוי בצער ובדאגה ולחזק את רוחו!

נלמד מהפסוק: "קח את אהרן ואת אלעזר בנו" (פרק כ-כה)

וכתב רש"י: "קח את אהרן - בדברי ניחומים. אמור לו אשריך שתראה כתרך נתון לבנך מה שאין אני זכאי לכך. עכ"ל. למדנו הנהגת מדותיו של הקב"ה עם אהרן לנחמו בשעתו הקשה. הנהגה זו מחייבת אותנו, מתוך חובת ההתדבקות במדותיו וההליכה בדרכיו של הקב"ה לעודד לחזק ולנחם את חברנו בשעה שדואג ומצטער. ואף זה נכלל במצוות הצדקה והחסד כמו שכתב החינוך (במצוה תעט).

בתשובה לאברך שבא להתייעץ עם הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל על "תרופה נגד חיידקי היאוש בתורתו ועבודתו החודרים לתוכו" הקדים לו רבי יצחק את עומק ההבדל שישנו בין צער ויאוש בדברים הבאים:

"בוודאי שישנם מצבים בחיים הגורמים לעגמת נפש. אמנם אף הצער עצמו הוא סימן של חיים, של תגובה חיה, ואילו יאוש אינו אלא עייפות מן החיים. מיואש ואיש חי הם שני קטבים הפוכים, שהם בבחינת כשזה קם זה נופל. תעשה לבן איש חי, וממילא אין דריסת רגל ליאוש".

דברים אלו מובאים בספר הזכרון לבעל ה"פחד יצחק", ומובא שם עוד על רופא שומר תורה ומצוות, שהיה מדוכא מאד ממראות החולאים, הסבל והצרות שנפגש בהם מידי יום ביומו בהתעסקו עם החולים, ועל כן ביקש עצה מרבי יצחק הוטנר, שלא תשבר רוחו.

השיב לו רבי יצחק בדברים הבאים: "טוען אתה שיסורי החיים מעיקים עליך. אמנם באותו זמן, האינך רואה עד כמה אותם בני אדם מעונים, הם עצמם נאחזים ונדבקים בחיים, ואינם רוצים למות, מוכרח אתה להודות, אם כן, שהחיים עצמם מהווים תענוג גדול, מעל ומעבר למאורעותיהם. והוא שיסוד היקום הוא חסד. עולם חסד יבנה. והוא הוא היוצר את תענוג החיים".

בספר מעיל צדקה כותב הגאון רבי אליהו הכהן מאיזמיר זצ"ל מה שבדיו הוי עובדא "באדם דאוג מתוך דחקו הייתה כוונתו לאבד עצמו לדעת רח"ל. ויקר מקרה שדיבר עמי מצערו והרביתי עליו בדברי פיוסים ונחמות. ואחר כמה ימים גילה לי את ליבו, שאלמלא שפגש בי וניחמתיהו בדברים היה בדעתו לאבד עצמו".

לאור זאת מסיק ה"מעיל צדקה": "לכן יהיה אדם ותרו בדיבורו, וכשימצא אדם עני ומדוכא, אל יקפיד בדיבורו אלא ירבה עמו בדברי פיוסים, ואף אם הוא עצמו מודאג, אל ימנע מלהרבות בדברים לפייס עניים ולנחם למו שדואג ולהרנין לב נדכאים.

דברי נחמה ועידוד

אלמנה צעירה באה לפני הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל ותינתה בבכי את צרתה כי יש לה ילד שפטירת האבא השפיע עליו כל כך, עד שהילד אינו רוצה ללכת לחיידר בשום אופן. מיד פנה לביתם והסביר לילד בנועם ובאורך רוח באופן המובן גם לילדים. וכך אמר לו:

הרי אמרו חז"ל "בעל כרחך אתה נולד". לו יצוייר, שהיו באים לילד מספר שנים לאחר שנולד ואומרים לו: הרי לא רצית לצאת ממעי אמך, טענת שטוב לך שם, מצאנו דרך להחזיר אותך לשם. מה היה עונה הילד? "מה פתאום אחזור למקום צר חשוך"... כך גם בענין הנאמר במשנה "בעל כרחך אתה מת". אחרי שהגיע אדם למקום מנוחתו בעולם הבא והוא רואה את הטוב שיש שם, הוא טועם מחיי העולם הבא וזוכה להיות בצל כנפי השכינה".

כך אמר המשגיח לילד היתום, והוסיף: "אביך זכה לחיי עולם הבא, מפני שהמית עצמו באהלה של תורה. אם היו אומרים לו עכשיו, מצאנו לך דרך לחזור לעולם הזה, לאחר שטעם שם את הטוב האמיתי, בוודאי היה מסרב לחזור כשם שילד מסרב לחזור למעי אמו. בוודאי כואב לך חסרונו של אבא, אבל אם תדע כמה טוב לאבא שם בעולם הבא, לא תדרוש כלל שיבוא עכשיו חזרה, וע"י שתמשיך ללמוד כהוגן ייטב לאביך למעלה עוד יותר".

הדברים הללו שאמר המשגיח לילד, אכן השפיעו עמוקות על נפשו והילד היתום הסכים לחזור לחיידר.

המשגיח דקמניץ

פיוס ומחילה

המצער את חברו עליו לפייסו ולבקש סליחתו!

נלמד מהפסוק: "ויאמרו חטאנו כי דיברנו בה' ובך התפלל אל ה'... ויתפלל משה בעד העם" (פרק כא-ז)

וכתב רש"י: מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול. ואמרו חז"ל במדרש: "ידעו שדברו במשה ונשתטחו לפניו ואמרו התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש - ויתפלל" - להודיעך ענוותנותו של משה שלא נשתהה לבקש עליהם רחמים, ולהודיע כח התשובה, כיון שאמרו חטאנו מיד נתרצה להם שאין המוחל נעשה אכזרי. וכן הוא אומר "ויתפלל אברהם אל האלוקים וירפא אלוקים את אבימלך".

אדם שחירף וגידף את חברו או הכהו בידו ולא ביקש סליחתו, אין לו תקנה עד שיהיה מוכרח לבוא שוב לעולם הזה בגלגול ולפייס את חברו שחטא נגדו! דברים נוקבים וחמורים אלה אמר **החפץ חיים** (מובא **במעשי למלך** - האזינו) ובזה ביאר את הפסוק (תהלים יט-ג) "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו"... מדוע דוקא באופן זה נכיר שמשפטי ה' אמת?

ביאר הח"ח: אדם שהוכרח לשוב לעולם בגלגול כי כך נגזר עליו, בגלל עונו, הריהו בוכה וצועק בקול מר על החטא הגדול הזה ותובע על מה שבראו הקב"ה בגלגולו הראשון להיות עשיר, ועשיר יענה עזות, ולכן היה בו העוז והחוצפה להכות את חברו ואילמלא היה נברא עני לא היה מעז פניו עד כדי כך... ומתחנן לברואו לבל יוכרח לרדת שוב לעולם השפל.

ואולם מכיון שמוכרח הנשפט להתגלגל שוב לעוה"ז, מתחנן הוא שלכל הפחות יברא הפעם עני ונכה-רוח או בעל מום למען לא יוכל עתה להכשל שוב בחירוף והכאת חברו, ואולם המקטרג דורש שיברא דוקא עשיר ושלם בגופו כדי שאז יוכל לעשות תשובת המשקל על חטאו בגלגולו הראשון. ואמנם רק אחרי תפלות ותחנונים מתעוררת עליו הזכות ומתקבלת בקשתו להברא עני, וזהו שנאמר "משפטי ה' צדקו" דוקא "יחדיו" כשיודעים מה אירע קודם ירידתו לעולם.

"הריני מבקש מחילה"...

מעשה ביהודי שוחר שקיבל הלואה מהגאון רבי חיים חזקיהו מזיני זצ"ל (בעל השדי חמד) בסכום כסף גדול. האיש היה מוחזק עד אז לנאמן ודייקן בתשלום החוב. ואולם בהלואה זו, לא פרע את החוב.

בעל השדי חמד הצטער, לא על חסרון הכיס, אלא על הפרעת מצות זו של גמ"ח. שכן ע"י העיכוב קיפח אנשים אחרים מלזכות בהלואה, ואת בעל השדי חמד מונע מלקיים מצות הלואת "חן וחסד".

יום אחד נפגשו ברחוב ושאל אותו השד"ח: מדוע לא נראו פניך זה חודשים אחדים? ויען האיש: "דחוק הייתי"... מיד נתכרמו פניו של השד"ח ואמר לנפשו: "מה עשיתי? עברתי על לאו "לא תהיה לו כנושה"..."

מיד קרא לשלושה אנשים שהיו בקירבתו ואמר להם: "הריני מבקש מחילה מפלוגי על שהייתי לו כנושה". נבהל האיש ואמר: הלא עלי לבקש מחילה שלא קיימתי הבטחתי?! השיבו: "אתה היית אנוס ורחמנא פטריה, אנא מחול לוי". ולא זו משם עד שאמר האיש בפה מלא: "מחול לך שרוי לך".

אורות ממזרח

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מיצוה עלינו לספר!

יימחק מתאי הזיכרון.

* * *

בגיל שש-עשרה הלכה הבת לעולמה.

יהא זכרה ברוך ותהא נשמתה צרורה בצרור החיים.

כעבור מספר שנים מאז פטירתה, חלמתי חלום מסוים ממנו התעוררתי בבהלה. ניסיתי לשחזר את החלום לפרטיו - אך לא הצלחתי. רושם עז אחד נותר לי בבירור מאותו חלום מסעיר. בתי עליה השלום ניצבת מולי ומתריעה: **'הלבנת-פנים' - אין לך חלק לעולם הבא.**

כך, במילים נוקבות, שאינן משתמעות לשני פנים.

* * *

נחרדתי ומאליו צף ועלה אותו סיפור ישן. החינוך העצמאי. המנהל. והמשפט שנפלט לי מהפה...

חיפשתי את מספר הטלפון של המנהל, ומצאתי. מיהרתי להתקשר אליו, וסיפורי לו הכל תוך כדי שאינני מצליחה לעצור בעד הבכי.

"אני זוכר" אמר ומיד הוסיף **"ואני סולח!"**

למחרת מתקשר המנהל נסער ואומר: **לא עצמתי עין כל הלילה!**

מסתבר שהוא חש נקיפות-מצפון, שמא החלום מבקש לומר שנענשתי בעקבות הפגיעה בו. הוא לא היה מסוגל לשאת את המחשבה הקשה שהבת שלי הלכה לעולמה, בגלל משהו שהוא היה מעורב בו שש עשרה שנה קודם לכן - גם אם לא **"באשמתו"**.

בצר לו החליט לפנות לרב חשוב, מקובל, שיסדר לו את מחשבותיו ויורה לו הדרך ילך בה.

הרב הרגיע אותו ואמר:

ראשית, הכעס והקפידה שלך נוכח אותו עלבון - לא הם שהרגו את הילדה.

שנית, למורה שפגעה בך ישנן זכויות רבות אם זכתה לכך שבתה תתגלה אליה בחלום, כדי לגרום לה לפנות אליך ולבקש ממך מחילה בעודה בעולם-הזה.

שלישית, תמסור למורה שעליה לפרסם את הסיפור.

* * *

כך מצאתי את עצמי מעלה על הכתב את הסיפור. אני מבקשת ממכם לפרסם אותו - ויהיו הדברים לעילוי נשמת בתי היקרה!

מה דוחף אותי לכתוב לכם את הסיפור? מדוע אני מבקשת מכם שתפרסמו אותי - על כך בהמשך!

הייתי מורה בבת-ספר יסודי לבנות. יום אחד הוזמנו כל מורות בית-הספר לאסיפה **'בחינוך העצמאי'**, במטרה לגבש ולחזק את הצוות ולהעניק לו כלים להצלחה.

כטבען של אספות חינוכיות שלא רק מושמעות בהן הרצאות, כי אם גם מעלים על השולחן בעיות ומנסים להתמודד עם פתרונן. וכך, במהלך האסיפה זרק מחנך חשוב שאלה קשה לחלל החדר:

מדוע לא משגיחות המורות על התלמידות בסוף היום - בשעה שהן ממתנות להסעה!?

שקט מתוח השתרר.

שקט של הפתעה.

דממה של מבוכה...

פתאום נשמע קול מודיע: **"כי אין לנו מנהל!"** - - -

וכי לא היה בבית-ספרנו מנהל? כל בית-ספר הרי מורכב משלוש שכבות הכרחיות: תלמידות, מחנכות ומעל כולם ההנהלה. אך במקרה שלנו זה לא היה לגמרי כך, משום שהמנהל לא היה נוכח הרבה בבית-הספר. הסיבה הייתה נעוצה בעובדה שהוא ניהל בו זמנית בית-ספר נוסף (ולא ספק, ברור שלפחות חלק מהמורות נהנו ממצביאות זו. לעבוד מה שנקרא **'בראש שקט'** ללא גורם מעליך שמסתובב בשטח 24/7...)

"כי אין לנו מנהל!" בהחלט היווה הסבר טוב לעובדה שהמורות לא ממש שומרות על הילדות בזמן ההמתנה להסעה...

* * *

מי הכריז זאת?

אני עד היום מופתעת מעצמי איך נפלט לי מהפה משפט כה חמור - אבל חץ שכבר נורה אי אפשר להחזיר לקשת... אולי זה היה קשור לעובדה שעמדתי זה לפני לידה, מה שמשפיע על התפקוד, ואולי לא.

המנהל הסמיק מראש מצחו ועד סוף תנוכי אוזניו.

למחרת הוא כעס.

אבל הימים הלכו וחלפו. שכחנו מהמקרה.

כלומר - אני שכחתי.

כעבור תקופה ילדתי בת, וזו הייתה סיבה נוספת שהמקרה המביך

מבצע החיבורים השלישי של: "הליגה למלחמה בשחפת

ובמחלות ריאה בישראל ירושלים"

דרושים מתנדבים לפעילות המבצע

נא לפנות ל- 0548-535811

תנאי המבצע: במסגרת המבצע מוזמנים בחורי ישיבות לשלוח חיבור בכתב, שינמק מדוע יש להמנע מעישון בכל סגנון שתבחר.

1) על החיבור להכיל תוכן מקורי, מעניין ומשכנע בכל סגנון שתבחר: למדני/ הלכתי / אגדי / סיפורי / פובליציסטי / מוסרי / היתולי / ספרותי / מחקר וכו'.

2) אורך החיבור בין 500-100 מילה בכתב יד ברור וקריא (עדיף מודפס במחשב)

3) יש לציין שם, כתובת ומספר טלפון מודייקים של השולח. במידה והסיפור נסוב על אדם מסוים, יש לציין גם את פרטיו. (המעוניין שפרטיו ישארו חסויים, יציין זאת במפורש)

4) על החומר להגיע לא יאחר מראש חודש אב תשע"ז

5) החומרים לא יוחזרו אלא יהפכו להיות רכוש 'הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה - סניף ירושלים', ולו שמורה הזכות, לפרסמם לתועלת הציבור - ללא בקשת רשות נוספת מהשולח [אלא אם צויין אחרת] ובמידת הצורך לערוך ולעבד את החומר.

6) הפרסים יחולקו אך ורק באירוע חלוקת הפרסים לידי הזוכים או מיפוי כוחם. בהצלחה

הצטרפו עכשיו אל בחורי הישיבה הרבים שכבר נימקו בכתב:

"מדוע להימנע מעישון?" ומועמדים

לקבל פרס במבצע הנוכחי!

פרס ראשון - 1000 ₪ 50 פרסים בסך 200 ₪

(הכתובת למשלוח: 1) אצל הנציגים בישיבות 2) ת.ד. 1008, מיקוד 9100901 ירושלים 3) בפקס 02-5375618

כאיך תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וליקוטי עניני דיומא
מרבן של ישראל מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

בס"ד | גליון 211 | שנה ד' | פרשת חקת | שנת תשע"ז

פניני הפרשה

בזכות מי היו ההטבות הללו, כדי לכבדם. היה באותה הפסקה חטא גדול של מי מריבה שבעטיה נגזר על משה ואהרן שלא יכנסו לאר"י. וכתוב בספרים (עיי' בגר"א בשה"ש) שאם משה רבנו היה נכנס לאר"י, לא היה חורבן הבית, ולא כל הצרות. וכי ניתן להעריך את כל הצרות שאירעו בחורבן ומאז, הרי נהרגו מליוני יהודים. ובגלות האחרון בלבד איזה צרות עברו... וכל זה נסתובב רק על ידי אותה הפסקת הבאר ובפרק זמן מאד קצר. יודע תעלומות יודע ששווה ההפסקה לגלות כבוד מרים, וכן כבוד אהרן, על אף החטא והחורבן שהיה בהפסקה.

והרי ה' יודע כל תעלומות, וידע מה שיהיה באותה הפסקה, ואעפ"כ הכל כדאי בכדי שיידעו שעד עכשיו הבאר היה בזכות מרים. וכן בזמן הקצר לאחר פטירת אהרן, היה עת צרה שהכנעני בא להילחם וישב ממנו שבי. איננו יודעים עיקרי האמונה, ולא ידיעתו, אבל את הנהגתו, אפשר וצריך לדעת, ואז נשתייך להאמונה. ואולי י"ל

כך, האמונה, זה מהעיקריים. בפרט בדורות האחרונים שבא חבקוק והעמידו על אחת: וצדיק באמונתו יחיה. ולאמונה, צריך ידיעת ה'. אלא שאי אפשר לדעת את מציאותו. אבל את הנהגתו בבריאה אפשר לדעת, וצריך לדעת. וככל שנדע את הנהגתו, שייך יותר אמונה.

זכות ה'חסד' שעשתה מרים עם אחיה, שעה אחת, זכות שלא הועילה, רק אחר כך. ללמדנו, כמה מליונים נהנים ארבעים שנה, בזכות כזו שזה אפילו לא מצוה דרבנן... כל שכן שיזכו בזכות של מצוה...

ומה ששתו ישראל בזכות מרים, כותב רבנו בחיי, שהיה זה בזכות "ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו", וכיון שעשתה מצוה במים, רצתה לראות מה יעשו עם משה, וזכתה שמליוני אנשים שתו מים בזכותה (חוץ משישים רבוא, מבני כ' עד ס', היו זקנים וצעירים ונשים, וערב רב).

וכי ניתן לשער זכות זו, אדם נותן מים ללא תשלום למליוני אנשים. וזה בזכות שנעמדה לראות מה יהא עם משה. זה לא מצוה דאורייתא או דרבנן. אלא, אביזרייהו של חסד... ועל אף שזה היה עם משה, מכל מקום גם עם אח זה מצות חסד. ועל אף שלא הועילה עמידתה שמה, אלא רק אחר כך, בקראותה לאמו שתניקוהו, והתוספות סוטה יא. כתבו שעמדה רק שעה אחת! רואים בזה הנהגת מידת החסד, בשביל

זמן כה קצר, זכתה לשכר כה גדול. אם נאמר לאדם להמתין קצת ויקבל סכום כסף גדול... אין לזה שום דמיון לזכות שמליונים שותים מים ארבעים שנה וחיו במדבר בזכותה, כי בלי מים אי אפשר לחיות.

הכל שווה ללמדנו הנהגת ה' מה שווה "זכות"... ואף שגם בזכות אהרן ומשה, היה הזכות שחזרו המים, אבל זה נחשב לזכותה של מרים. ואומרים, שעל אף שזכות אהרן ומשה גם היה מסוגל לכך, אבל הם מקבלים בזכות מרים.

וזה רק בתשלומי העוה"ז, כל שכן בתשלומי העוה"ב והנה זה תשלום שרואים רק בעולם הזה, כאשר הקרן קיימת לעולם הבא, ושם השכר הרבה יותר גדול. ומה שרוצה התורה להראות תשלום על מעשה חסד, לראות את הנהגת ה' בבריאה, שזה מוסיף אמונה והתחזקות בידיעת ה'. דבר זה יוסיף זירוז למעשה המצוות שיתמסרו לעשיית מצוות ועשיית חסד.

להכיר את השטן

"זאת חקת התורה" פרש"י לפיכך כתב בה חקה גזרה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה והנה השטן אינו שואל סתם שאלות אלא רצונו להכשיל ואם נאמר שכונתו בזה לומר דכיון שאין טעם בדבר לא צריך לקיים וכן זה כונת אומות העולם דרצונם להכשילנו כמו השטן שלא יקיימו את המצוות קשה דא"כ מה התירוץ גזרה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה הרי אם הקושיא היתה מה הטעם מה התירוץ שאין לזה טעם. אלא משמע דאדרבה השטן רוצה שיחפשו טעם וימצאו דאם רוצים אפשר למצוא טעמים והנה לאחרונה היו אנשים שחקרו וביירו שאכילת חזיר לא טוב לאדם ומוכחים שזה מביא מחלות מסוימות והם סברו שעושים דבר טוב דבלא טעם נראה ח"ו שאין הבנה והם מצדיקים את דיני התורה ואומרים שאכילת חזיר גורמת מחלות, אבל זה מה שהשטן רוצה בשאלתו מה טעם יש בה דרצונו שיחפשו טעמים וזה ימצא טעם שדבר זה גורם מחלה וכו' ולאחר דתולין בטעמים יבוא אחד ויאמר אם זה טעם האיסור א"כ יש אופנים שאפשר לעבור וימצא היתרים ומטעם זה התורה לא כותבת טעמים אלא זאת חקת התורה גזרה היא ואל תהרהר אל תחפש טעמים ולא צריך טעמים אלא זה המצוה שצריך לקיים.

הנוגע בב' חצאים

"הנוגע בנפש האדם אשר ימות" (יט יג) ועי' בפרש"י דזו רביעית דם שהנפש תלויה בו. צ"ע דמבואר בעדיות הנוגע בשתי ידיו בשני חצאי זית של מת מצטרפים לטמאות את הנוגע. ואילו הנוגע בשני ידיו בשני חצאי רביעית מבואר בראב"ד הל' טו"מ פ"ג דאינו נטמא וצ"ע מה חלוק בין נוגע בכזית בשני ידיו לנוגע בדם בשני ידיו? ואמר רבנו שליט"א דחלוק השיעור רביעית דם מדין כזית בשר, דרביעית דם השיעור הוא בעצם המטמא, דפחות מרביעית אין בו כדי לטמאות ולא רק דחסר בשיעור כמו במאכלות אסורות דכל כ"ש יש בו איסור רק יש שיעור כזית לחיוב, וכן בכזית מן המת כל מקצת מן הבשר יש בו טומאה רק יש שיעור דכדי לטמאות צריך טומאה בשיעור של כזית משא"כ דם פחות מרביעית אין בו דין טומאה כלל דהשיעור הוא דם הנפש ופחות מרביעית אין זה דם הנפש. (פרורים משולחן גבוה ח"ה עמ' קע"ד, ועי' אילת השחר כאן)

שריפת הפרה

"ושרף את הפרה לעיניו את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף" (חוקת יט, ה). מש"כ הרשב"ם לעיניו של אהרן זה ט"ס, וצ"ל של אלעזר ודבר זה הוא לעיכובא, עי' יומא מ"ב א' את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף. יתכן שכתוב בפסוק כפי סדר הדברים שנשרפים דבתחילה נשרף העור שהוא סמוך יותר לאש ואח"כ הבשר וכו' ועי' אוה"ח למה הפסוק מפרט את כל הדברים ולא כתוב בכללות שישרוף את כולה.

והנה במציאות קשה לשרוף דם שהרי דם מתאדה ולא נשרף, ובתמורה ל"ג ב' אמרינן את שדרכן לשרוף ישרוף ואת שדרכן להקבר יקבר ופרש"י אוכלין ישרפו ומשקין יקברו ועי"ש רש"ש הרמב"ם הל' פרה פ"ד הי"ב כתב: צריך לשרוף את כולה ואם חסר ממנה כלום אפי' מפרשה פסולה ואם פקע מעורה או בשרה אפי' משערה כזית יחזיר ואם לא החזיר פסולה אבל אם פקע מקרניה מטלפיה

או מפרשה אינו צריך להחזיר עכ"ד. והנה חילוק זה מבואר בתוספתא פרה פ"ג ה"ז דכל דבר שלא מעכב בחייה לא מעכב בשריפתה.

וצ"ב דלכאורה פרה שאין לה שערות היא כשרה וא"כ השערות לא מעכבים בחייה ולמה זה יעכב בשריפתה? ואולי כיון שאם יש לה שערות שחורות היא פסולה משו"ה זה נחשב כדבר המעכב בחייה, ובאמת במנחת חינוך מצוה שצ"ז מסופק כשאין לה שערות במקום שרגיל להיות האם היא כשרה.

המים נסתלקו במות מרים וחזרו בזכות משה ואהרן להודיע כבוד מרים

המים היו בזכות מרים. עננים בזכות אהרן, מן בזכות משה. מן שאין כמותו בעולם, זכו בזכות משה, שכחו היה גדול.

ומעיר המהרש"א (תענית ט). הבאר והעננים נסתלקו במיתת מרים ואהרן, וחזרו בזכות משה. אז מדוע בתחילה נסתלקו? והרי לחזור ולחדש דבר שפסק, צריך זכות גדולה מאשר שלא יפסיק? וכתב, כדי להודיע שזה היה בזכותה של מרים ובזכותו של אהרן עד כה. ולכאורה, ידיעה זו נועדה רק לכבודם. ומה אירע בהפסקה זו? חטא משה ואהרן וחורבן לדורות! ואולם הבה ונתבונן, שעל ידי הפסקה קטנה זו, שנועדה רק כדי להודיע

לעילוי נשמת אבינו היקר באדם
הרב (חיים) שמואל ב"ר שלמה הלוי הורוביץ ז"ל
נלב"ע ז' תמוז תשנ"ז ת.נ.צ.ב.ה.

בימים הללו שהרבה בחורים הולכים לעלות לישיבות גדולות נביא כאן כמה הדרכות ממרן רבנו שליט"א על אופן בחירת ישיבה אשר נלקטו מספר 'צדיק כתמר יפרח' ועוד. והנה כמונן דא"א לתת בזה כללים דצריך לראות כל אחד כפי ענינו ומהותו, רק נביא כמה ענינים בכללות. על עניני המבחנים לישיבות אי"ה נכתוב בשבוע הבא

בצורך במכינה לישיבה קטנה ולהתייעץ עם המורים והמנהלים

בס"ד בני ברק ח' בטבת תשנ"ו. לכבוד מנהלי בתי הספר, תלמודי תורה, חדרים ולהורי התלמידים. שלומכן ישגא מאד.

הנה כידוע מתחילים להתכונן גומרי בתי החינוך והחדרים וכדו' את לימודיהם להיכנס לישיבות לצעירים, חלק מהתלמידים אינם מתאימים למתכונת הלימודים הרגילה, ומכל מקום הוריהם רוצים להכניסם בישיבה ששמה הולכת לפניה, וכשנתקלים בקשיים להתקבל, עושים כל טעדיק עד שמצליחים להכניסם לישיבה עם דרישות גבוהות, והיות שאלו לא יכולים להיקלט טוב שם, נשברים ויש שמתדרדרים עד אשר לא יכולים להחזירם למסלול הנכון.

והטעם, כי כל הורה אינו רוצה להכיר מטעמים מוטעים, שבנו אינו יכול להיות בישיבה עם דרישות גבוהות, והתוצאות מאד לא טובות.

בס"ד בזמן האחרון נוסדו ישיבות ומוסדות חינוך אשר נועדו לקבל תלמידים כאלו, אשר שם מלמדים בקבוצות קטנות, ובהתמסרות ובסבלנות מיוחדת, אשר צריכים לתלמידים כאלו. רבים מהם יכולים אח"כ להיכנס לישיבה גדולה, ולהיות נחשבים כתלמידים מן המניין.

לכן הנני בזה להעיר שלפני שמחליטים לאיזה ישיבה להיכנס, יתייעצו ההורים עם המורים והמנהלים אם המקום שרוצים שיתקבל התלמיד הוא באמת ראוי בשבילו, ולא יהי' ח"ו תלמידים שנושרים מהישיבות לצעירים, כי יש לקוות כי בהתייעצות עם המורים והמחנכים יחסכו הרבה צער ויגון להורים ולכלל ישראל.

יה"ר שיוצליכנו בדרך אמת לחנך הבנים בחינוך הנכון ויקוים בנו "וכל בניך לימודי..." וכו'. א.ג.ל. שטינמן.

מכתב ישיבה גם לחלשים

בס"ד ט' ניסן תשס"ו לפ"ק

ידוע וכן מבואר בחז"ל (נדה ל, א) שהקב"ה גוזר עוד לפני שנולד מה יהי' האדם חכם או טפש חוץ מיראת שמים, ובה כלול כמונן גם כשרונות טובות וגם כאלה שלא זוכים לזה ואלה שלא זכו לזה אין הכרח שישארו בורים, אלא שצריכים יגיעה יותר כדי להגיע למה שמי שהוא בעל כשרון מגיע בקצת יגיעה, וזה הי' בכל הדורות, ומה שהדורות יותר יורדים ויותר שוקעים בחטאים יש יותר אלה שכדי שזכו צריכים מאד לעמול, כמונן בכח עצמם אין יכולים להגיע אלא שצריכים ללמוד אתם ולהשקיע בהם יותר, לכן דורנו צורך גדול ליסד כל מיני בתי ספר וישיבות קטנות וגדולות כדי שגם אלה שלא חוננו בכשרונות טובות והרבה מהם ע"י שמלמדים ומשקיעים יגיעה, ויכלו להיות תלמידי חכמים ואפילו אם לא יהי' גדולי הדור מ"מ יוכלו להיות נחשבים ת"ח לפי מצב דורנו, גם בדרות הקודמים הי' הרבה שלא הי' בעלי כשרונות

מוקדש להצלחת

החתן ר' אליעזר שלמה זלמן בן ר' דוד הי"ו והכלה הדס בת ר' בן ציון דוד הי"ו לרגל נשואיהם

שלוחה בזה ברכתי ברכת מול טוב כל הברכות וההצלחות, להזוג העומדים להינשא בימים אלו, ויהי' שיהי' ביניהם אהבה ואחוה שלו' ורעות, ואו שכניה בבית, ויזכו לדורות צדיקים וחסידיים עד ביאת גואל האמיתי אמן סלה. (נוסח רבנו שליט"א בכמה מכתבי ברכה לנשואין)

ועלו מאד בתורה.

ומצד שני אם לא יעשו ישיבות מתאימות עבור אלה נמצא שחלק די גדול ישארו בורים וממילא גם שמירת תורה ומצוות יהי' לקוי מאד.

וכל א' מחויב לעשות מה שביכולתו להוסיף ולהגדיל תורה בכל הצעירים והרבה אנשים שאינם מבינים מה זה תורה ומה חסר לבן אדם כשהוא עם הארץ אומרים מה לנו כ"כ הרבה ישיבות, והתומכים בכל לומדי תורה וישיבות זוכה לשכר שאין להעריך.

לא כל אחד יכול לענות

סיפר בן רבנו הגר"ש שליט"א שידוע לו מעשה בתלמיד אחד שעמד לסיים את שנות לימודו בישיבה קטנה, אאמו"ר מרן שליט"א היה סבור כי לטובתו הוא צריך להיות עוד שנה בישיבה לצעירים ולא לעלות בנתיים לישיבה גדולה, והבחור (כדרכם של צעירים) לא כל כך רצה, והלך לשאול אדם גדול מסויים, והוא שמע את הדברים ואמר לו שיכול לעלות כבר לישיבה גדולה, אבי מאוד היה אכפת לו אבל כיון שהבחור שאל וענו לו, שתק. זכורני אח"כ שאבי מרן שליט"א אמר לי בכאב ובפליאה: איך יתכן לחרוץ גורל רוחני של בחור על רגל אחת ובלי להכיר אותו, ובזמן שידוע שמי שמכיר אותו סבור שלטובתו צריך ללמוד עוד שנה בישיבה לצעירים.

לא להתערב

עוד שח בן רבנו הגר"ש שליט"א: באופן כללי במקרים רבים שהיה ויכוח בין הורים לבחור או בין צוות הישיבה להורים לאיזה ישיבה לשלוח, שמעתי כמה פעמים מאאמו"ר כי אם אין סיבה מיוחדת לשלוח לאחד מהם, לא היה מתערב בזה, ואומר שלעולם אי אפשר לדעת בודאות באיזה ישיבה הבחור יותר יצליח ויעלה (ומרן - בתור רב או ר"מ בישיבה מסרב להתערב בכה"ג)

אברך שאל שהוא מגיד שיעור בישיבה קטנה האם יכול לשלוח את בנו לישיבה שבו מלמד?

אמר רבינו שבדרך כלל אין טוב הדבר, כיון שהחברים מקניטים את בנו, או שהוא בעצמו לא מרגיש בנוח.

ראש הישיבה אחד שאל לרבנו האם להשאיר ילד עוד שנה במכינה לישיבה ולא להכניסו בנתיים לישיבה, אבל הוא אינו יחיד, ויש עוד קבוצה, אמר רבינו אם אינו יחיד כבר לא יתבייש וזה בסדר.

שאלו לרבינו עבור בחור שהבטיחו ההורים לראש ישיבה אחד שישלחו אליו את הבחור מפני שאת אחיו הקודמים קיבל לישיבה, אע"פ שהבן הזה רמתו גבוהה הרבה יותר מהאחים שלו, וקיימו ההבטחה אף שהיה ילד הכי טוב ולא מתאים לרמה זו, אך הבחור הזה מאד לא מרוצה ולא מוצא לעצמו חברותא מתאימה, ומבקש לעבור לישיבה ולא נעים להורים מרה"י שהבטיחו לו. אמר רבינו: הבחור לא קרבן של זה, שיגירו לרה"י שיהיה לו בחורים אחרים.

שאלו לרבינו עבור בחור שמסיים ישיבה קטנה ויש לפניו אפשרות ללכת לישיבה גדולה שרמת הלימוד גבוהה ויותר נמשך לשם, אבל סגנון הישיבה נקרא פתוח יותר, ויש ישיבה נוספת שנחשבת יותר 'פרומר' אבל לא ברמת לימוד כמו הישיבה היא.

אמר רבינו כתוב 'ראשית חכמה יראת ה'', שאלו לרבנו אבל יותר לבו חפץ לישיבה היא, הגיב רבינו נו מה אינו רוצה יראת שמים? [לאחמ"כ רבינו הגיב על המילים ישיבה פתוחה, שכבר אמרתי וכי לזה יקרא פתוחה אם יש פחות יר"ש? זה נקרא סתומה].

(א' כסלו תשע"ה) אחד שאל לרבינו עבור בנו שצריך לסדר עבורו ישיבה, וצריך לפי גילו להיות בשיעור ב' ויש ישיבה טובה שמוכנה לקבלו לשיעור א' [כיון שהוא בחור חלש] ומצד שני יש ישיבה חלשה בהרבה יותר שמוכנה לקבלו לשיעור ב'.

השיב רבינו שמצד האמת טובת הבחור שילך לישיבה הטובה יותר לשיעור א', אבל מה אפשר לעשות כבוד זה לא פשוט, הבחור לא יסכים לרדת שיעור, טען האבא שידוע בבירור שבנו ממושמע ויבין ויקבל ברצון למה שיאמר לו, אמר רבינו אם כך שילך לשיעור א' להישיבה הטובה יותר והבושה שיהי' לו יהי' כפרה עבורו.

אחד שאל לרבינו לאיזה ישיבה קטנה לשלוח את בנו, אמר רבינו איני יודע ההבדלים, העיקר תלוי מה שיותר 'יראת שמים'.

רבינו דיבר על כך בכאב שיש בחורים שמצליחים באיזה ישיבה, ונכנס בהם רצון לעבור למקום אחר, וזה הכל עצת היצר, שאם נמצא כבר במקום ומצליח ועושה שטייגן, למה הוא עובר למקום אחר שלא מכירים אותו, הרי עי"ז צריך להתחיל הכל מחדש, אין זה אלא עצת היצר.

כמו"כ צייטט רבינו דברי הכתר ראש באות נ"ג וז"ל כשיצליח בלימודו באיזה מקום ובאיזה ענין ומתחדש עליו לשנות וכו' שלא למהר לעשותו תיכף כנאמר וכו'.

שאלתי לרבינו בשם רה"י אחד של ישב"ק עבור בחור שיש לו ספק בין ישיבות גדולות מסויימות. אמר רבינו איני יכול להשיב על שאלה כזאת, כי מה שאני יאמר יתפרש שכביכול אני מעדיף ישיבה זו על חבריתה, לכך כנגון זה אני עונה הכל טוב, ואף לקרובים איני יכול לענות, שבסוף השמועה יכולה להתפרסם ואיני יכול לגרום בכך שיחשבו שהעדפתי ישיבה על חבריתה.

אחד שהתייעץ עם רבינו לאיזה מוסד לשלוח את בנו, ואחד מהמוסדות קשור לאחד מבני משפ' רבינו, אמר לו רבינו שאינו יכול להשיב מפני שנוגע בדבר.

שאלתי עבור אחד שהוא ר"מ בישיבה קטנה בירושלים ויש לו בן להכניס לישיבה, ויכול להצליח לפי רמתו יותר בישיבה אחרת, וכן אין לו כ"כ חשק לבוא לישיבה שאביו ר"מ בתוכה, אבל נוצר מצב שאם לא יכניס את בנו לישיבה, יצטרך גם הוא לעזוב את הישיבה, ושאל מה יעשה?

אמר רבינו שזה שאלה קשה, אבל לכאורה נראה שאין כזה הבדל גדול בין הישיבות, ולא יגרע ממנו כלום אם יבוא לישיבה הזאת, וכן בענין החשק, עם הזמן יבוא החשק.

סיפר רבינו בזמנו בחנתי חמשה רגעים איזה בחור אם יכול להתקבל לישיבה קטנה והיה טוב מאד, ור"מ אחר בחנו שעה, אמרתי לו לדעת בדיוק גם שעה לא יעזור, לדעת בערך גם כמה דקות מספיק.

לחתן משום המבואר במו"ק י"ח ב' דחתן מיסב בראש מה כהן בראש אף חתן בראש.

ואח"כ כתב בשו"ע ואם יש עמהם בעל הבית הוא בוצע, וכתב המשנה ברורה ס"ק ע"ג והוא קודם אפילו לכהן ות"ת כדי שיבצע בעין יפה.

וצ"ב הרי וקדשתו זה דין דאורייתא וכן כיבוד ת"ח ואיך סברא זו דכדי שיבצע בעין יפה דוחה הדין?

והנה הראשונים נחלקו אם דינים אלו הם מדאורייתא או אסמכתא, והמג"א סימן ר"א ס"ק ד' כתב דצ"ע למה אין נוהרים עכשיו בכל זה להקדים כהן ואפשר שאין אנו בקיאים ביחוסים כהונה עיי"ש, עיי תומים סימן ט"ו ס"ק ג'.

ולכאורה אם ס"ל שזה דאורייתא א"כ אע"פ שאין אנו בקיאים ביחוסים כהונה מ"מ זה ספיקא דאורייתא וצריך להחמיר, ובשלמא ספק מתנות כהונה א"צ לתת לכהן משום שהמוציא מחבירו עליו הראי' אבל בדין וקדשתו דלא שייך לומר הממע"ה למה לא מחמירים מספק, ובמנחת חינוך סוף מצוה רס"ט מביא דהמשנה למלך מקשה דספיקא דאורייתא לחומרא. (שם)

* * *

בשו"ע סי' קס"ח סעי' א' | היו לפניו חתיכות של פת ופת שלם הכל ממיין אחד מברך על השלם. ובמשנ"ב (ס"ק) כתב משום הידור מצוה. והנה בב"ק (ט, ב) איתא בהידור מצוה עד שליש במצוה. ויל"ע כשיש אפשרות לפת שלם ופת פרוסה אם צריך להדר בשביל לברך על השלם, וכן פת גדול ופת קטן. (שם)

* * *

שם. סעי' י"ב | יש מי שאומר שפת השרוי ביין אדום וכו'. ועי' הטעם משנה ברורה ס"ק ס"ד, וצ"ב למה נקט יין אדום דה"ה כל משקה אדום, וגם המ"ב נקט בהמשך דבריו יין לבן, ולא כתב כל משקה שאינו אדום.

שם. אלא בפירורין או בפרוסות. צ"ב מה צ"ל את שני הדוגמאות מאי נ"מ (שם)

* * *

בשו"ע סימן קס"ט סעיף ב' | לא יתן לאכול אלא למי שיודע בו שיברך.

ואומרים בשם החזו"א זצ"ל דמפני דרכי שלו' מותר לתת מאכל לפועל שאינו שומר תומ"צ אע"פ שלא מברך דאל"כ מכשיל אותו בשנאה וכו'. [א"ה וראה הליכות שלמה תפילה עמ' יט בשם החזו"א ומ"ש בזה]

* * *

סי' ק"ע סעיף י"ח | הנכנס לסעודה לא יקח חלקו ויתנונו לשמש שמה יארע דבר קלקול בסעודה. מבואר דלולא זאת יכול ליתן חלקו הרי דכבר יכול לזכות בזה ולעשות מה שרוצה ואין נותנים לו דוקא לאכול.

ובמשנה ברורה ס"ק ל"ט הביא בשם הלבוש דשמה יארע קלקול וע"ז שמה יחסר ויצטרך הבעה"ב לחלק זה להאורחים. ולכאורה אין לו רשות כיון שהאורח זוכה בזה בלקיחתו.

ודוחק לומר דהכונה שיבקש מהאורח שיחזור ויתן לו מה שכבר זכה. וכן צ"ע בדין שאח"ז בסעיף י"ט דלא יתן לבנו או לעבדו של בעה"ב בלי רשות בעה"ב משום מעשה שהי'. מה דהי' מותר ליתן לולא זה אע"ג דאינו שלו מבואר בתוספתא הובא ברשב"ם בבא בתרא מ"ג ע"ב דאם משום גזל שכך נהג בעלי בתים.

וצ"ל דאסור משום מעשה שהי' אבל ליתן לבנו או לעבדו של אהבו מותר.

בפת דה"ה בשאר מאכלים טוב לעשות כך לצאת שיטת הראב"ד הנ"ל.

אמנם השו"ת מים ושכח לברך יתכן שלא יעשה עצה זו כיון דהשו"ת מים שלא לצמאו אינו יכול לברך (עי' סימן ר"ד סעיף ז' ובמשנה ברורה) ולאחר ששתה הרי כבר אינו שותה עכשיו לצמאו. (שם)

* * *

שם סעיף ט' | אם הוא מסופק אם בירך המוציא אם לאו אינו חוזר ומברך.

ובמשנה ברורה ס"ק מ"ט כתב אינו חוזר ומברך כשיאכל עוד דבר המוציא אינו אלא מדרבנן וספיקא לקולא, ומטעם זה אפי' אם ירצה להחמיר ולברך ג"כ אינו רשאי משום ברכה שאינה צריכה. אפשר דהכונה לאו דוקא ברכה שאינה צריכה דממ"ל על הצד שעשה כבר ברכה קודם הרי זה ברכה לבטלה ואי אזלת משום שמה לא עשה ברכה הרי גם ברכה שאינה צריכה ליכא.

ועי' במהרש"ל פסחים דף ק"ב דמשמע מדבריו דיש חשש ברכה לבטלה אם יש ספק אם חייב לברך או לא, וגם המהרש"א דפליג עליה הוא אם זה נקרא חומרא או קולא עכ"פ יש חשש ברכה לבטלה, אמנם אם בכונה יעשה דבר של היסח הדעת כדי לברך או יהי' ברכה שאינה צריכה אבל הא בספק מותר לגרום ברכה שאינה צריכה וע"כ כאן האיסור משום ברכה לבטלה. ועי' בתוס' קידושין דף ל"א דהוכיחו דלנשים מותר לברך על מצות שהן פטורות ואין בזה ברכה שאינה צריכה וגם התם כיון שאינה צריכה הי' צריך להיות ברכה לבטלה. (שם)

* * *

שם סעיף י' | אם במקום ברכת המוציא אמר בריך רחמנא מלכא מאריה דהאי פיתא יצא. אפשר דאי"צ לומר דהאי פיתא דהא בנוסח הברכה המוציא לחם ג"כ לא אמרינן לחם זה.

ויש לעיין מה צריך שיהא נזכר בכלל לחם דהא גם אם בירך שהכל נהי' בדבריו יוצא א"כ אולי סגי אם יאמר מארי' דכל הדברים או דכל האוכלין או דכל המזונות. (שם)

* * *

שם סעיף י"ד | אם המסובים רבים גדול שבכולם בוצע. וכתב המשנה ברורה ס"ק ס"ז גדול שבכולם בחכמה מפני כבודו.

והי' אפשר לומר דלכבוד הברכה צריך שיברך אדם חשוב כמו שאר דברים שעושים לכבוד הברכה, ואע"ג דע"כ יש בזה ג"כ לכבוד האדם דהא מקדים כהן וזה ע"כ לכבוד את הכהן, אבל מ"מ יש בזה ג"כ לכבוד הברכה ונפק"מ דלא יועיל מחילת האדם חשוב דאם זה משום כבוד החכם הוא יכול למחול על כבודו אבל אם זה משום כבוד הברכה אין החכם יכול למחול.

ובמשנה ברורה ס"ק ס"ח כתב דחתן ביום חתונתו בוצע אע"פ שיש בהמסובין גדול ממנו, ובמג"א הוכיח זה מרש"י בברכות דף מ"ז דהי' המנהג דחתן בוצע מבואר בדבריו דרק ביום חתונתו. וצ"ע דלכאורה ה"ה כל זמן שדין חתן עליו דהיינו כל שבעת ימי המשחה הסעודה נעשית לכבודו וגם שהוא דומה למלך ומ"ש יום חתונתו משאר ימי המשחה?

וכן בסעודה שעושים לכבוד הבר מצוה צריך להיות שנער הבר מצוה יבצע והמג"א לא מזכיר כל זה ויתכן דנקט רק יום חתונתו דעל זה יש לו הוכחה מהגמ'.

ויתכן דדוקא חתן כי הוא דומה למלך, ובהוריות י"ג א' מצינו דמלך קודם לכהן גדול עי' רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ה, ועוד העירו דמכבדים

בשו"ע סימן קס"ז סעיף ג' | אין לברך קודם שיתפוס את הלחם. ומפרש המשנה ברורה (שם) אין מברכין על המצות אלא סמוך לעשייתן וכו' ובדיעבד אם בירך ואח"כ נטלו בידו ג"כ אין צריך לחזור ולברך וכו'.

והנה כאן מדברים על ברכת המוציא שזה ברכת הנהנין ולמה כתב על ברכת המצות וצ"ל דלאו דוקא ברכת המצות אלא ה"ה בברכת הנהנין.

והנה בשו"ע סימן ר"ו סעיף ד' כתב כל דבר שמברך עליו לאכלו או להריח בו צריך לאוחזו בימינו, והמשנה ברורה ס"ק י"ז מפרש דטעם האחיזה כדי שיכוין לבו למה שמברך והוא רק לכתחילה וא"כ יש שני טעמים לאחיזת הפת בשעת הברכה, אלא דשניהם הם רק לכתחילה ומ"מ הטעם שכתוב כאן יותר עיקר.

ובאמת כאן השו"ע כותב אין לברך קודם ולשון זה משמע קצת איסור, אבל שם כתב צריך לאוחזו. (ימלא פי תהלתך עינים בתפילה עמ' דש)

* * *

שם סעיף ה' ברמ"א כתב ומ"מ מצוה להביא על כל שולחן מלח כי השולחן דומה למזבח והאכילה כקרבן ונאמר על כל קרבן תקריב מלח.

לכאורה במלח צריך למלוח את הקרבן ולא את המזבח, וא"כ מה הענין שיהי' מלח על השולחן, ובפרט דמייירי אפי' שיש כבר מלח בלחם הרי האוכל כבר עם מלח משמע דמלבד זה יש ענין שיהי' מלח על המזבח ועי"ז שמולחין הקרבן ואח"כ מקריבין אותו על המזבח נמצא דיש מלח על המזבח לכן גם על השולחן שהוא במקום המזבח יש ענין שיהי' עליו מלח וצ"ע. (שם)

* * *

שם סעיף ו' | וקודם שאכל אמר הביאו מלח או ליפתן תנו לפלוני לאכול.

המשנה ברורה כתב בין עני ובין עשיר. וצ"ל דסד"א רק עני כיון דמצוה לתת לו מאכל.

* * *

שם | תנו מאכל לבהמה המשנה ברורה ס"ק מ' מביא דהמג"א כתב בשם ספר חסידים דלשתות אדם קודם לבהמה כדכתיב ברבקה שאמרה לעבד שתה וגם גמליך אשקה והנה זה הי' לפני מתן תורה ולבני נח אין הדין הזה.

וצ"ל דקיימו הדין לפני מתן תורה ומשום כך אפשר להוכיח מזה. (שם)

* * *

שם סעיף ז' | ראובן שהי' נוטל ידיו לאכילה ויעקב הי' מברך המוציא ונתכוון להוציא השומעים ואח"כ ניגב ראובן ידיו ובירך ענט"י לא הוי הפסק והיינו דהוי מענין הסעודה.

ולכאורה נהי' דהנטילה היא מענין הסעודה אבל הברכה דענט"י הא אין לה שייכות כלל להסעודה? ומשמע דכיון שהנטילה היא צורך סעודה אז גם הברכה כמענין הסעודה, ויותר מזה מצינו לקמן סעיף י"ד דלפני הבציעה אומר ברשות מורי ורבותי וזה אינו כלל צורך הסעודה רק מדרך ענוה, ומ"מ לא הוי הפסק ועושה זה לכתחילה, וגם דמריבם בדברים דלכאורה הי' סגי לומר ברשות וכתוב שאומר ברשות מורי ורבותי.

* * *

שם סעיף ח' | שכח ואכל ולא בירך המוציא אם נזכר בתוך הסעודה דהיינו שאכל פת מברך ואם לא נזכר עד שגמר סעודתו אינו חוזר ומברך. המשנה ברורה ס"ק מ"ח כתב: ומיהו אם אפשר לו לאכול עוד מעט טוב שיברך המוציא ויאכל, ומפרש בשער הציון כדי לצאת דעת הראב"ד דס"ל דאפילו נגמר סעודתו צריך לברך ברכת המוציא על העבר. והנה דין זה הוא לאו דוקא

עולם הישיבות

ישיבת מיר

ישיבת מיר הוקמה בעיר מיר בפולין לפני מאתיים שנה - בשנת תקע"ז. ובשנת התש"ד הוקמה בארץ הקודש ע"י מרן הגר"א פינקל זצ"ל ואח"כ בנו הגר"ב פינקל וחתנו הגר"ח שמואלביץ זצ"ל וחתן נכדתו הגר"נ פרצוביץ זצ"ל ולאחר מכן ע"י הגר"צ פינקל זצ"ל והגר"ר שמואלביץ זצ"ל. וכיום בראשות הגר"א פינקל שליט"א.

השיחות בימי אלול

רבנו הגיע רבנו לראשונה למסור שיחה בישיבה בכ"ח אלול תשס"ד. וכששמעו מכך כמה מאנשי דלא מעלי שגרים באיזור איימו שיפריעו וכו', והגרנצ"פ אמר לרבנו שאינו יודע מה לעשות כי הרי איננו יכול לקחת אחריות מה יהיה. ורבנו הגיע והכל היה ב"ה ללא תקלות, ואח"כ הלך רבנו להגריי"ש וסיפרו על זה, ואמר הגריי"ש 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלמו עמו' [הוסיף יש כאלו שמבינים מיד ויש כאלה שלוקח להם הרבה זמן להבין]. ומיני אז הגיע רבנו שליט"א מידי שנה לפני הימים הנוראים במשך תשע שנים לומר שיחה לפני אלפי הלומדים החשובים במקום קדוש זה. והיה מעמד גדול לאלפי האברכים שהתאספו לשמוע דברי אלקים חיים. (תשס"ד-תשע"ג) ונדפסו השיחות בספר ימלא פי תהלתך עניני ימים הנוראים.

אודות הישיבה הקדושה

בס"ד. לנדיבי עם במדינת ברזיל. ה' עליכם יחי'. הנה כידוע בירושלים עיר הקודש קיימת ישיבת מיר בה לומדים אלפי בחורים ואברכים, וזה המוסד הכי גדול של תלמידי חכמים וכמעט כולם מהם לומדים תורה מתוך הדחק, וגם מצב הישיבה דחוק, וראש הישיבה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א דעתו לפנות אל אנשי מדינתכם לבוא לעזרת המוסד הגדול הזה, נא לקרבו, ובודאי כל אחד יתמוך ויעזור לה בכל יכולתו ותודה רבה על כל זה, ויתברכו כל התורמים בברכת ותומכיה מאשר.

הכותב לכבוד עמלי תורה א.ל. שטיינמן י"ז שבט תשע"ג לפ"ק בני ברק יצ"ו.

* * *

בס"ד. לנדיבי עם המתכנסים לטובת ישיבת מיר ה' עליכם יחי'. הנה כידוע זכתה ישיבת מיר אשר זה 200 שנה שלא פסקה הישיבה מאז היוסדה בעיר מיר והגלויות שגלתה עד הגעתה לירושלים עיה"ק, וכיום לומדים בה אלפי בחורים ואברכים, וזה המוסד הכי גדול של תלמידי חכמים וכמעט כולם מהם לומדים תורה מתוך הדחק, ובודאי כל אחד יתמוך ויעזור לה בכל יכולתו ותודה רבה על כל זה, ויתברכו כל התורמים בברכת ותומכיה מאשר. הכותב לכבוד עמלי תורה.

עם ראשי הישיבה

על הערכה העצומה של מרן רבנו לרה"י הגר"ב פינקל זצ"ל וחתנו רה"י הגרנצ"פ זצ"ל הבאנו בגליון לך תשע"ד. ובגליון פר' יתרו תשע"ה. ואודות רה"י הגר"ר שמואלביץ זצ"ל הבאנו בגליון תצוה תשע"ו.

ראש הישיבה הגרנצ"פ זצ"ל היה מרבה להתייעץ עם רבנו שליט"א בעניני הישיבה, והיה הולך אליו להיפרד ולהתייעץ ולקבל ברכה לפני נסיעותיו לחו"ל ובעת שנלבע"ע בפתע פתאום והשאיר חובות גדולים, רבנו כינס בביתו אסיפה לחיזוק ולהמשיך את הישיבה הקדושה. ובחי חיותו של הגרנצ"פ לא היה יוצא לחו"ל מבלי שקיבל רשות ממרן רבנו שליט"א לעתים הה בא בעצמו, ולעתים היה שולח שליח. וכן בהרבה ענינים זוכים ראשי הישיבה להתייעץ בפני רבנו. ובחודש אב תשע"ו ישבו עמו רבני הישיבה שעה ארוכה ודנו עמו בהרבה ענינים ואכמ"ל.

ישיבת מיר מודיעין עילית

בקיץ תש"ס נפתחה ישיבה במודיעין עילית בראשות ראשי הישיבה דמיר הגרנצ"פ והגר"ר שמואלביץ, והגאון הגדול רבי אריה פינקל זצ"ל. וכהיום היא בראשות הגר"א פינקל שליט"א והגר"א אלון שליט"א. אודות רה"י הגר"א פינקל זצ"ל כתבנו בגליון שופטים תשע"ו.

רבנו שליט"א הגיע לישיבה באלול תשס"ה ומסר בה דברי חיזוק מיוחדים [ומיני אז הגיע מידי שנה בשנה בפרוס הימים הנוראים] ונביא קטע מדבריו: יש בגמ' בע"ז דף ג' ב', אמר רב יהודה אמר שמואל מאי דכתיב ותעשה אדם כדגי הים כרמש לא מושל בו למה נמשלו בני אדם [כאן מדבר על בני"א אח"כ מביא שמדובר על כלל ישראל כי עיקר הבריאה היא בשביל כלל ישראל אמנם גם אומות העולם הם משהו אבל המדרגה של בני"א זה כלל ישראל א"כ אם כתוב תעשה אדם הכונה לכלל ישראל], למה נמשלו בני"א כדגי הים לומר לך מה דגים שבים כיון שעולים ליבשה מיד מתים אף בני אדם כיון שפורשין מדברי תורה ומצוות מיד מתים.

והשאלה היא כך, למה צריך ללמוד מפסוק זה שבנ"א שאינו עוסק בדברי תורה הוא מת, הלא ממנ"פ מה הפשט מת אם הפשט מת ממש, וכי מיד ברגע שלא עושים מצוות מתים, הלא אין זה כך רואים אנשים שחטאים ולא מתים, ואף כאלו שעושים עבירות ומאריכין ימים אפילו שעושים הרבה עבירות ע"כ שלא מתים תיכף ומיד, אלא הכונה שבזה שאינו מקיים הוא כמת, רשעים בחייהם קרוין מתים, אדם שעושה עבירות הוא כבר מת, וצריך להגיע לפסוק נביא חבקוק שאומר תעשה אדם כדגי הים ללמוד ממנו, הלא כל הפסוקים בין בפר' כי תבא ובין בפר' בחקתי

כתוב ואם תלכו עמי בקרי ואם תלכו עמי בחמת קרי וכתוב כל מיני עונשים חמורים דברים נוראים מה שכתוב בין בדברים בין בבחוקתי, א"כ וכי לא מצאו פסוק אחר שמי שעובר על דברי תורה הוא כמת, רק בחבוק הפסוק של תעשה אדם כדגי הים.

עוד דבר צריך להבין, מה זה המשל כדגי הים שכ"ז שפורשים מהים מיד מתים, אפשר להגיד הפוך פרה שנכנסה לים תמות, כמו שהגד עולה מהים ליבשה הוא מת כך גם בהמות היבשה כשיורדים לים הם מתים למה צריך להגיד דוקא דג, אלא כל דבר שנכנס למקום שהוא היפך מקום גידולו הדג מהים והפרה מהיבשה, ולמה נוקטים את הדבר זה?

לכן אפשר להגיד כך: הלא כל אחד יודע שיש חלק מצות שאדם מחויב, אבל למשל מצות ציצית אם אדם לא לובש בגד של ד' כנפות הוא לא מחויב בציצית ורק אם הוא רוצה הוא יכול לקיים וללבוש בגד של ד' כנפות ואז חייב בציצית, אבל א' שאינו רוצה אינו מחויב, ובכ"ז כתוב בגמ' ביבמות דף מ"א שאע"פ שאין חיוב ללכת עם בגד של ד' כנפות בכ"ז מי שאינו לובש בגד של ציצית של ד' כנפות כתוב שבעידן ריתחא הוא נענש ע"ז בזמן שיש ריתחא, ויש זמנים שיש ריתחא ובעידן ריתחא הוא נענש גם ע"ז, ואם הוא נענש אם אינו מחויב בכלל למה הוא נענש?

ע"כ כפי מה שכתוב ברבינו יונה כיון שלא חמד יופי המצות, הוא אומר יופי, כ"א יש לו טעם אחר ביופי, אבל כנראה שבנ"א אמיתי שהוא מבין משהו, צריך לראות איזה יופי שיש במצוה שהקב"ה עושה, ואם לא חמד את הזה ע"ז שהוא לא חמד את היופי הזה בכ"ז הוא ראוי לעונש רק הקב"ה לא מעניש ע"ז רק בעידן דריתחא, וע"כ שאם לא ה' חטא בכלל למה נענש הלא הוא לא חטא, זה לא חטא ממש, אבל רואים שהבנ"א לא שואף לדבר שהשכל מחייב לעשות, ואם רואים מצוה היופי של המצוה צריך שיהי' לו חמדה בלב שלו ואם אינו חומד זה סימן שהנפש לא בסדר הוא לא בסדר, וממילא כתוב שבעידן דריתחא הוא נענש, וא"כ הוא לא עבריון יכול להיות שלעדות הוא לא פסול אם א' לא לובש בגד של ד' כנפות יכול להיות שהוא לא פסול לעדות, פסול לעדות כתוב ברמב"ם שבדאורייתא זה רק אם חטא בעבירה שיש בה מלקות ומדרבנן גם בלי מלקות, עכ"פ לא מצינו שאם א' לא לובש ט"ק עם ציצית לא כתוב שהוא חייב ובשביל זה הוא נענש, ופסול לעדות, לא, אבל בכ"ז זה לא נקרא שהוא מתנהג ע"פ התורה, הוא לא מתנהג ע"פ התורה, הוא לא עושה עבירות אבל הוא לא מתנהג ע"פ התורה.

ולפ"ז אפשר לפרש מה שדרשו מדגי הים, שהדגים שבים אם מוציאים אותם מעיקר חיותם בים הם מתים, אמנם לא מתים תיכף ומיד אלא אחרי כמה רגעים, אולי אחרי חצי שעה, אבל החיות שלו הוא הים זה החיות שלו, משא"כ בפרה, פרה, הפשט הוא, בהמות של יבשה כשנכנסים לים המים נכנסים לריאות ואינם יכולים לחיות ז"א בגלל שיש משהו שמזיק להם ולא בגלל שאין להם חיות יש משהו חיובי שמזיק להם, אבל דגים שבים אין להם חיות ביבשה, כל הזמן צריך חיות והחיות שלהם הוא בים, המים, ואם אין להם מים אין להם חיות. וזה החילוק מה שחז"ל דימו כלל ישראל, יהודי החיות שלו הוא התורה והמצות, ואם לא לא הפשט שיש לא חסרון, אלא חסר לו בהחיות, חסר לו חיים ולא כמו להבדיל בהמה כשנכנסת למים ואז יש משהו שמזיק לה אבל לא שחסר לה אלא שיש משהו חיובי שמזיק לה, משא"כ דגים שבים כשיצאים אין להם חיות, החיות של כלל ישראל או חז"ל שהלימדו הזה נמלד מפסוק אחר שבתוכחה כתוב ראה נתתי להם את הברכה את החיים ואת הקללה שקיום התורה זה חיים אבל לא כתוב במפורש שזה חסר, שכל החיים שלו תלויים בזה, ותורה ומצוות הם החיים שלו וא"כ חסר בחיים שלו חסר לו אויר זה מה שחז"ל דורשים.

וא"כ זה נתחדש דוקא בפסוק של דגי הים כי בשאר דברים לא מצאנו את זה, בתוכחה בכי תבוא ובבחוקתי כתוב שאם נעשה עבירות כאלה וכאלה, הכל עבירות שהוא עושה אבל לא שזה אחרי החיים שזה לא כתוב במפורש, לכן חז"ל למדו מפסוק זה שזה הוא החיים, כלל ישראל החיים שלהם זה תורה ומצוות. והוסיף עוד: א"כ יש הרבה פעמים אפשרויות לקיים מצות, בזמן האחרון שמענו שיש אנשים צעירים שמתחכמים ואו' שרוצים להיות פתוח, מה זה פתוח, פחות יר"ש קצת פחות נכון מה יש, לא עושים עבירה ח"ו, אבל זה פתוח ומה זה פתוח, פריקת עול מלכות שמים, פחות או יותר זה נקרא שהוא מתרחק, מתרחק מהחיים מקיום תורה ומצוות, יכול להיות שהוא לא עושה עבירה אבל דרך התורה הוא שעל כ"א לחזק עצמו דוקא לקיים מצות, דוקא להרבות תורה להתחזק בלימוד התורה ובעמשה המצוות שום מצוה לא לזלזל, אין שום מצוה שאפשר לזלזל בה, וע"ז הקב"ה יעזור לכ"א שיעשה את זה יוסיף לו על"י גדולה ברוחניות.

וע"ז אנו רוצים לומר להתעורר אע"פ שקשטו עצמם אבל בכ"ז כולנו צריכים להתחזק בזה, ולא לחפש היתרים ופטורים, אפשר למצוא היתרים זה פטור זה פטור זה מותר, אבל סוף כל סוף הוא לא חי במים, הוא צריך לחיות במים והתורה והמצוות זה המים שלנו, והקב"ה יעזור שכאנו"א יתחזק חיה יחי' ג"כ זכות ליום הדין וכל משהו שמתחזק יכול להיות זכות ליכות ליוה"ד והקב"ה יעזור שכולנו נתחזק בתורה ומצוות ולא לחפש פטורים רק לחפש כמו שהר"י או' את יופי המצות, בנ"א אוהב דברים יפים אנשים רואים דברים יפים בגשמיות וזה שובה את הלב שלו אבל אם הוא רוצה להרגיש את טעם היופי של המצוות, והקב"ה יעזור שנגיע למצב כזה שאנחנו נכסוף לקיים ממש את יופי המצוות, ובזכות זה הקב"ה יעזור שנזכה כולנו להכתב בכתיבה וחתומה טובה.

סיפורים נפלאים פרשת חוקת

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

היה פעם סוחר שנסע עם עגלון ליריד. הסוחר הודיע מראש לעגלון שהוא חייב להגיע ליריד בזמן, בלי להתחשב בשום אילוצים, ואם יאחר - לא ישלם לו פרוטה בשכרו. היה זה בחדש טבת, השלג נערם, גלגלי העגלה נשברו, ואחרי עיכובים רבים הגיעו סוף סוף למחוז חפצם, יומיים לאחר סיום היריד...

אמר הסוחר לעגלון: "אינני משלם שכרך!" כעס העגלון, ובין השניים התפתח דין ודברים, עד שלבסוף ניגשו לרב שיפסוק ביניהם. שאל הרב את העגלון: "האם זה נכון שהסוחר התנה את התנאי מראש?" ענה לו: "כן". שאל הרב: "אפילו אם יהיה אונס?" - "כן", הייתה התשובה. "אם כך", הבהיר הרב, "על פי דין תורה הוא אינו חייב לשלם לך!" שאל העגלון: "באיזה חודש ניתנה התורה?" הרב השיב: "בחודש סיון". "נו בטח", הגיב העגלון במרידות, "חודש סיון זה בקיץ, לכן הדין עם הסוחר, אך אם התורה הייתה ניתנת בתקופת החרף, בטבת, כשהשלגים נערמים בדרכים והעיכובים מרבים, הדין היה אחרת..."

הטענה שהתורה משתנה לפי הזמן, היא ממש כטענתו של העגלון שבטוח שהדין הינו לפי מזג האוויר. אבל אדם צריך לדעת שלא התורה משועבדת אליו או לזמן, אלא הבריאה כולה משועבדת לתורה הקדושה.

"וכיבס הכהן" (יט, ז)

"לטהר טמאים לטמא טהורים באומר קדוש" (פיוט לפרשת פרה). מספרים כי בבוא רבינו בעל הב"ח זי"ע אל העולם העליון, לא מצאו בו שום שמץ חטא ועוון אשר יתחייב על ידו עונש גיהנום, ואפילו לא לעבור דרך פתחה של גיהנום, ובאו נשמות העשוקות בגיהנום לפני השי"ת, ואמרו כי אם היה עובר הב"ח זי"ע דרך פתחה של גיהנום היה מוציא אותם משם כידוע. מיד בא המקטרג והביא עברה אחת מהב"ח לפני הבית דין של מעלה, והוא, כי פעם אחת עבר בשוק והייתה עומדת עגלה רתומה לשור וחמור יחדיו שהם כלאים, ובעוברו עליהם נתעטש, ומפאת העיטוש התחילו השור והחמור ללכת. ועל ידי החטא הזה נגזר דינו לעבור דרך פתחה של גיהנום. ובזה ביאר הרה"ק מרוז'ין זי"ע את הפיוט הנ"ל, לטהר טמאים, והיינו אם רצון השי"ת לטהר את הטמאים הם הרשעים להוציא אותם מהגיהנום, אז "לטמא טהורים", הוא מחפש איזה עבירה בטהורים אלו הצדיקים, "באומר קדוש", עבירה קלה שנעשה על ידי הקדוש רק באומר.

(גר ישראל, רוז'ין)

"ותמת שם מרים" (כ, א)

מסופר על הרה"ק רבי אברהם מרדכי ה"אמרי אמת" מגור זי"ע"א שנפגש פעם עם רב אחד, ובשיחה ביניהם שאל הרב לשלומו של חסיד פלוני שנפטר ימים אחדים קודם לכן. לא רצה הרבי להיות איש בשורה רעה ואמר, הוא זקוק לרחמים רבים. מיד לאחר שנפרד הרב מן הרבי ה"אמרי אמת" נודע לו

מעשה כשהיה הגאון רבי אהרון לייב שטיינמן שליט"א בעל "אילת השחר" בארצות הברית בשנת תשנ"ח ביקר גם בעיירת לייקווד שבניו ג'רסי שבה שוכנת הגדולה שבישיבות "ישיבת לייקווד" מיסודו של מרן הגאון הצדיק רבי אהרן קוטלר זצ"ל, בהיותו שם ביקר בבית ראש הישיבה הגאון ר' מלכיאל קוטלר שליט"א נכדו של רבי אהרן זצ"ל, בהיותו שם, ראה בארון כלי הכסף שוכנים אחר כבוד זוג נעליים ישנות, שאל הרב שטיינמן את ר' מלכיאל מה פשר הנעליים הללו בארון של כלי הכסף שמועד לפאר את הבית?

סיפר לו ר' מלכיאל בשנות מלחמת העולם הראשונה סבו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל סגר את ישיבתו שבקלצק באמרו שאין ביכולתו לקחת אחריות בעת מלחמה על בחורי הישיבה, ולכן שכל אחד ייסע חזרה לביתו, אחד הבחורים שבא לביתו, שאלה אותו אמו "מפני מה באת הביתה?" הבחור ענה ואמר "שראש הישיבה שלח את הבחורים הביתה מפאת סכנות המלחמה!" האם החלה לזעוק "וכי כאן אתה יותר בטוח מאשר בישיבה? להיפך, שם הנך יותר בטוח, הרי תורה מגנא ומצללא! אני רוצה שמייד תשוב לישיבה ללמוד!"

הבחור אמר "אמא, אבל אין לי כסף לחזור לישיבה?" אמרה האם "אם כן תלך רגלי", ואכן הבחור שמע בקול אמו ויצא ללכת רגלי אל הישיבה, בהיות הישיבה מרחק של מאות קילומטר מביתו הדרך ארכה כמה וכמה ימים, כשהגיע פנה והלך מיד לבית ראש הישיבה הגאון רבי איסר זלמן ואמר "רבי באתי ללמוד תורה!" ראש הישיבה הגאון רבי איסר זלמן מלצר שאל אותו "מה יש?" והבחור סיפר לו שאמו שלחה אותו חזרה לישיבה, והלך כמה ימים ברגל עד שהגיע.

כששמע זאת רבי איסר זלמן כל כך התרגש מהמסירות נפש של האם כדי שבנה ילמד תורה, ועוד יותר התרגש מהמסירות נפש של הבחור שהלך ימים ולילות חזרה לישיבה ללמוד תורה, עד שאמר לבחור אני רוצה לקנות ממך את הנעליים הללו שבהם מסרת את נפשך ללמוד תורה, ואלו הן הנעליים הללו... המשיך רבי מלכיאל ואמר האם הנכם יודעים מי היה אותו בחור? אותו בחור היה מרן רשכבה"ג הרב שך זצ"ל בבחרותו, במשך הימים בעמלו ובמסירות נפשו עלה ונתעלה להיות גדול הדור, וראש ישיבת פוניבז' המעטירה.

(נחלת צבי)

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

התורה נקראת "חק", וגם הבריאה, השמים והארץ, נקראים "חק", כמו שנאמר: "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי" (ירמיהו לג, כה). ללמדנו - אומר בעל ה"אשיב אברהם" - שהתורה היא חק בדיק כמו השמים והארץ, וכשם שמבינים שהשמים והארץ אינם משתנים לעולם, וגם בשנות האלפיים יישארו כשהיו - כך גם התורה לא תשתנה מחמת הזמנים, ואי אפשר להתיר איסורים בטענה ש"הזמנים השתנו..."

סיפורים נפלאים פרשת חוקת

"ותשת העדה" (כ, יא)

שאלו פעם את הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א, מפני מה שותים החסידים י"ש? השיב להם כי הם מברכים "שהכל נהיה בדברו".

אמרו לו, אי משום כך הם יכולים לשתות מים, שאף עליהם מברכים שהכל. אמר להם הרבי, יהודים אשר יודעים "שהכל נהיה בדברו" של ריבונו של עולם מגיע להם כוסית י"ש.

"וידבר העם באלוקים ובמשה" (כא, ה)

"כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר השכינה שנאמר: 'וידבר העם באלוקים ובמשה'" (סנהדרין קי.).

נפסק בשולחן ערוך (יו"ד רמג, ו) עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאותן. וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והוא בכלל כי דבר ה' בזה.

מספר המגיד מישרים הגאון רבי שבתי יודלביץ זצ"ל: בירושלים היה רב גדול, שבנוסף לגדלותו בתורה היה בקי גם בחכמת הרפואה, והיה מספק תרופות לבתי מרקחת. שמע זאת אחד מהלוחמים הגדולים בדת, רשע מרושע, והתקומם: "הייתכן?! מהיכן לרב הידע הנדרש ליצור תרופות?! מהכולל? כמה שנים הוא למד באוניברסיטה?!" אמר לחבריו: "תראו איך אעשה ממנו צחוק!"

בא אל הרב ואמר לו: "רבי, אני סובל משלוש מחלות, האחת אינני יכול לומר את האמת, כל כך התרגלתי לומר שקרים ששוב אינני מצליח לדבר דברי אמת. שנית - אינני מרגיש טעם באוכל, אני אוכל ולא יודע איזה טעם יש במאכל מתוק או מר, חריף או מלוח. שלישית - יש לי בעיה בזיכרון, את הכל אני שוכח".

הרב ראה לפניו לץ גדול, אמר לעצמו: "וללצים הוא יליץ" - אתה רוצה להיות לץ? אני אראה לך מה זה לץ!... אמר לו הרב: "תבוא בעוד חצי שעה". כשיצא הרשע מבית הרב, מיד קרא הרב לשמש ובקש ממנו: "לך והבא לי כמה בובקל'ך". "בובקל'ה" היא הצואה של העזים. בזמנם הרחובות היו מלאי עזים, ובכל פינה ניתן היה למצוא בובקל'ך. הלך השמש והביא כמה מהם. הורה לו הרב לצפות את חתיכות הבובקל'ך בשוקולד ולהניחן בצלחת.

אחרי חצי שעה חזר הרשע. אמר לו הרב: "בבקשה, הנה הכנתי לך תרופה, חמש חתיכות. עליך להכניס את כולן בבת אחת לתוך פיה וללעוס אותן. הכניס הרשע חמש בובקל'ך לתוך פיו ומיד התחיל להקיא... "אוי ואבוי רבי", זעק האיש מרה, "מה קרה לך, הלא זה בובקל'ך של עזים, אוי ואבוי... אמר לו הרב: "ברוך ה', התרופה פעלה את פעולתה על המקום... הנה, התחלת לומר אמת, זו אכן בובקל'ה. טעם באוכל ברוך ה' גם כן יש לך, ואני מבטיח לך שתזכור זאת כל ימי חיך, לעולם לא תשכח את הלקח שלמדת אצלי...".

הוסיף לו הרב: אני נתתי לך לאכול את הבובקל'ך כשהם קרים, בעולם הבא יעשו מהם פשטידה ויתנו לך לאכול ממנה כשהיא רותחת, כמו שאמרו חז"ל (עירובין כא) "כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת"...

שאותו חסיד כבר נפטר. חזר אל הרבי וטען, הכיצד אמר לי כבודו דבר שאינו אמת? ענה לו הרבי, גם המתים זקוקים לרחמים, וכי אין אנו אומרים שלוש פעמים ביום "מחיה מתים ברחמים רבים"?

"והשקית את העדה ואת בעירם" (כ, ח)

ושואל רבנו האור החיים הקדוש, מדוע נאמר 'והשקית' שמשמע שמושה רבנו ישקה את כל העדה בעצמו, ולמה לא ישתו בעצמם??? וכתב רבנו לפרש, היות שבדרך הטבע האדם שצמא מאוד, אם ישתה כחפצו וכרצונו, יסתכן וימות, ולכן כיון שהיו צמאים מאוד למים, ציוה ה' שמושה בעצמו ישקה אותם כשיעור שהם צריכים כדי שלא יסתכנו.

ועוד מפרש רבנו להיפך, שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, שיתן להם לשתות כמה שרוצים, ולמרות שהם צמאים מאוד ויש חשש סכנה אם ישתו הרבה, למרות זאת לא יקפיד על היזקם, כי המים ההם נסיים הם בכל פרטיהם, ולכן אפילו שירצו לשתות כרצונם, יותר מכשיעור הצורך, ישקה אותם כרצונם בלא חשש.

וכאן המקום להביא מעשה, שסיפר הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, ששמע מפי הגאון רבי רפאל אלנקווא זצ"ל, כי פעם הגיע אל רבנו ה'אור החיים' הקדוש יהודי אחד מעשירי סאלי, ישועה שפורטש היה שמו, והתאונן על מקרה מצער אשר קרהו. לא מכבר רכש פרדס גדול מישמעאלי, ושילם עליו טבין ותקילין, כי היו בו באותו פרדס שני מעיינות מים זכים ומתוקים והוא סבר שיתעשר מממכרם, אך בקושי חלפו חודשיים ימים ושני המעיינות יבשו ואין בהם לחלוחית. ביקש האיש את ברכת רבנו, כי תשוב הנביעה למעיינות.

בינתיים, תוך כדי שהיה יושב במחיצת רבנו, נטל העשיר כד מים שעמד על השולחן, מזג לעצמו כוס מים ושתה לרוויה, אך על שתיית המים לצמא לא בירך 'שהכל' וגם 'בורא נפשות' לא אמר.

נענה רבנו ואמר: אכן נודע הדבר, כי מחמת שאינך מברך על שתיית המים, לא לפנייה ולא לאחריה, אינך ראוי לברכת המעיינות. כל עוד והיו ברשות הישמעאלי, לא תבעו המים את עלבונם, אך כאשר זכו ובאו ברשותו של יהודי כשר, שמחו המים כי עומדת להתמלא משאלתם להיות קרובים למלכו של עולם, והלא מקרא מלא דיבר הכתוב 'ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה', 'בששון' ראשי תיבות: ב'רכות ש'תים, ש'הכל ו'בורא נ'פשות, אזי יתקיים המשך הפסוק 'ממעייני הישועה'.

קיבל האיש על עצמו להקפיד לברך על המים, ואף את עצת רבנו קיבל להעמיד שומר שיפקח על כל יהודי השותה מן המעיין שיברך על המים לפני שתייתו ולאחריה. לאחר עשרים וארבע שעות שבה נביעת המים במעיינות.

(נר המעריבי עמ' קמו)

ליקוטים נפלאים פרשת חוקת

אפילו לאחר שימות יאמרו שמועה מפיו, ועל ידי זה ייחשב שנמצא בבית המדרש גם לאחר פטירתו...
וזו כוונת רבי יונתן, שאמר (שבת, שם): 'לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה, ואפילו בשעת מיתה, שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' - אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה', דהיינו: שאפילו לאחר שימות ייחשב כאילו עדיין הוא חי ועוסק בתורה...
(פנים מאירות)

"אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

אמרו חז"ל "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה".
הגר"ח מבריסק זצ"ל באחת מדרשותיו פירש את הפסוק כנ"ל, והוסיף תוספת נפלאה וכה אמר: יותר מזה כלול במאמר זה, כי הנה דמיינו לעצמכם שיום אחד הוחלט בשמים להרשות לכל הנפטרים לקום למשך שעה אחת מקבריהם, ובאותה שעה רשאים הם לעשות כרצונם. כשהדבר נודע בעוה"ז באו כולם לבית הקברות להיפגש עם יקיריהם ולדרוש בשלומם. אך מיד שהקברים נפתחו קמו כל הנפטרים מקברם ורצו במהירות הבזק לבתי המדרשות וישבו ללמוד בהתמדה עצומה ונוראה, ולא רצו להביט ולדבר עם שום אדם בעולם.
זוהי כוונת חז"ל 'אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה', כלומר אין התורה מתקיימת רק אצל מי שמתייחס לימון בעולם הזה כמו זה שניתנה לו ההזדמנות לקום מקברו לשעה קלה והוא רץ לבית מדרש...
(אוצרות התורה)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

ולכאורה הלא כתיב "וחי בהם". אך אמרו חז"ל כי ביום שנסתלק ריש לקיש מן העולם מתו גם חבריו הגולנים, וכאשר ראו שריש לקיש זוכה בכבוד גדול ואילו הם נדחים מדחי אל דחי, שאלו מה נשתנה הוא מאתנו, אמרו הוא עשה תשובה ואתם לא עשיתם תשובה, אמרו הגולנים אף אנו נעשה תשובה, אמרו להם אין תשובה אלא עד יום המיתה. לכן צריך האדם להיות חרד ולהחיש לעסוק בתורה בעודנו בחיים חיותו, וצריך להיות יקר בעיני היום והשעה שעודנו בעולם הזה שעדין בכוחו לתקן הכל, וייחשב שזה היום היחיד שיש לו. וזה אמר הכתוב "זאת התורה" עסק בה בתשובה שלמה, כאשר תדמה בנפשך "אדם כי ימות באהל" שיבוא היום ולא תוכל לתקן יותר. וזהו שנאמר "וחי בהם" כי בעת עסקו בתורה ומצוות ידמה בנפשו כי יום זה הוא יום של חיים שניתן לו במתנה, ומי יודע מה יהיה מחר, וכך בוודאי לא יניח אף רגע אחד בלי עבודה ותיקון השלמות.
(תפארת שלמה להרה"ק רבי שלמה מרדומסק)

"יען לא האמנתם בי להקדישני" (כ, יב)

לכאורה קשה מדוע נענש משה על שהיכה את הסלע ולא דיבר, והלא מוכרח היה לעשות כן, שהרי אמרו חז"ל שכל מה

"זאת חוקת התורה וגו' ויקחו אליך פרה אדומה תמימה" (יט, ב)

וברש"י: "לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה".
וקשה, הרי רש"י מביא מרבי משה הדרשן טעם שהיא באה לכפר על חטא העגל ומדוע כתב שאין בה טעם. ויש לומר על פי מה שכתוב בספרים שהתשובה נקראת 'חק', כי חק יש בו שתי משמעויות, א' שאין טעמו ידוע, והנה מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, נמצא שעניין התשובה הוא למעלה מטעם ודעת, וזהו שאין טעמו ידוע. העניין הב' שחק הוא דבר קבוע שאינו משתנה לעולם, כמו שנאמר "חק ולא יעבור", וגם זה הוא בתשובה שאף אם הרבה לפשוע תשובתו מתקבלת, ולפי זה יובן למה הפרה נקראת חוקה כי באה לתשובה וכפרה על חטא העגל. אך לפי זה יש לדקדק מה שאמר רש"י "ויקחו אליך" - "לעולם היא נקראת על שמך", הרי משה לא חטא בעגל ולמה נקראת על שמו. אך מכאן יש ראייה כי יש עוד טעם למצות פרה שאינו ידוע רק למשה, לכן אמר רש"י 'גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה' - אחר הטעם הנעלם, ולעולם היא נקראת של שם משה, כלומר כשמקיימים את המצוה צריכים לכלול עצמם עם משה רבינו שהוא יודע את הטעם הנעלם. (מרן רבי יהושע מבעלזא)

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

במדרש איתא, זהו שאמר הכתוב (איוב יד, ד) 'מי יתן טהור מטמא לא אחד'.
בשם אבי הק' "לא אחד" "אין מאהל ניין" (-פעם אחת 'לא'), על ידי החלטה נחושה כי לא ישמע לקול יצר הרע עבור כל מחיר, על ידי זה יכול להתהפך מטמא להיות טהור, ולא כאותו שיכור שהחליט בנפשו לא לשתות שוב י"ש, והרבה פעמים תקף אותו התאוה לשתות י"ש, והתחיל ללכת לבית היין, ובדרכו התגבר על יצרו וחזר בו. אחרי שעמד בניסיון זמן מה, חשב בנפשו שאחרי גבורה כזאת ראוי הוא כבר וכדאי לכוס י"ש, ומיד כששתה פעם אחת חזר לשכרותו עוד ביתר שאת. והעצה היא, רק החלטה גמורה, "לא אחד", בשום אופן לא.
(בעל ה"בית אברהם" מסלונים - פורים)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

"אמר ריש לקיש אין דברי תורה מתקיימין, אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'" (שבת פג:).

ויש לבאר את מאמר חז"ל כך: כאשר האדם עוסק בתורה, הרי

לעי"נ הרה"צ

פנחס בן ר' בנימין ב"נוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת חוקת

"וממדבר מתנה" (כא, יח)

דרשו רבותינו (נדרים נה): "מאי דכתיב 'וממדבר מתנה', כיון שעושה אדם עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל, תורה ניתנת לו במתנה".

כשהיה הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא מגיע לגמרא זו היה אומר: יש מבני אדם הטועים טעות קטנה, במקום להפקיר עצמם כמדבר, הרי הם מפקירים את אחרים ועדיין הללו תוהים ותמהים, מפני מה לא יזכו שהתורה תהא נתונה להם במתנה.

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, תיבנה ותכונן עיר סיחון" (כא, כז)

בגמרא במסכת בבא בתרא (דף עט): אמר רב שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מאי דכתיב: "על כן יאמרו המושלים באו חשבון", "המושלים" אלו המושלים ביצרן, "בואו חשבון", בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה!

"תיבנה ותיכונן", אם אתה עושה כן, תיבנה בעולם הזה ותיכונן לעולם הבא!

שואל החפץ חיים מה פירוש "חשבוננו של עולם"? ומסביר: כוונת הגמרא בלשון זה היא להסיר את פיתוי היצר. כשיצר הרע בא ומנסה לפתות את האדם ואומר לו מה לך לחשוב על עולם הנצח? הסתכל רק על מה שלפניך! צריכים אנו להשיב לו: האם סבור אתה שעולם הנצח הוא מאה שנה או אלף שנים? לא כן הדבר! עולם הנצח הוא דבר שאין לו גבול ולא תכלית ולא סוף. וזהו שאמרו בגמרא: בואו חשבון ונחשוב חשבוננו של עולם! כאשר יבין האדם כי על מעשיו הטובים יש שכר "נצח" ועל מעשיו הרעים יש עונש "נצח", ימהר ויחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה! (אמונה שלמה)

"ויאמר ה' אל משה אל תירא אותנו כי בידך נתתי אותנו" (כא, לד)

יש לדקדק שהיה לו לכתוב 'בידך אתן אותנו' מהו 'נתתי'. גם על מה שפירש"י שהיה ירא שמא תעמוד לו זכותו של אברהם יש להקשות, הרי שם בפסוק "ויבוא הפליט ויגד לאברהם" פירש"י שהיה מתכוון שייהרג אברהם וישיא את שרה, אם כן אדרבא לא רק שאין לו זכות אלא חטא יש לו. יש לומר דכאן פירש רש"י לפי העניין, כי משה לא ידע כוונתו וחשש שמא הייתה לטובה ויש לו זכות, אך הקב"ה אמר "אל תירא אותנו" כי אין לו שום זכות שכוונתו הייתה רעה, וממילא כבר מאז "בידך נתתי אותנו". ולכן שם פירש רש"י לפי האמת שהרי בסופו של דבר אנו רואים שלא עמדה שום זכות לעווג, ומדוע לא ניצל בזכות שהציל את לוט, לכן אומר רש"י שכוונתו הייתה לרעה. (כלי יקר)

שעשה אברהם אבינו ע"ה למלאכים בעצמו - שילם לו הקב"ה לבניו בעצמו, ומה שעשה על ידי שליח - שילם הקב"ה על ידי שליח. אברהם אמר "יוקח נא מעט מים" ושילם הקב"ה לבניו ע"י שליח - משה רבינו, שנאמר "והכית בצור ויצא ממנו מים". אלא הרי אמרו חז"ל ששכינה מדברת מתוך גרונו של משה, אם כן אילו היה משה מדבר אל הסלע לא היה הנס נעשה על ידי שליח, כי השכינה היא המדברת, וממילא היה צריך להכות. אמנם חז"ל אמרו שכיון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות, וזו הייתה טעותו, שכיון שבא לכלל כעס ואמר "שמעו נא המורים" נסתלקה ממנו שכינה, כדאיתא בגמרא שכל הכועס שכינה מסתלקת ממנו, ואם כן כבר היה יכול לדבר אל הסלע, שהרי באותה שעה נסתלקה ממנה שכינה ולא הייתה מדברת מתוך גרונו. (פתגמין קדישין)

"וישמע הכנעני... וילחם בישראל" (כא, א)

"שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד" (רש"י). בימי רבינו מרוז"ן נמצא ערל אחד שהיה מלומד גדול וגם השתלם בלימודי העברים והיה בקי גדול בתנ"ך ובמפרשיו, וכאשר נודע ונתפרסם מגודל חכמת רבינו ומלאה הארץ תהילתו, אמר הערל, אלך ואעמוד על טיבו של זה, בא ושאל שאלתו מה זה שאמרו שבפטירתו של אהרן הכהן נסתלקו ענני הכבוד, איזה קשר מיוחד יש לענני הכבוד עם אהרן הכהן, ועוד למה זכו עננים הללו לתואר כה מכובד ונקראו בשם ענני הכבוד. אמר לו רבינו, ידוע מה שאמרו חכמי המחקר שמגוף האדם עולים תמיד אדים דקים מנקבי החוטם ומהבל פיו, והנה אם יתחברו שני בני אדם האוהבים זה את זה, אז יתערבו ויתלכדו האדים יחדיו, ואם יתחברו אנשים שאין ביניהם אהבה, הרי האדים עולים כל אחד לבדו ולא יתערבו יחד. והנה ידוע שמדתו של אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום והמשיך אהבה אחווה ורעות בין כל ישראל, ממילא היו האדים של כל ישראל מתערבים ומתלכדים יחד, ומההבל והאדים שלהם נתהוו אלו העננים.

לכן בוודאי שמים נאה להם להיות נקראים ענני הכבוד, דאין לך כבוד גדול מזה לכלל ישראל שבשישים ריבוא אנשים שורה אהבה ואחווה שלום ורעות, אבל כשמת אהרן ונפסקה האהבה הגדולה שביניהם ממילא נסתלקו ענני הכבוד! (נר ישראל - חלק א', רוז"ן)

"עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוף וראה אותו וחי" (כא, ה)

זה המקרא בא לרמז על כל צדיק וצדיק, וזהו פירוש, "עשה לך שרף" היינו הצדיק שלבו בוער ברשפי אש שלהבת י-ה לעבודת השי"ת, והיה כל הנשוף - היינו מי שנשף ע"י היצה"ר הנחש הקדמוני, וראה אותו וחי - ע"י שמסתכל בפני הצדיק, יזכה לרפואת הנפש, ויחיה בזה ובבא. (לקט עני)

גיליון מס' 236 | פרשת חקת
תשע"ז שנה חמישית

לזכות הילד מאיר נ"י
לרגל שמחת החלא'קה
בן לידידינו החשוב
הר"ר יצחק אוהב ציון שליט"א
מתלמידי רבינו

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

דבר העורך

שלוש סגולות לזכירת הלימוד

סיפר הרב רבי אברהם יעקב קיש, בשנות הקשות לעם ישראל כשקרן ישראל היתה למרמס, והיינו שרויים במחנות מות תחת קלגסי הנאצים ימ"ש, מי שלא היה שם, לא יצליח להבין את הקושי הנורא שהיה שם, את המחזות הקשים, ולא פלא שאנשים איבדו צלם אנוש, הפלא היה יותר על מי ששמר על צלם אלוקים, ונשאר שפוי.

באחד הימים שהיתי יחד עם האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל בעל הדברי יציב, ושמעתי אותו ממלמל, הייתי בטוח שהוא מדבר מעניני דיומא, או מעניני דאתרא, אבל לא, הרבי דיבר תורה על פרשת השבוע פרשת חוקת וכך אמר.

כתוב "זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמור", וידוע מה שנתקשו המפרשים מפני מה הכתוב אינו אומר "זאת חוקת הפרה" כפי שמתבקש מענינה של הפרשה?

אלא, הסביר, שחבוי פה רמז לג' דברים המועילים לזכירת הלימוד: א. שיחזור על פרקו מאה ואחד פעמים, ב. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלימוד, כמובא בספרים הקדושים בשם האריז"ל, ד. שילמד בקול רם וישמע לאזניו.

וזה שהכתוב מלמדנו: זאת חוקת התורה, ז"א"ת' נוטריקון ז'כור א"ל ת'שכח, חוקת התורה' את לימוד התורה, אשר צו"ה' בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקך מאה פעמים ואחד, ה" תצייר שם הוי"ה מול עיניך, לאמר, שתגיד בפה ובקול. אם שלש אלה תעשה לך, לא תשכח את תלמודך.

(ווי העמודים)

בברכת שבת טובה

י' חקת שבת טובה

פשט על הפרשה

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" (כ"ב)

ש. רש"י פי' להקדישני, שאילו דיברתם אל הסלע והוציא הייתי מקודש לעיני העדה ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דיבורו של מקום ק"ו אנו", והנה בתפילת הגשם אומרים "זכור משוי בתיבת גמא מן המים, נמו דלה דלה והקשה צאן ומים, סגולך עת צמאו למים, על הסלע הך ויצאו מים" וצ"ע דמהו שהזכירו ענין ההכאה על הסלע, והרי הכא באים לעורר רחמים ולבקש על הגשם והכאה זו היתה נגד רצון ה'.
ותירץ רבינו: א. עי"ז זכה ליקבר בידי הקב"ה. ב. הוא חשב שצריך.

(המשך בתחילת עמוד הבא)

עלי שי"ה

"ונשמרתם מאוד לנפשותיכם"

נושא שמירת הבריאות אצל רבינו שליט"א הוא נושא מדוד ושקול. מחד גיסא חוזר רבינו הרבה ואומר כי בתורה מצינו רק בשני מצוות את המילה 'מאוד'. האחד הוא אצל שיכחת התורה, שאמרה תורה (דברים ד' ט') רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח וגו', והמקום השני הוא בדברים (ד' ט"ו) ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, וזה הולך על שמירת הבריאות (עי' קצור שו"ע סימן ל"ב ס"א). הרי שענין של שמירת הבריאות הוא חשוב מאוד עד כדי כך שאותה לשון של 'מאוד' מצינו רק בזה ושיכחת התורה. אמנם, חוזר רבינו ומדגיש כי לא כל מילה שיוצאת מפיו של רופא או אחר שמבין ברפואה כבר נהפך למצוות עשה... פעמים רבות שהרופאים אומרים השערות בעלמא, או דברים שאין בהם כל שחר, ולכן ראוי להתיעץ עם אדם גדול המומחה בכך לדעת היכן היא מצות עשה של רפואה והיכן עובר הליצה ב'מאוד' השני שהולך ומבטל זמנו לריק.

במשך שנים ארוכות היה רבינו הולך בכל יום עפ"י ציווי הרופאים, כחצי שעה לבריאותו כי הם סברו שהדבר חיוני מאוד לבריאותו. מעשה מופלא שמענו השבוע מפי הגר"ש שטיינמן שליט"א. התנו הגדול של רבינו.

הוא סיפר, כי בבחרותו למד רבינו שליט"א בישיבת לומז'א בפתח תקוה, ובכל יום שיש היה חוזר לביתו שבבני ברק, לשבות בצל רבו מרן החזון איש זצ"ל ואביו מרן הסטייפלר זצ"ל, ואחרי שבת היה שב לישיבה לכל השבוע.

קודם שחזר לישיבה, היתה אמו הצדקנית מרת מרים ע"ה, נותנת לו סכום כסף שיהיה לו לנסיעות ו'דמי כיס' אם ירצה לקנות משהו בשהותו בישיבה.

הבחור הצעיר, היה זקוק מאוד לכסף, אך לא לקנות בזה עוגות וממתקים אלא דברים אחרים... הוא היה מחבב מאוד ספרים, וכל ספר של קדמון או גדול דור אחר הוא שאף שיהיה מונח אצלו. כדי שיוכל ליהנות מהכסף לצורך זה, היה עושה הליכה רגלית מבני ברק ועד פתח תקוה, כך שכל הכסף נשאר בשלמותו והיה יכול לקנות בו ספרים ליהנות מעוד הנאה רוחנית ונצחית.

תקופה אחרי שנישאתי - מספר לנו התנו הגר"ש שליט"א, אמר לי חמי כי באותם תקופות בהם הלך רגלי לפתח תקוה הבחין בדבר מעניין. את פתח תקוה יסדו לפני כמה שנה אנשים חרדיים (חלקם) והם הקפידו שלא תהיה צורה של צלב נוצרי בצורה של הרחובות, לכן הם סידרו את הרחובות באופן שברחוב הראשי של העיר (רחוב ההסתדרות) שיש בו באמצע הרחוב יציאה לרחובות נוספים, ימינה ושמאלה, הם סידרו שלא יהיה יציאה מקבילת של שני הרחובות זה מול זה, אלא יהיה יציאה לרחוב אחד, ובהמשך הרחוב עוד יציאה לרחוב השני בצד שמאל, למשל.

בהמשך, שינו קצת את צורת הרחובות אך ברוב המקומות עדיין קיים שם הדבר המפליא הזה, שאין ימינה ושמאלה' זה מול זה בפנייה מאותו רחוב. [הוסיף הגר"ש, אותי יותר הפליא שבעודו בחור הוא הבחין בכל דבר במבט של תורה ומיד הבחין בדקויות שכאלה].

הנה מש"כ לן רבינו שליט"א שע"י שהכה מרע"ה בסלע זכה ליקבר בידי הקב"ה חיפשתי הרבה אחר מקור דבר זה וזיכני השי"ת ומצאתי דכן איתא בילקוט שמעוני פ' ואתחנן אות תת"כ בזה"ל "דבר אחר רב לך הרבה לך ממה שביקשת נתון לך אילו היית נכנס לארץ היית נכנס בקבר מעשה אדם ועכשיו אתה נקבר בקבר מעשה שמים שנאמר וירא ראשית לו וגו' אין ספון אלא מצוייר שנאמר וספון בארז".

ומבואר בדברי הילקוט שמשום דמשה לא נכנס לארץ ישראל לכן נקבר בידי שמים וא"כ התוצאה שהיתה מחמת ההכאה בסלע היא שמשה נקבר בידי הקב"ה.

[ובביאור דברי הילקוט הנ"ל הראני ידידי הגר"מ מרגלית שליט"א בס' ליקוטי שושנים (הנדפס בס' קנינים) בהג"ה מש"ב של הגאון רבי שמשון מאוסטרופול (ושם הביא לאחר זאת ע"ד המדרש רבה (לא מצינו עתה במדרש רבה לשון ז' דא"י התם שאמר הקב"ה למשה אם אתה בא לא"י אתה נקבר ע"י בשר דם אבל בחו"ל אתה נקבר על ידי) דאפשר לומר דכביכול הקב"ה מכונה בשם כהן גדול דוקא בא"י אבל בחו"ל אינו מכונה בשם כהן גדול ודייק הכי מדכתיב "גדול ה' ומהולל מאד בעיר" וכו' ועיר היינו א"י ודוקא שם איקרי גדול ולפ"ז אם נכנס משה לא"י היתם יש להקב"ה דין כה"ג שאסור ליטמא אפילו לבן ומשא"כ אם נקבר בחו"ל היתם מכונה לכהן שאינו גדול שפיר יכול הקב"ה להתעסק בקבורתו ע"י שמש"כ בזה באורך. וע"ע בזה בס' שמש ומגן (נייני) בדרוש ל"א פרשת וירא. ועוד בביאור דברי הילקוט עיין במש"כ באורך החיד"א בספרו נחל קדומים פרשת ואתחנן משם ספר שערי תורה להרב מאר"י זיין כ"י שהביא משום הרב ברכת הזבח בס' דראיתיו הנקרא ברכת שמואל ע"ש באורך].

ועוד שאלתי לרבינו שליט"א דצ"ע מדוע קיבל משה שכר ליקבר בידי הקב"ה על ההכאה והרי ההכאה לא היתה רצון ה', ואמר מרן שליט"א דאמנם היה בעצם ההכאה איסור אבל היה גם זכות שע"י שיצאו מים מן הסלע היה קידוש ה'.

ומש"כ רבינו שליט"א בתירוץ השני שהוא חשב שצריך, עיין בס' מקראי קודש סוכות חלק ג' סי' נ"ז שכתב כע"ז שמובא בספרים שכוונת משה בהכאתו בסלע היתה לש"ש כדי שלא יהיה ח"ו קטרוג על עם ישראל שהאבן שומע בקול השי"ת וישראל לא שומעים בקול דברו אלא ע"י מכות ופורענויות כדאי' במגילה דף י"ד ע"א גדולה הסרת הטבעת יותר ממ"ח נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להם לישראל שכולם לא החזירום למוטב ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב, ועוד בזה דא"כ שכונת משה היתה לש"ש מדוע נענש משה ע"ז, ונלע"ד ליישב דאף שהיתה כונתו לש"ש מ"מ כיון ששינה מצווי השי"ת לכן נענש ומ"מ קיבל ע"ז גם שכר דסו"ס עשה דבר עצום למען כלל ישראל וזהו שמזכירים בתפילת הגשם להזכיר זכות זאת.

ובאופן נוסף ראיתי שכתב רבינו שליט"א ליישב הקושיא הנ"ל (בסידור תפילה למשה) שהכונה בתפילת הגשם שמזכירין "על הסלע הך ויצאו מים" היא להא דכתיב בפ' בשלח שהקב"ה ציווהו להכות בצור ויצאו מים, וציין שם לשו"ת זכר יהוסף חלק א' סימן כ' ד"ה וכן. וע"ע בס' דברי חנוך (שעל הגן רוה) אות ד'.

עוד נלע"ד דהפייט בא לומר "סגולתך עת צמאו למים על הסלע הך ויצאו מים" היינו שמשו רבינו ע"ה מרוב רחמנותו שראה את עם ישראל צמאים הכא בסלע אף שהיה זה נגד רצון ה' להרוות צמאונם וזה מראה עד כמה רצון להטיב היה אצל משה.

(חידושי הגר"ה הערות שיה יצחק)

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון (כ"א, כ') ובגמרא במסכת בבא בתרא דרשו על זה על כן יאמרו המושלים - אלו המושלים ביצרים, בואו חשבון - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצווה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה וכו'. רבינו שליט"א מרבה לצטט גמ' זו כאשר מעודד הוא את לימוד המוסר וההליכה לאורו, וכידוע כמה מעודד רבינו לחיזוק לימוד המוסר ואף חיבר בעצמו את הספר 'ארחות יושר' מספרי המוסר שקבעו להם מקום, (הודפס עד כה במאות אלפי (!) עותקים), אמרנו נצל הזדמנות זו ללקט מעט אמרים שנשמעו מפיו בענין לימוד המוסר. (חלק גדול מהדברים הובאו בספר 'מנחת תודה')

רבינו נשאל עבור בחור כשרוני מאד ואין לו חשק כבר שנתיים ללמוד גמ', [רק תורה שבכתב] אמר רבינו שילמד מוסר תורת הבית לחפץ חיים. או שיקחו לו תלמיד בכסף.

ובפעם אחרת, נשאל רבינו מה העצה לכעס ועקשנות, השיב ללמוד מוסר.

בחור מישיבה קטנה מרוב שלמד נחלש ואין לו חשק ללמוד, אמר לו רבינו: תלמד מוסר, תלמד דברים קלים, נתן לו יד פעמיים ואמר לו אם רק תרצה תהיה תלמיד חכם גדול.

כך גם בחור ממדינת 'פנמה' שאל באיזה מידה כדאי להתחזק, השיב רבינו על יראת שמים. שאל, איך? רבינו: ללמוד מוסר. שאל איזה ספר. השיב רבינו ספרי החפץ חיים.

עוד בענין לימוד המוסר

אחד שאל לרבינו הלכה ומוסר כמה זמן ללמוד? כמה זמן שרוצה וכמה שירצה העיקר שילמד.

אחד ממקורבי רבינו שהתיעץ עימו, רבינו אמר לו ללמוד ספרי מוסר. חובת הלבבות ואח"כ שילמד ספרי חפץ חיים.

נכנס אחד וביקש ברכה ליראת שמים, אמר רבינו זה לא בברכה, בשביל זה צריך ללמוד מוסר.

אחד אמר שאינו מרגיש אהבת ה', אמר רבינו, שילמד מוסר.

מוסר לילדים

שאלו לרבינו על ילד שמאד קשה איתו כבר ניסו לטפל בו בכמה עיניים, אמר רבינו שילמדו איתו מוסר בכל יום, להקפיד בעקביות כל יום ללא פשרות. [כעבור שבוע כבר חל שיפור עצום].

יצוין כי כתב רבינו בספרו 'ארחות יושר' דאביו ללה"ה ה' מייעץ ללמוד עם ילדים מגיל שבע מוסר, אפי' חמש דקות בכל יום כדי שידעו שהעולם אינו הפקר, ואדם אין חי לעולם, ויש ג"ע וגיהנם כו' ויש ללמד אתם בספר קל, שגם ילדים יבינו כגון ארחות צדיקים וכה"ג ובמשך הזמן יבדק בהם יראת שמים, ויראו תועלת, וכשיהי' בהן יראת שמים יהי' הכל טוב בעה"י. כך גם הורה לאבא התאונן שלבנו אין חשק ללמוד. אמר רבינו שילמד איתו אביו ספר מוסר כגון ארחות צדיקים שזה ספר טוב.

אמנם במקרה אחר שאבא התאונן בפני רבינו שבנו לא מצליח במבחנים, אמר לו רבינו: שילמד מוסר יהיה ירא שמים הכל יסתדר, לשאלת האב איזה ספר שילמד, השיב רבינו מסילת ישרים.

לימוד המוסר לבחורים

וגם לבחורים, כאשר שאלו מרבינו על בחורים חלשים וצריכים חיזוק, השיב רבינו, שילמדו איתם מוסר.

בחור שצריך לנסוע לחו"ל שאל את רבינו מה יעשה להנצל מהנסיונות שישנם שם, אמר רבינו, הדבר ראשון הוא להיות שקוע בלימוד, והשני ללמוד מוסר, והשלישי לחזור לארץ ישראל.

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות ולתרומויות וכן עובדות וש"ת מרבינו

להנצחות ולתרומויות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק